

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 2

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์
และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

(The Development of Geographical and Historical
Learning Tourism Model in Kanchanaburi)

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพร ภู่งศ์พันธุ์ และคณะ

มีนาคม 2560

สัญญาเลขที่ RDG 5850034

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 2 การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้
ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. ผศ. ดร.วรพร ภู่งศ์พันธุ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ผศ. ดร.วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ผศ. ดร.อภิเศก ปั่นสุวรรณ	มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชุดโครงการ แผนงาน รูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยว
เพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรี

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
(ความคิดเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช.-สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นโครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการ “รูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรี” โครงการนี้จะไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จได้หากปราศจากการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ สุภาพร สุกสีเหลือง รองศาสตราจารย์ ดร.ยงฉินร์ พิมลเสถียร ดร. ชูเกียรติ วงศ์เทพเตียน คุณธนัช กรองกันภัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาวดี โพธิยะราช ผู้ตรวจสอบทางวิชาการของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย รวมถึงที่ปรึกษาโครงการ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย รองอธิการบดีพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือของทุกโครงการ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรี คณาจารย์ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ผู้ดูแลและรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวที่มีส่วนช่วยตอบแบบสอบถามและช่วยเหลืออำนวยความสะดวกจนทำให้โครงการนี้แล้วเสร็จ

ความดีอันเกิดจากคุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้คณาจารย์ผู้ให้วิชาความรู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ส่วนความบกพร่องที่เกิดขึ้นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพร ภู่งศ์พันธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปันสุวรรณ

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

ชื่อโครงการ	การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี		
ชื่อนักวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพร ภู่งศ์พันธุ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ	มหาวิทยาลัยศิลปากร	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปั่นสุวรรณ	มหาวิทยาลัยศิลปากร	
ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย	ประจำปีงบประมาณ 2558		
ระยะเวลาการทำวิจัย	12 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 ถึง 31 มีนาคม 2559		

โครงการการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นโครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการ “รูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ 1) ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี 2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี 3) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี และ 4) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

จากการที่จังหวัดกาญจนบุรีแบ่งการปกครองเป็น 13 อำเภอ มีพื้นที่กว้างขวาง คณะผู้วิจัยจึงกำหนดพื้นที่การศึกษาที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ได้ในบริเวณใกล้เคียงกันและสามารถใช้เวลาในการท่องเที่ยวไม่เกิน 2 วัน 1 คืน ส่งผลให้คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่บริเวณอำเภอเมืองกาญจนบุรี และอำเภอไทรโยคเป็นขอบเขตพื้นที่การศึกษาหลัก จากนั้นจึงลงสำรวจพื้นที่และจัดทำข้อมูล รวมถึงประเมินศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวในขอบเขตพื้นที่ดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ แหล่งท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์ คณะผู้วิจัยได้เลือกแหล่งท่องเที่ยว 4 แห่ง ได้แก่ ถ้ำละว้า น้ำตกไทรโยคน้อย (เขाप้าง) น้ำตกไทรโยคใหญ่ และสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ

บ้านเก่า อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ อุทยานแห่งชาติไทรโยค พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า และ พิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด

ผลการประเมินศักยภาพจากคณะผู้วิจัย คณาจารย์ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ผู้ดูแล และรับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงเจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวจากการมการท่องเที่ยวทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่ง ในภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับดีหรือดีมาก แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความสำคัญระดับนานาชาติ เช่น พิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด และพิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 บางแห่งมีอัตลักษณ์พิเศษและพบได้เพียงแห่งเดียวในภูมิภาคตะวันตก เช่น อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ เป็นปราสาทหินที่มีลักษณะศิลปะแบบขอมแห่งเดียวในภูมิภาคนี้ หรือ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) ก็เป็นแหล่งเรียนรู้ทางภูมิประเทศแบบคาสต์ (Karst Landform) ของกลุ่มหินปูนที่สำคัญ

อย่างไรก็ตาม จากการลงพื้นที่ควบคู่ไปกับการระดมความคิดจากตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวในการประชุมแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังคงมีปัญหาในเรื่องการปรับปรุงสถานที่ การขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาการมีเจ้าหน้าที่ในการให้บริการไม่เพียงพอ รวมทั้งมีปัญหาสำคัญในการขาดการจัดการในภาพรวมที่จะเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งเข้าด้วยกัน ซึ่งหากมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ความน่าสนใจและนำมาซึ่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพได้มาตรฐานสากล แม้ว่า การวิจัยในครั้งนี้จะไม่สามารถเสนอหรือหาทางออกให้กับปัญหาดังกล่าว แต่ในเบื้องต้นคณะผู้วิจัยได้ทดลองสร้างระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ในเฟซบุ๊ก (<https://www.facebook.com/Kan.SrangSunn>) และเส้นทางท่องเที่ยวที่ทางผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นผ่านแอปพลิเคชัน กูเกิลแมพ (Google Map) <https://goo.gl/mV8LBH> เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในการเรียนรู้ได้อีกทางหนึ่ง รวมถึงทดลองเสนอเส้นทางท่องเที่ยวทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ และเส้นทางที่ผนวกแหล่งเรียนรู้ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ไว้ด้วยกัน โดยมีตัวเลือกในการเดินทางทั้งแบบไปกลับและแบบ 2 วัน 1 คืน พร้อมนำเสนอ กิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ทำความรู้จัก เรียนรู้และได้รับความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยวไปพร้อมกัน

บทคัดย่อ

โครงการการพัฒนาแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นโครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการ “รูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรี” มีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ 1) ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี 2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี 3) พัฒนาแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี และ 4) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มีดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองกาญจนบุรีและอำเภอไทรโยค ได้แก่ ถ้ำละว้า น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) น้ำตกไทรโยคใหญ่ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) พิพิธภัณฑ์บ้านเก่า อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ อุทยานแห่งชาติไทรโยค พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า และ พิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด มีศักยภาพที่ประเมินแล้วว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในระดับดีและดีมาก

2) คณะผู้วิจัยได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวผู้สนใจสามารถเข้าถึงได้จากเฟซบุ๊ก <https://www.facebook.com/Kan.SrangSunn> และระบบนำทางแผนที่จากแอปพลิเคชันกูเกิลแมปส์ (Google maps) <https://goo.gl/mV8LBH>

3) เส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ทั้งแบบ 1 วัน และ 2 วัน 1 คืน มีดังนี้

เส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ประกอบด้วย เส้นทางแบบไปกลับ 2 เส้นทาง และแบบค้างคืน 1 เส้นทาง ดังนี้ แบบ 1 วัน เส้นทางที่ 1 เรียนรู้หินปูน สวนหิน-ถ้ำ-น้ำตก แหล่งเรียนรู้ 1 วันที่เมืองกาญจน์ ได้แก่ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) ถ้ำละว้า และน้ำตกไทรโยคน้อย แบบ 1 วัน เส้นทางที่ 2 เรียนรู้ ภูมิทัศน์น้ำตกได้แก่น้ำตกไทรโยคน้อยและอุทยานแห่งชาติน้ำตกไทรโยค แบบ 2 วัน 1 คืน มาเป็นนักภูมิศาสตร์กันเถอะได้แก่ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) ถ้ำละว้า อุทยานแห่งชาติน้ำตกไทรโยคพักค้างคืนในอำเภอไทรโยค วันรุ่งขึ้นเดินทางต่อไปยังน้ำตกไทรโยคน้อย

เส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมทางประวัติศาสตร์ประกอบด้วย เส้นทางแบบไปกลับ 2 เส้นทาง และแบบค้างคืน 1 เส้นทาง แบบ 1 วัน เส้นทางที่ 12 พิพิธภัณฑ์ 1 อุทยาน แหล่งเรียนรู้ 1 วันที่เมืองกาญจน์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ และพิพิธภัณฑ์อนุสรณ์สถานช่องเขาขาด เส้นทางที่ 2 ตามรอยเชลยศึกสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า อุทยานแห่งชาติน้ำตกไทรโยค และพิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด แบบ 2 วัน 1 คืน ย้อนอดีตเมืองกาญจน์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ อุทยานแห่งชาติไทรโยค พักค้างคืนในอำเภอไทรโยค วันรุ่งขึ้นเดินทางต่อไปยังพิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด และ พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า

นอกจากนี้ ยังมีเส้นทางที่บูรณาการการเรียนรู้ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ด้วยโดยแบบ 1 วันได้แก่ พิพิธภัณฑสถานรถไฟไทย-พม่า เดินทางไปถ้ำกระแซทางรถไฟจากนั้นนั่งรถต่อไปยังน้ำตกไทรโยคน้อยและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหรือแบบ 2 วัน 1 คืน ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานรถไฟไทย-พม่า เดินทางไปถ้ำกระแซทางรถไฟ จากนั้นเดินทางด้วยรถยนต์ต่อไปยังน้ำตกไทรโยคใหญ่ พักค้างคืนในอุทยานไทรโยคหรือบริเวณใกล้เคียง 1 คืน หลังจากนั้นเดินทางด้วยรถยนต์ต่อไปยังน้ำตกไทรโยคน้อย

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การศึกษาผ่านฐานข้อมูลทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ผ่านระบบสารสนเทศ และแผนพับข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวผนวกด้วยกิจกรรมชวนทำในแต่ละสถานที่

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้/ การท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์/ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์/ กาญจนบุรี

Abstract

The project of the development of tourism to study geography and history in Kanchanaburi Province is a sub-project research under the umbrella of "Tourism model and routes for creative learning in Kanchanaburi" The objectives of this project are 1) studying the potential for tourist attraction to developed as a tourist destination for studying the geography and history in Kanchanaburi 2) developing the database systems and geographic Information of attraction for studying geography and history in Kanchanaburi 3) developing Tourism model for studying the geography and history in Kanchanaburi and 4) developing tourism activities in order to study geography and history in Kanchanaburi. The research results are sorted by the following:

1) Attractions in AmphoeMuang, Amphoe Sai Yok, Kanchanaburi are Lawa cave, Sai Yok Noi waterfall (Khao Pang) Sai Yok Yai waterfall, SomdetPhra Sri Nagarindra Park (rock garden), Ban Kao National Museum, Muang Sing Historical Park, Sai Yok National Park, Thailand-Burma Railway Museum, and Hellfire pass Museum which are estimated potential of tourist attractions as good and best level

2) Researchers have developed a database system and geographic information of the attractions and can be accessed from Facebook Page <https://www.facebook.com/Kan.SrangSunn> and navigator system from Google maps Application at <https://goo.gl/mV8LBH>

3) Travel routes to studying appropriate geographic History of both one-day and two-day trips are as follows:

Travel routes to studying geography in 1-day included SomdetPhra Sri Nagarindra Garden (rock garden), Lawa cave and Sai Yok Noi waterfall, while the 2 days 1-night program are included Somdet Phra Srinagarindra Garden (rock garden), Lawa cave, Sai Yok Yai waterfall, overnight in Sai Yok district. The next day, trip to Sai Yok Noi waterfall.

Travel routes to studying History in one-day, Route 1: The Ban Kao National Museum, Muang Sing Historical Park and Hellfire pass. Route 2: Thailand-Burma Railway Museum, the Sai Yok National Park and Hellfire Pass. 2 days-1-night trip: The Ban Kao National Museum, Muang Sing Historical Park, Sai Yok National Park by an overnight stay in the Sai Yok district. The next day, trip to Hellfire Pass Museum and Thailand-Burma Railway Museum.

Moreover, the integration of the geography and history studying programs are designed, a one-day trip included Thailand – Myanmar railway museum, getting to the Krasae cave by rail, then drive to Sai Yok Noi waterfall, and Hellfire Pass Museum. The 2-day 1-night include the Thailand-Burma Railway Museum, getting to the Krasae cave by rail, then drive to Sai Yok Yai waterfall, overnight in Sai Yok National Park or nearby. The next day, trip to the Sai Yok Noi waterfall.

4) Travel activities include studying geographical and historical databases via the info system and information leaflet combined with the activities in each place.

Keywords: Educational Tourism/Geographical Tourism/ Historical Tourism /Kanchanaburi

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทสรุปผู้บริหาร	ง
บทคัดย่อ	ฉ
Abstract	ช
สารบัญ	ญ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ	ฑ
 บทที่ 1 บทนำ.....	 1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
 บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	 4
แนวคิดด้านการท่องเที่ยว	4
การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	5
การท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์.....	6
การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์.....	8
ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดกาญจนบุรี.....	8
ภูมิประเทศแบบคาสต์ (Karst Landform) ของกลุ่มหินปูน	10
ประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดกาญจนบุรี.....	14
ยุทธศาสตร์จังหวัดกาญจนบุรี	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
 บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	 21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	23
การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี	23
การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี	47
พัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี.....	77
พัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี.....	81
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
เอกสารอ้างอิง	103
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก คู่มือการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว	107
ภาคผนวก ข ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประเภทล้า “ถ้ำละว้า”	118
ภาคผนวก ค ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก “น้ำตกไทรโยคน้อย”	124
ภาคผนวก ง ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก “น้ำตกไทรโยคใหญ่”	129
ภาคผนวก จ ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรณีสถาน “สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน)”	134
ภาคผนวก ฉ ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า”	139
ภาคผนวก ช ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ “อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์”	144

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ซ ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ”	149
ภาคผนวก ฌ ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ “พิพิธภัณฑสถานรถไฟไทย-พม่า”	154
ภาคผนวก ญ ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ “อุทยานแห่งชาติไทรโยค”	159
ภาคผนวก ก รายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม	164

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ถ้ำละว้า ในจังหวัดกาญจนบุรี	29
4.2	แสดงการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) ในจังหวัดกาญจนบุรี.....	34
4.3	แสดงการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติไทรโยคใหญ่ (น้ำตก) ในจังหวัดกาญจนบุรี.....	41
4.4	แสดงการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) ในจังหวัดกาญจนบุรี.....	45
4.5	ผลการประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี.....	48
4.6	ผลการประเมินศักยภาพของอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์จังหวัดกาญจนบุรี.....	54
4.7	ผลการประเมินศักยภาพของอุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี.....	60
4.8	ผลการประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์อนุสรณ์สถานช่องเขาขาด จังหวัดกาญจนบุรี.....	66
4.9	ผลการประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า จังหวัดกาญจนบุรี	75

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้กับกิจกรรมต่างๆ.....	6
2.2	ภูมิประเทศหินปูน.....	12
2.3	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	20
4.1	ทางเข้าปากถ้ำละว้า.....	24
4.2	ผังทางเดินภายในถ้ำละว้า.....	24
4.3	หินงอก หินย้อย ม่านหินย้อย และเสาหิน ในถ้ำละว้า.....	25
4.4	ค้างคาวในถ้ำละว้า.....	25
4.5	หินงอกรูปทรงหนุมานในถ้ำละว้า.....	26
4.6	เสาหินรูปทรงหอเอนเมืองปิซา (Pisa) ในถ้ำละว้า.....	26
4.7	แผ่นป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับการกำเนิดถ้ำในบริเวณถ้ำละว้า.....	28
4.8	เส้นทางเดินภายในถ้ำละว้า.....	28
4.9	น้ำตกไทรโยคน้อย	31
4.10	หวัตรจักรไอน้ำในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2.....	31
4.11	การปรับภูมิทัศน์ของบริเวณที่ใช้เล่นน้ำตก.....	32
4.12	การปรับภูมิทัศน์ของบริเวณที่นั่งพักใกล้ลำน้ำตก.....	32
4.13	ภูมิทัศน์บริเวณต้นน้ำตก.....	36
4.14	ปัญหาการขีดเขียนต้นไม้บริเวณต้นน้ำตก.....	36
4.15	น้ำตกไทรโยคใหญ่.....	38
4.16	สองฝั่งแม่น้ำแควน้อยสามารถศึกษาลักษณะธรณีสัณฐานของหินปูน.....	38
4.17	อาคารประชาสัมพันธ์และแสดงนิทรรศการ.....	39
4.18	เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ.....	39
4.19	บ้านพักในอุทยานฯ.....	41
4.20	ป้ายแสดงข้อมูลเส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานฯ.....	41
4.21	ทัศนียภาพบริเวณสวนหิน.....	44
4.22	พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี.....	44
4.23	เส้นทางศึกษาธรรมชาติบริเวณสวนหิน.....	46
4.24	ศาลาที่พักในบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติ.....	46
4.25	บรรยากาศภายนอกบริเวณทางเข้าพิพิธภัณฑสถาน.....	49
4.26	บรรยากาศภายในห้องจัดแสดงที่ 1 (อยู่ในระหว่างการปรับปรุง).....	49

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
4.27	โบราณวัตถุที่จัดแสดงอยู่ในห้องจัดแสดงที่ 2	50
4.28	โรงศพโบราณที่จัดแสดงอยู่ในห้องจัดแสดงที่ 3.....	50
4.29	โบราณวัตถุที่ได้จากการสำรวจขุดค้นหาโบราณคดี	51
4.30	จัดแสดงพัฒนาการชุมชนเมืองกาญจนบุรี จำลองภาพการดำรงชีวิต ของมนุษย์ในสังคมล่าสัตว์ สังคมเกษตรกรรมและภาพถ่ายโบราณวัตถุชิ้นสำคัญ	51
4.31	ผังบริเวณเมืองสิงห์	53
4.32	บริเวณลานจอดรถหน้าอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ.....	55
4.33	หน้าปราสาทประธานโบราณสถานที่ยี่ 1	55
4.34	โบราณสถานที่ยี่ 2.....	56
4.35	แท่นระบบนำชมแบบพึ่งพาตนเองด้วยการสแกน QR Code ซึ่งจะจัดแสดงไว้ตามโบราณสถานต่างๆ	56
4.36	บรรยากาศในห้องจัดแสดงศิลปวัตถุโบราณ	57
4.37	ศิลปวัตถุโบราณที่จัดแสดงไว้	57
4.38	เครื่องมือเครื่องใช้โบราณที่ค้นพบในพื้นที่.....	58
4.39	บริเวณที่รับรองนักท่องเที่ยว ให้บริการอาหารเครื่องดื่มและของที่ระลึก.....	58
4.40	ป้ายทางเข้าอุทยาน บริเวณที่จอดรถ	61
4.41	ผู้วิจัยกำลังศึกษาข้อมูลจากสิ่งของในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 บริเวณอาคารด้านหน้าก่อนเข้าไปบริเวณน้ำตก	61
4.42	บริเวณที่จัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการเสด็จประพาสของรัชกาลที่ 5 บริเวณอาคารด้านหน้า	62
4.43	ป้ายแผนผังแหล่งท่องเที่ยวที่ทางอุทยานให้บริการ	62
4.44	ซุ้มที่สร้างขึ้นครอบเตาหุงต้มของทหารญี่ปุ่น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2	63
4.45	เตาหุงต้มของทหารญี่ปุ่น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2.....	63
4.46	บริเวณน้ำตกที่ทางอุทยานให้บริการ รวมถึงแพของเอกชนและเรือหางยาว	64
4.47	นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่มาใช้บริการอุทยาน.....	64
4.48	ป้ายให้ความรู้ในนิทรรศการภายในตัวอาคาร.....	68
4.49	รูปจำลองสะพานที่สร้างขึ้นบริเวณช่องเขาขาด	68
4.50	ภาพเขียนที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของเชลยศึก.....	69
4.51	ผู้วิจัยกำลังอ่านข้อมูลภายในห้องนิทรรศการ	69

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
4.52	จุดชมวิวยานนอกห้องนิทรรศการ	70
4.53	ทางเดินเพื่อไปยังบริเวณช่องเขาขาด	70
4.54	ทางเดินด้านล่างเพื่อไปยังบริเวณช่องเขาขาด.....	71
4.55	บริเวณช่องเขาขาด	71
4.56	บริเวณจุดรำลึกถึงเชลยศึกจากเหล่าญาติพี่น้องของเชลยศึกที่เสียชีวิต	72
4.57	แท่นรำลึกเชลยศึก	72
4.58	เส้นทางเดินชมช่องเขาขาดเส้นที่ 2 ซึ่งใช้เวลาเดินทั้งหมด 3 ชม.....	73
4.59	ไม้หมอนรถไฟเก่า	73
4.60	หน้าอาคารพิพิธภัณฑ์	76
4.61	ถนนด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑ์ สำหรับจอดรถชั่วคราว	76
4.62	แผนที่เพื่อการท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ในแอปพลิเคชัน Google Maps.....	78
4.63	ในแอปพลิเคชัน Google Maps นักท่องเที่ยวสามารถเลือกที่ Icon ในแผนที่ เพื่อแสดงข้อมูลและรูปของแหล่งท่องเที่ยว.....	78
4.64	นักท่องเที่ยวสามารถหาข้อมูลได้จากเพจโครงการ	79
4.65	แผ่นพับประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ	79
4.66	แผ่นพับประชาสัมพันธ์แสดงแผนที่และข้อมูลในการเดินทางตามเส้นทาง ที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น	80
4.67	แผ่นพับประชาสัมพันธ์แสดงแผนที่และข้อมูลในการเดินทางและกิจกรรม ตามเส้นทางที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น	80

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหา

จากการประชุมแผนการท่องเที่ยวประจำปีของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2556 ได้กำหนดเป็นทิศทางในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตอบโจทย์ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล โดยกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านการตลาดการท่องเที่ยวปี 2557 ประกอบด้วย การขยายตัวอย่างก้าวกระโดดของตลาดใหม่ อาทิ ตลาดจีน อินเดีย และรัสเซีย การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองรวมทั้งสถานะของตลาดอ้อมตัวของตลาดหลักการพัฒนาด้านการคมนาคม โดยได้กำหนดเป้าหมายหลักที่จะต้องไปให้ถึงใน 2 ส่วนควบคู่กันไป คือ การบรรลุเป้าหมายรายได้เข้าประเทศให้ได้ 2 ล้านล้านบาท ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นภารกิจ 3 ปี เริ่มตั้งแต่ปี 2556 – 2558 และต้องปรับสมดุลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในทุกมิติ ทั้งด้านตลาด พื้นที่ ฤดูกาล คุณค่า และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเติบโตและสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างยั่งยืน

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายข้างต้น ในปี พ.ศ. 2557 นี้ จึงได้สานต่อแนวคิด “รายได้ก้าวกระโดด ด้วยวิถีไทย” หรือ Higher Revenue through Thainess ต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2556 โดยใช้แนวคิดการตลาดแบบ Marketing 3.0 เน้นส่งมอบคุณค่า (Value) หรือ ความสุขในการเดินทางท่องเที่ยวที่เกิดจากการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม (Co-creation) ซึ่งจะสร้างความประทับใจจนกระทั่งเกิดการแบ่งปันและบอกต่อ (Share) โดยนำเสนอศักยภาพในการนำวิถีไทยมาพัฒนาเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ได้ ด้วยเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและทำให้ไทยแตกต่างจากประเทศอื่นใน AEC อันจะนำมาซึ่งการเติบโตและรายได้ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในระยะยาวโดยนำเสนอภาพลักษณ์ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่มี “คุณภาพ” พร้อม “ประสบการณ์ชีวิต” และ “ความสุข” ด้วยเอกลักษณ์ความเป็นไทยและวิถีไทย (Thainess) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556)

การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ (education tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่เน้นการเดินทางท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้ ผ่านการจัดการ (organized learning) โดยการท่องเที่ยวดังกล่าวไม่ได้จำกัดหรือเจาะจงเฉพาะ นักเรียน นิสิตหรือนักศึกษาเท่านั้น แต่สามารถสนองตอบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning)

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นอีกพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวของประเทศไทย เนื่องจากตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ตลอดจนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประสบการณ์โดยตรงของนักท่องเที่ยว ตลอดจนเศรษฐกิจทั้งในระดับมหภาคและท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพชีวิตและตลอดจนการยกระดับรายได้ของชุมชนและบุคคลกรต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี จึงเป็นแนวทางสำคัญสำหรับการประยุกต์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้สำหรับชุมชนอื่น ๆ ตลอดจนเป็นการนำเสนอรูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรีที่สามารถสร้างการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยว และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่การท่องเที่ยวของชุมชนได้อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี
2. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี
3. พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ในจังหวัดกาญจนบุรี
4. พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ในจังหวัดกาญจนบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาในพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอไทรโยคจังหวัดกาญจนบุรี

2. ขอบเขตเนื้อหา

ในการคัดเลือกและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ จะพิจารณาจากหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ในระดับประถมและมัธยมศึกษา โดยเน้นโรงเรียนในพื้นที่ศึกษาเป็นหลัก

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction) หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา รวมถึงสถานที่หรืออาคาร สิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่ หรือเคยมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑสถาน วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) หมายถึงสถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยวโดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือนซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้อาจจะเป็นความงดงามตามสภาพธรรมชาติความแปลกตาของสภาพธรรมชาติสัณฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ (Special Environmental Features) หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการก็ได้

การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ (Education Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้เกิดขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้ ผ่านการจัดการ (organized learning) เช่น มีการวางแผนล่วงหน้า มีขั้นตอนที่ชัดเจน มีครูผู้สอนที่ชำนาญ และมีวิธีการฝึกหัดตามแบบแผน เป็นต้น นอกจากนี้ การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นการผสมผสานทั้งจากประสบการณ์จริงและจากตำราเข้าด้วยกัน โดยการท่องเที่ยวดังกล่าวไม่ได้จำกัดหรือเจาะจงเฉพาะนักเรียนนิสิตหรือนักศึกษาเท่านั้น แต่สามารถสนองตอบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning)

การท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวไปตามแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์หรือโบราณสถาน ที่มีความสำคัญหรือมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลิน ตลอดจนได้รับความรู้และได้เห็นคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีมาแต่อดีตอันเป็นพื้นฐานวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน

การท่องเที่ยวทางด้านภูมิศาสตร์ หมายถึง การท่องเที่ยวไปตามแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆบนพื้นผิวโลก ทั้งทางธรรมชาติ เช่น ลักษณะทางกายภาพ และธรณีวิทยา ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆ อันเป็นผลสืบเนื่องจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เช่น ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ผลิตภัณฑด้านการท่องเที่ยวใหม่ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ และการขยายโอกาสทางการตลาดให้แก่ชุมชน
2. ได้ฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาทางการท่องเที่ยวในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์จากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนของภูมิภาค
4. มีระบบสืบค้นและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในรูปแบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศ โดยสามารถพัฒนาเป็นสื่อสาระการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ คู่มือแนะนำเที่ยว แผนที่ และสารคดี
5. ได้รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ สำหรับชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดและในประเทศต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรีผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยอย่างชัดเจนและตรงประเด็น ผู้วิจัยจึงนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดด้านการท่องเที่ยว

(1) ความหมายของการท่องเที่ยว

“การท่องเที่ยว” เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ไม่ได้มีความหมายเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึง การเคลื่อนย้ายของประชากรจากแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางภายในประเทศ และเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน ซึ่ง “การท่องเที่ยว” จะมีความหมายอย่างไรรั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการคือ เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และเป็นการเดินทางด้วยจุดหมายใดก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ (วรรณ วลัยวนิช, 2539:7)

(2) ความหมายของนักท่องเที่ยว

ส่วนความหมายของ “นักท่องเที่ยว” หรือผู้ที่เดินทางไปท่องเที่ยว ว่ามีความหมายรวมถึงผู้เดินทาง 2 ประเภทคือ (นิคม จารุมณี, 2544:2)

2.1 นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน (Tourists) ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ในประเทศที่มาจากตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป และเดินทางมาเยือนเพื่อพักผ่อน พักผ่อน ทักทาย ศึกษา ประกอบศาสนกิจ ร่วมการแข่งขันกีฬา ติดต่อธุรกิจร่วมการประชุมสัมมนา ฯลฯ

2.2 นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (Excursionists) ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราวและอยู่ในประเทศที่มาจากน้อยกว่า 24 ชั่วโมง

(3) ประเภทของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบด้วยกัน โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระยะเวลาในการท่องเที่ยว แรงจูงใจในการเดินทาง ประเภทของการคมนาคม จำนวนสมาชิกนักท่องเที่ยวและลักษณะของค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เป็นต้น(จุฑามาศ คงสวัสดิ์, 2550:17)

การแบ่งประเภทการท่องเที่ยวตามการจัดการ สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 2 รูปแบบย่อย คือ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548:12-13)

3.1 การท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (Conventional Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจและปริมาณของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงการจัดการผลกระทบด้านลบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

3.2 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม และมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้อีก 2 รูปแบบคือ

3.2.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างดีและมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เป็นต้น

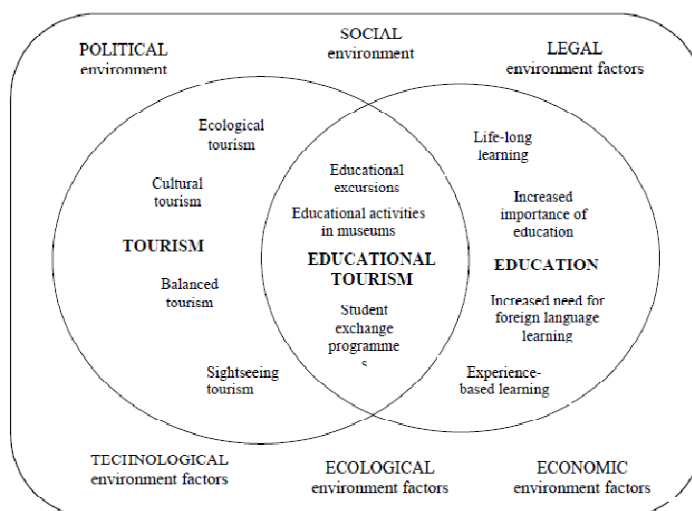
3.2.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวดูวิถีชีวิตในชนบท การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ ซึ่งอาจแบ่งตามลักษณะพื้นฐานของการท่องเที่ยว พิจารณาตามวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวตามมาตรฐานสากล การท่องเที่ยวตามลักษณะการจัดการ หรือแบ่งประเภทตามประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ โดยอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งไม่ว่าการท่องเที่ยวจะถูกแบ่งตามลักษณะใดก็ตาม ประเภทของการท่องเที่ยวจะหมายถึง ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว โดยมีจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้ตั้งใจไว้ตามความต้องการของตนเอง และพยายามทำให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการเดินทางนั้น

2. การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ (education tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้เกิดขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้ ผ่านการจัดการ (organized learning) เช่น มีการวางแผนล่วงหน้า มีขั้นตอนที่ชัดเจน มีครูผู้สอนที่ชำนาญ และมีวิธีการฝึกหัดตามแบบแผน เป็นต้น นอกจากนี้ การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นการผสมผสานทั้งจากประสบการณ์จริงและจากตำราเข้าด้วยกัน โดยการ

ท่องเที่ยวดังกล่าวไม่ได้จำกัดหรือเจาะจงเฉพาะ นักเรียน นิสิตหรือนักศึกษาเท่านั้น แต่สามารถสนองตอบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning) (Bhuiyan et al., 2010; Fidgeon, 2010)

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้กับกิจกรรมต่างๆ
ที่มา: Prakapiene' (2011)

รูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

- การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษา นั้น มักจะประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ที่ครอบคลุมถึงการวางแผนการเดินทาง การวางแผนการศึกษาในรูปแบบของหลักสูตร การเรียนรู้ในสถานที่ท่องเที่ยวและการประเมินผล
- ลักษณะดังกล่าวทำให้การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษอื่นๆ ซึ่งมีลักษณะของการได้เรียนรู้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน
- ลักษณะแตกต่างอีกอย่างหนึ่งก็คือ การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาต้องมีการเรียนรู้ที่เป็นกิจลักษณะจากครูผู้สอน โดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนในการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา นี้ มักเป็นครูหรืออาจารย์อยู่แล้ว เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย อาจารย์สอนภาษา หรือสอนศิลปหัตถกรรม เป็นต้น
- โดยครูผู้สอนจะทำหน้าที่แตกต่างจากมัคคุเทศก์ และมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน กล่าวคือ มัคคุเทศก์จะทำหน้าที่ในการนำทาง คุ่มกันอันตราย ให้ความบันเทิง และจัดการกิจกรรมของนักท่องเที่ยว ส่วนครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาของนักท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์

ภูมิศาสตร์เป็นการศึกษาปรากฏการณ์บนโลก หรือภูมิทัศน์ เป็นการจดจำสิ่งต่างๆที่ปรากฏบนพื้นโลก ไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม (ประเสริฐวิทย์รัฐ, 2532)ซึ่งสามารถทำการศึกษาได้ 4 ประการคือ ส่วนที่เป็นของแข็งหรือธรณีภาค ได้แก่ หิน แร่ ดิน

และขบวนการต่างๆที่ปรากฏบนผิวโลก ส่วนที่สองคือ ส่วนที่เป็นชั้นบรรยากาศภาค ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ เมฆ ฝน เป็นต้น ส่วนที่สามคือ ส่วนที่เป็นของเหลวหรืออุทกภาค ได้แก่ มหาสมุทร เป็นต้น และส่วนสุดท้ายคือ ส่วนที่เป็นชีวภาค ได้แก่ สิ่งมีชีวิต รวมทั้งมนุษย์ที่อาศัยอยู่บนพื้นดิน

การท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์จึงจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ลักษณะอากาศ ลักษณะภูมิประเทศ หรือปรากฏการณ์ทางสังคม เช่น การตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์จึงเป็นการประยุกต์การทัศนศึกษาภาคสนาม (Learning in field trip systems) ซึ่งเป็นการศึกษาเรียนรู้เรื่องราวที่ปรากฏขึ้นบนพื้นที่ต่างๆ ทั้งนี้ ประมวล เทพสงเคราะห์ (2541) ได้จำแนกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1.ระบบเปิด เป็นการศึกษาปรากฏการณ์บนพื้นที่ที่ไม่จำกัดขอบเขต และตัวแปรหรือลักษณะเนื้อเรื่องบนพื้นที่ที่ทำการทัศนศึกษา เช่น การทัศนศึกษาทั้งระดับอาทิภาคเหนือ ภาคกลาง หรือระดับจังหวัด เช่นกาญจนบุรี ราชบุรี และนครปฐม โดยศึกษาสภาพต่างๆบนพื้นที่ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นพืชพรรณ ภูมิอากาศ ธรณีวิทยา เป็นต้น

2.ระบบปิด เป็นการศึกษาปรากฏการณ์บนพื้นที่เฉพาะเรื่องที่กำหนดขอบเขตไว้ เช่น การศึกษาทางธรณีวิทยา จะเป็นการทัศนศึกษาและท่องเที่ยวตามเส้นทางที่กำหนด และสถานที่รวมทั้งเนื้อหาที่จะเน้นเฉพาะทางด้านลักษณะทางธรณีของพื้นที่เป็นหลัก

3.ระบบโดดเดี่ยว เป็นการศึกษาปรากฏการณ์บนพื้นที่ที่เราสามารถควบคุมตัวแปรและเงื่อนไขต่างๆได้ เช่น การท่องเที่ยวและศึกษาการผลิตน้ำตาลโตนด เพื่อเปรียบเทียบการผลิตระหว่างเตาเศรษฐกิจกับเตาพื้นบ้าน เป็นต้น

4.ระบบพื้นที่ เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ในลักษณะของสหวิทยาการในพื้นที่ที่กำหนดขอบเขตไว้ เช่น พื้นที่พรุในจังหวัดนราธิวาส เพื่อที่จะสามารถทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นและแนวทางการใช้ประโยชน์

5.ระบบเนื้อหา เป็นการศึกษาปรากฏการณ์บนพื้นโลกตามเนื้อหา เช่น การพังทลายของดิน อันเนื่องมาจากการเกิดฝนตกหนักที่อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่ออธิบายสาเหตุของการเกิดความเสียหายและการปรับปรุงสภาพแวดล้อม

ดังนั้นนักท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์ จึงจะได้รับความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในท้องถิ่น ที่ไปเยี่ยมชมเช่น ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะอากาศหรือปรากฏการณ์ทางสังคม เช่น การตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ ประเพณี และวัฒนธรรม อันสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของลักษณะภูมิศาสตร์ของพื้นที่ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะสามารถเลือกท่องเที่ยวเป็นประเด็นเฉพาะได้ เช่น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวทางธรณีสันฐาน เป็นต้น ซึ่งก็จะทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ในประเด็นเหล่านั้นมากขึ้น (ฐิติรัตน์ บัณบำรุงกิจ, 2557) ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์ควรจะได้มีการเตรียมตัวดังนี้ การเป็นผู้ช่างสังเกตปรากฏการณ์ที่เห็น การจดบันทึกข้อมูลและการใช้แผนที่ประกอบ รวมทั้งการทำความเข้าใจหรือการแปรผลข้อมูลที่ได้จดบันทึกไว้ ก็จะมีส่วนช่วยให้การท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวได้รับความรู้ และประสบการณ์มากยิ่งขึ้น

4. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยว ดังนั้นนักท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จึงหมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจอยากเห็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่รับรู้มาเพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น มีความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์โบราณคดีเพิ่มขึ้นบนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม (อดิสร ศักดิ์สูง : 2554)

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์แบ่งได้ 10 ประเภท ได้แก่ 1) อุทยานประวัติศาสตร์ (Historical Park) 2) ซากอารยธรรม แหล่งโบราณคดี เมืองโบราณ (Dead Monument/ Archaeological Sites/ Old Town) 3) พระราชวัง วัง พระตำหนัก ตำหนัก พระที่นั่ง คຸ້ມ (Palace/ Residence of Royalty) 4) ศาสนสถาน (Religious Place) 5) ปราสาทหิน ปราสาท กູ່ (Sandstone Sanctuary) 6) อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน ศาลวีรชน สุสาน (Monument) 7) พิพิธภัณฑ์ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและศิลปะร่วมสมัย (Historical and Cultural Museum) 8) ป้อมปราการ กำแพงเมือง ประตูเมือง คูเมือง (Fortress/ City Wall/ City Gate/ Moat) 9) สิ่งปลูกสร้างอื่นที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรม (Other Historical and Cultural Elements) และ 10) สิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม (Architectural Building)

5. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดกาญจนบุรี

ที่ตั้ง และอาณาเขต

จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทยห่างจากกรุงเทพมหานคร 129 กิโลเมตร มีพื้นที่ 12.7 ล้านไร่ หรือ 19,483 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่ามีทั้งป่าโปร่ง และป่าดงดิบ มีแม่น้ำสำคัญสองสายคือ แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำแควน้อยซึ่งไหลมาบรรจบรวมกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่บริเวณอำเภอเมืองกาญจนบุรี มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดตาก และจังหวัดอุทัยธานี ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดราชบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดสุพรรณบุรีและนครปฐม ทิศตะวันตก ติดต่อกับ สหภาพพม่า มีแนวชายแดนยาวประมาณ 370 กิโลเมตร ประกอบด้วย ช่องทางเข้าออกประมาณ 43 ช่องทาง

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดกาญจนบุรีประกอบด้วย ทิวเขา หุบเขา และที่ราบลุ่มแม่น้ำ โดยพื้นที่ทางด้านเหนือ และทิศตะวันตกของจังหวัดเป็นเทือกเขาแล้วค่อยๆ ลาดลงทางด้านใต้ และด้านตะวันออก สามารถแบ่งออกเป็น 3 เขตใหญ่ คือ

เขตภูเขาและที่สูง ได้แก่พื้นที่ทางด้านทิศเหนือของจังหวัดมีลักษณะเป็นเทือกเขาต่อเนื่องมาจากเทือกเขาถนนธงชัย ถัดไปทางด้านตะวันตกของจังหวัดเป็นเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศพม่าทอดยาวลงไปทางด้านใต้บริเวณนี้จะเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำที่สำคัญของจังหวัด

เขตที่ราบลูกฟูก ได้แก่ พื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขาสลับกับเนินเขาเตี้ยๆ อยู่บริเวณอำเภอเลาขวัญ อำเภอบ่อพลอย และบางส่วนของอำเภอพนมทวน

เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ พื้นที่ทางด้านใต้ของจังหวัด ลักษณะเป็นที่ราบ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ อยู่บริเวณอำเภอลำทะเมนชัย อำเภอท่ามะม่วง บางส่วนของอำเภอพนมทวน อำเภอเมืองกาญจนบุรี

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเขตภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดูกาล (Tropical Savanah"AW" ตามระบบ Koppen) มีอากาศแห้งแล้งในฤดูหนาว ส่วนในช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง มีลักษณะอากาศแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดมาจากทะเล อันดามันทำให้ช่วงระยะเวลานี้มีฝนตกชุก อากาศมีความชื้นสูง การแพร่กระจายของฝนในบริเวณจังหวัดนี้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด บริเวณพื้นที่ตอนบนเขตอำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรีมีฝนตกชุก และมีช่วงการกระจายของฝนมากกว่าตอนล่าง ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยวัดได้ประมาณ 1,086.2 มิลลิเมตรต่อปี เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดกาญจนบุรีมีทิวเขาเป็นแนวยาวกั้นแดนจึงทำให้มีอุณหภูมิค่อนข้างสูงและมีอากาศร้อนอบอ้าวมากในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวไม่หนาวจัด ยกเว้นแต่บริเวณเทือกเขาอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.45 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 39.39 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้มีฝนตกในช่วงนี้ ฝนตกชุกที่สุดในช่วงเดือนกันยายน ส่วนฤดูหนาวได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งนำความหนาวเย็นและแห้งแล้งแผ่ลงปกคลุมจังหวัดกาญจนบุรี ประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ สำหรับฤดูร้อนเริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้อิทธิพลจากลมฝ่ายใต้พัดปกคลุมทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป อากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน

การคมนาคม

1) รถยนต์ ใช้เส้นทางถนนบรมราชชนนี หรือถนนเพชรเกษม ผ่านอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม อำเภอบ้านโป่ง อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอท่ามะม่วง เข้าตัวเมืองกาญจนบุรี รวมระยะทาง 129 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่ง

2) รถโดยสารประจำทาง มีรถโดยสารจากสถานีขนส่งสายใต้ไปยังจังหวัดกาญจนบุรีทุกวัน ตั้งแต่เวลา 04.00-22.30 น. ออกทุก 15 นาที วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง

3) รถไฟสายธนบุรี-น้ำตก แยกจากทางรถไฟสายใต้ที่ชุมทางหนองปลาดุก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผ่านอำเภอลำทะเมนชัย อำเภอท่ามะม่วง เมืองกาญจนบุรี อำเภไทรโยค สดปลายทางที่

สถานีน้ำตก ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค รวมระยะทางทั้งสิ้น 200 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่รีบร้อน และต้องการชมทิวทัศน์ระหว่างสองฟากทาง

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

จังหวัดกาญจนบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ่อพลอย อำเภอเลาขวัญ อำเภอพนมทวน อำเภอไทรโยค อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอทองผาภูมิ อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอหนองปรือ และอำเภอห้วยกระเจา มีตำบลทั้งสิ้น 95 ตำบล และ 959 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 122 แห่ง แบ่งเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง (เมืองกาญจนบุรีและท่าเรือพระแท่น) เทศบาลตำบล 47 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 72 แห่ง

จังหวัดกาญจนบุรีมีจำนวนประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2557 รวมทั้งสิ้น 848,198 คน แยกเป็นเพศชาย 435,132 คน เพศหญิง 423,066 คน จำนวนครัวเรือน 316,924 ครัวเรือน อำเภอเมืองกาญจนบุรีมีจำนวนประชากรมากที่สุด รองลงมาคืออำเภอท่ามะกาและอำเภอท่าม่วง ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร

ข้อมูลเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรีเมื่อปี 2557 ผลิตภัณฑ์มวลรวม 84,785 ล้านบาท เป็นลำดับที่ 35 ของประเทศ รายได้เฉลี่ย 105,701/คน/ปี เป็นลำดับที่ 35 ของประเทศ ผลผลิตด้านการเกษตร พื้นที่การเกษตรรวม 3,066,599 ไร่ พืชเศรษฐกิจ 5 ลำดับแรกคือข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และยางพารา ส่วนสัตว์เศรษฐกิจคือไก่ เป็ด โคเนื้อ สุกร และแพะ ในด้านการค้าและอุตสาหกรรมมีจำนวนโรงงานที่จดทะเบียนนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 จำนวน 1,626 โรง มีการค้าชายแดนไทย-พม่า ในปี 2557 เป็นจำนวนมากถึง 116,505,797,250.68 บาท ด้านการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรีเมื่อ 4 เดือนแรกของปี 2558 มีที่พักแรมจำนวน 628 แห่ง มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าพักเป็นจำนวนมาก อาทิ ในเดือน เมษายน 2558 มีนักท่องเที่ยวถึง 685,739 คน มีรายได้ถึง 1,473.56 ล้านบาท

สถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยม 10 อันดับแรกได้แก่ 1.สะพานข้ามแม่น้ำแคว 2.สุสานทหารสัมพันธมิตรดอนรัก 3. อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ 4. สะพานอุตตมานุสรณ์ (สะพานมอญ) 5. อุทยานแห่งชาติเอราวัณและน้ำตกเอราวัณ 6. พิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด 7. น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น 8. พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช 9. เขื่อนศรีนครินทร์ 10. วัดพระแท่นดงรัง

อย่างไรก็ดี หากต้องการจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยเห็นควรยกตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวข้างล่างนี้เพื่อยกให้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่มีศักยภาพแต่ยังไม่ใช้แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมได้มีโอกาสพัฒนาขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของจังหวัดบ้าง

6. ภูมิประเทศแบบคาสต์ (Krst Landform) ของกลุ่มหินปูน

พื้นที่ที่ปกคลุมด้วยหินปูนมีอยู่กว้างขวางหลายท้องที่ในประเทศไทย ที่สำคัญดินซึ่งพัฒนามาจากหินปูนมีคุณภาพค่อนข้างดี ถ้ามีน้ำเพียงพอจะสามารถใช้ทำการเพาะปลูกและเลี้ยงโคนมได้เป็น

อย่างดี โดยทั่วไปพื้นที่ซึ่งเป็นหินปูนจะมีลำน้ำหรือธารน้ำให้เห็นตามผิวดินน้อย เพราะหินปูนมีรูพรอง อยู่ภายในมากทำให้มีระบบระบายน้ำอยู่ใต้ผิวดินมาก นอกจากนั้นบริเวณหินปูนมีลักษณะภูมิประเทศ แปลก เช่น ภูเขารูปร่างต่างๆ มีถ้ำมีโพรง และอาจเกิดปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ เช่น การยุบของ พื้นดิน การสั่นสะเทือนเนื่องจากการยุบพังของโพรงหรือถ้ำหินปูนใต้พื้นดิน ห้วยมุด คือ ธารน้ำที่ไหล ตามผิวดินมุดจมไปได้ดิน เป็นต้น

หินปูนเป็นหินชั้นหรือหินตะกอน เกิดจากตะกอนปูนซึ่งละเอียดอ่อนหรือสัตว์ที่มีเปลือกแข็ง โดยเฉพาะหอย หังปูและหอยมีโอกาสดกตะกอนได้มากในท้องทะเล ดังนั้นบริเวณที่พบหินปูนมัก สันนิษฐานได้ก่อนว่าเคยเป็นท้องทะเลมาก่อนหลายล้านปี หินปูนเป็นหินที่ละลายน้ำได้ง่ายตาม ธรรมชาติ ดังนั้นพื้นที่ที่มีหินปูนในเขตที่มีอากาศร้อนชื้น มีฝนตกชุกบางช่วงในรอบปี ภูมิประเทศ หินปูนจะมีการวิวัฒนาการไปเรื่อยๆ ทั้งนี้เป็นเพราะน้ำฝนละลายหินปูนไป เมื่อน้ำละลายไปจะทิ้งส่วน ที่เป็นปูนไว้ นอกจากนั้นตามแนวรอยต่อรอยชั้นของหินปูนเมื่อน้ำแทรกเข้าไปได้น้ำจะละลายแนว เหล่านี้ให้เป็นรูเป็นโพรง เมื่อขยายใหญ่มากเข้าจะเกิดเป็นถ้ำ ในประเทศไทยลักษณะภูมิประเทศ หินปูนมีรูปแบบต่างๆดังนี้

หลุมยุบ (sinkhole)

ลักษณะเป็นแอ่งก้นกระทะ บริเวณหินปูนจะพบแอ่งเหล่านี้กระจายอยู่ทั่วไป เมื่อฝนตกลงมา น้ำจะไหลจากที่สูงลงซึ่งในแอ่งช่วงเวลาไม่นาน น้ำจะซึมหายไปหมด บางแอ่งถ้าสังเกตให้ดีน้ำจะไหล จากที่สูงลงสู่ก้นแอ่ง หลุมยุบเกิดขึ้นเนื่องจากโพรงใต้ดินในบริเวณหินปูนขยายกว้างขึ้น ทำให้บางส่วน ของเพดานโพรงรับน้ำหนักเบียดตันไม่ไหว เกิดการทรุดแอ่งเป็นหลุมเป็นแอ่ง เรียกว่า “หลุมยุบ” บริเวณหลุมยุบพบได้ทั่วไป บริเวณพังงา กระบี่ ตรัง สตูล ยะลา ซึ่งเป็นบริเวณหินปูนในภาคใต้ นอกจากนั้นพบในภาคตะวันตกบริเวณราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ตาก และภาคเหนือบริเวณ แม่ฮ่องสอน ในพื้นที่ซึ่งมีหลุมยุบมากมายจะไม่ค่อยพบลำธารต่างๆที่มีฝนตกชุก เพราะน้ำจะไหลลงใน หลุมยุบ แล้วไหลลงโพรงหินปูนใต้ดิน โพรงเหล่านี้ถ้าฝนตกหนักๆ จะมีลักษณะเหมือนลำธารอยู่ใต้ดิน บริเวณที่ตรงกับหลุมยุบโพรงจะกว้างและสูงเป็นห้องใหญ่เล็กตามขนาดของหลุมยุบ น้ำจะไหลลงตรง เพดานของโพรงตามบริเวณนี้เป็นการขยายห้องในโพรงให้สูงกว้างออกทุกที และจะพบหินงอก (stalagmite) หินย้อย (stalactite) ลักษณะหินทั้งสองยื่นชนกันจนเป็นเสา (column) ค้ำยันมิให้ เพดานของห้องใต้ดินหลุมยุบพังลงมาง่าย

หลุมจม (doline)

ลักษณะเช่นเดียวกับหลุมยุบหรือเกิดจากหลุมยุบที่ก้นของหลุมได้ยุบพังลงไปในโพรงข้างใต้ เรียกว่า “หลุมจม” โดยทั่วไปหลุมจมจะมีน้ำขังอยู่บางขณะโดยเฉพาะในฤดูฝน แต่กรณีที่หลุมจมมี โพรงที่ต่อไปยังส่วนอื่นที่ถูกอุดตันจะมีน้ำขังอยู่อย่างถาวร มีลักษณะเป็นหนองน้ำ หลุมจมบางแห่งมี ขนาดเล็กเหมือนบ่อน้ำ แต่บางแห่งมีขนาดใหญ่เก็บน้ำได้มาก เช่น ที่กระพังสุรินทร์ จังหวัดตรัง เป็น หลุมจมขนาดใหญ่ที่มีน้ำขังตลอดปี ส่วนที่จอมบึงจังหวัดราชบุรี และเกริงกระเวียจังหวัดกาญจนบุรี เป็นหลุมจมขนาดใหญ่แต่น้ำแห้งไปหมดแล้ว

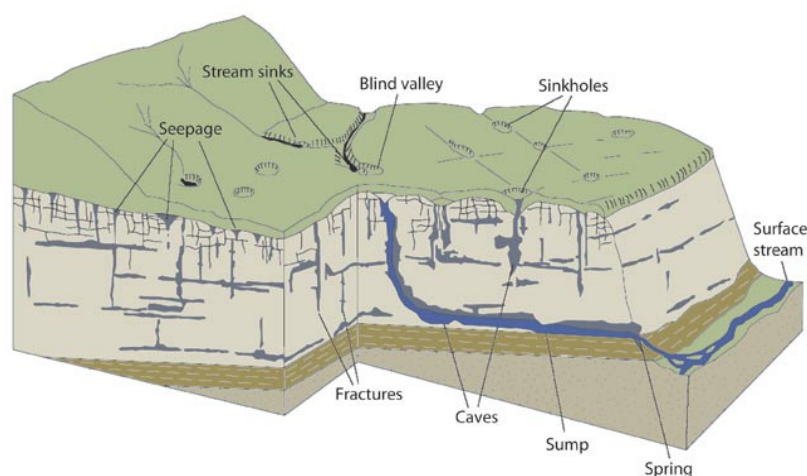
หลุมเปิด (uvala)

หลุมจมหลายๆหลุมที่ต่อเนื่องกันไปตามแนวลำน้ำใต้ดิน เรียกว่า “หลุมเปิด” ผนังของหลุมเปิดส่วนมากชันเช่นเดียวกับหลุมจม และจะพบลำธารไหลจากผนังด้านหนึ่งของหลุมไหลผ่านไปตามความยาวของหลุม และมุดไปยังผนังอีกด้านหนึ่งของหลุมหายไป ลำธารเหล่านี้เป็นรูปทรงระบายน้ำใต้ดินนั่นเอง

น้ำตกไทรโยคใหญ่ อยู่ในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นน้ำตกที่อยู่บนที่ราบ บริเวณน้ำตกมีลักษณะเป็นหลุมเปิด ซึ่งเกิดจากลำน้ำซึ่งเป็นห้วยมุดไหลพุดออกมาบริเวณที่ราบริมฝั่งแม่น้ำแควน้อย ผู้ที่เคยไปเที่ยวน้ำตกในที่ต่างๆจะพบว่าบริเวณน้ำตกทั้งหลายจะเกี่ยวข้องกับภูเขาหรือบริเวณภูเขา แต่น้ำตกไทรโยคใหญ่กลับเป็นน้ำตกอยู่ในบริเวณที่ราบ ซึ่งลำธารน้ำที่ไหลลงสู่ น้ำตกก็ไหลมาตามพื้นที่ราบพุดออกริมฝั่งน้ำ บริเวณที่เกิดน้ำตกเป็นที่ราบที่มีหินปูนเป็นหินฐานรองรับ ลำธารที่ไหลมาตามพื้นที่ราบเมื่อมาถึงตรงบริเวณที่ราบริมฝั่งแม่น้ำแควน้อย น้ำตกจะพุดออกมดั่งที่เห็น น้ำตกในพื้นที่ที่มีโครงสร้างหินปูนอีกหลายแห่งก็มีลักษณะคล้ายกับน้ำตกไทรโยคใหญ่ เช่น น้ำตกวังก้านเหลือง อยู่ในอำเภอยะบะดาล จังหวัดลพบุรี

ห้วยมุด (lost stream)

ลำธารซึ่งไหลในบริเวณหินปูนอาจไหลลงไปในบริเวณหลุมยุบหรือหลุมจมลงไปไหลอยู่ใต้ดิน เรียกลำธารเหล่านี้ว่า “ห้วยมุด” บางแห่งห้วยมุดจะไหลอยู่ใต้ดินเป็นระยะทางไกลหลายกิโลเมตรแล้วจึงไหลออกมาที่ผิวดินอีกครั้ง บางแห่งอาจไหลออกมาตามริมตลิ่งของแม่น้ำสายใหญ่เป็นน้ำตก เช่นกรณีน้ำตกไทรโยค และน้ำตกเล็กๆอีกหลายแห่งบนแควน้อย ห้วยมุดบางแห่งไหลเป็นน้ำผุดขึ้นตรงกลางแม่น้ำสายใหญ่ บางแห่งห้วยมุดอาจลอดใต้ภูเขา เมื่อระดับน้ำมีไม่มากอาจเดินเข้าไปตามลำห้วยลอดใต้ภูเขา เช่นที่ถ้ำลอด จังหวัดกาญจนบุรี สำหรับกรณีบ้านหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏว่ามีน้ำจากบริเวณหินปูนมาไหลผุดเป็นลำธาร เรียกว่า “ห้วยผุด”

ภาพที่ 2.2ภูมิประเทศหินปูน

ที่มา: <https://wgnhs.uwex.edu/water-environment/karst-sinkholes/>

เขาล้อมฟาง (hay stack)

บริเวณหินปูนซึ่งมีการสึกกร่อนมากๆ จะพบภูเขาโดดๆอยู่ระเกะระกะคล้ายๆลอมฟาง เรียกว่า “เขาล้อมฟาง” ภูเขาที่เกิดจากหินปูนบางส่วนทนต่อการสึกกร่อน หินปูนจึงยืนหยัดอยู่ได้ คล้ายๆกับกองฟางโผล่ขึ้นเหนือพื้นที่ราบ หรือท้องทะเลเท่าที่สังเกตเห็นว่า เขาล้อมฟางเหล่านี้ระนาบนอน (bedding plane) ของหิน มักจะอยู่ในแนวตั้งหรือเกือบตั้ง แสดงว่าเปลือกโลกในบริเวณดังกล่าวได้รับผลกระทบกระเทือนจากแรงภายในโลก เช่น เกิดการเลื่อนหรือมีหินละลายย่นตัวขึ้น ทำให้หินปูนซึ่งตามปกติวางตัวเป็นชั้นๆในระนาบนอนได้มีโอกาสพลิกให้ระนาบนอนมาอยู่ในแนวตั้งหรือเกือบตั้ง การที่ระนาบนอนของหินปูนมาอยู่ในแนวตั้งหรือเกือบตั้งทำให้น้ำไหลผ่านแท่งหินปูนไปได้อย่างรวดเร็ว โอกาสที่น้ำละลายหินปูนจะลดน้อยลงไปด้วย ประกอบกับการที่หินปูนอยู่ในแนวตั้งทำให้พืชที่ทับถมกัน กรดอินทรีย์เป็นตัวการที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยให้น้ำละลายหินปูนได้รวดเร็วขึ้น ภูเขาล้อมฟางพบมากทางชายฝั่งด้านตะวันตกของประเทศไทย

ป่าช้าหินปูน (lapies)

บริเวณที่ชั้นหินปูนอยู่ไม่ลึกไปจากผิวดิน เมื่อน้ำละลายหินปูนออกไปทำให้ผิวดินเบี่ยงบนสึกกร่อนทำให้มีแท่งหินปูนโผล่ให้เห็นระเกะระกะคล้ายๆอนุสาวรีย์ในป่าช้า เรียกบริเวณหินปูนเช่นนี้ว่า “ป่าช้าหินปูน” บริเวณป่าช้าหินปูนบางแห่งมีดินดีเป็นดินที่เกิดจากการสลายตัวของหินปูน แต่ไม่เหมาะที่จะทำการเพาะปลูก เพราะก้อนหินที่โผล่กีดขวางการไถพรวน นอกจากนั้นความหนาของดินมีน้อย ป่าช้าหินปูนมีพบอยู่ทั่วไปในบริเวณหินปูนของลพบุรี สระบุรี และที่ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และบริเวณปราสาทเมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี

ถ้ำ (cave and cavern)

โพรงหรือห้องหินปูนซึ่งเกิดจากการที่น้ำละลายหินปูนออกไป เรียกว่า “ถ้ำ” ถ้ำเป็นโพรงใหญ่หรือคูหาขนาดใหญ่ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “cavern” แต่มีความหมายและรากศัพท์เดียวกับคำว่า “cave” ถ้ำหินปูนนั้นตามปกติคือ ทางระบายน้ำเดิมในหินปูน ถ้ำบางแห่งหรือส่วนใหญ่ระดับน้ำที่ไหลผ่านได้เหือดแห้งไปแล้ว เพราะระดับน้ำใต้ดินลดลง แต่ถ้ำบางแห่งยังมีน้ำไหลรินอยู่ตรงบางส่วนของถ้ำ ในประเทศไทยมีถ้ำอยู่เป็นจำนวนมากที่สวยงามมีชื่อเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ถ้ำจอมพล จังหวัดราชบุรี ถ้ำพระยานคร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถ้ำเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ในถ้ำหลายแห่งเป็นที่อยู่ของค้างคาว มูลค้างคาวผสมกับหินปูนที่ผุพังกลายเป็นปุ๋ยอย่างดีเพราะมีไนเตรทอยู่สูง นอกนั้นในบริเวณหินปูนมีฟอสเฟตอยู่ด้วย เกษตรกรจึงนิยมปุ๋ยมูลค้างคาว ไนเตรทจากมูลค้างคาวในถ้ำหินปูนสมัยโบราณนำมาสกัดเอาดินประสิวใช้ทำดินปืน มนุษย์สมัยหินหรือก่อนนั้นยังไม่รู้จักสร้างที่พักอาศัยจึงนิยมอาศัยตามถ้ำ ดังนั้นถ้ำหินปูนตามป่าจะพบร่องรอยมนุษย์สมัยหินอาศัยอยู่ พบขวานหินและเครื่องมือของคนโบราณ ในปัจจุบันขณะที่กลัวสงครามนิวเคลียร์กัน พบว่าถ้ำอาจดัดแปลงใช้เป็นหลุมหลบภัยจากฝุ่นกัมมันตรังสีได้เป็นอย่างดี

หินงอก หินย้อย (stalagmite and stalactite)

ตามโพรงถ้ำหรือคูหา จะมีน้ำหยดจากเพดานถ้ำลงมาข้างล่าง น้ำเหล่านี้มีหินปูนละลายอยู่ด้วย หินปูนที่มากับน้ำ ตกตะกอนโดยการที่น้ำระเหยไป ดังนั้นส่วนที่เป็นเพดานถ้ำจะมีหินปูนย้อยลง

มาเรียกว่า “หินย้อย” ส่วนด้านล่างตรงที่น้ำกระทบกับพื้นจะมีหินงอกยื่นสูงขึ้น เรียกว่า “หินงอก” ทั้งหินงอกและหินย้อย นานวันอาจเชื่อมติดกันเป็น “เสาหิน” (column) เสาหินเหล่านี้ปรากฏเสมอตามถ้ำ นอกจากนั้นถ้ำยังเกิดให้ดีๆ หินงอกและหินย้อยจะมีรูปร่างต่างๆสวยงาม บางส่วนของหินปูนจะตกผลึกเป็นแคลไซต์ ผลึกเหล่านี้จะแวววาวเมื่อถูกแสงไฟท่ามกลางความมืดภายในถ้ำ หินย้อยภายในถ้ำแคบๆจะมีอันตรายแก่ผู้ที่มืดเข้าไป ถ้าผิงศีรษะส่วนแหลมของหินย้อยอาจเจาะศีรษะให้เป็นแผลได้รับบาดเจ็บได้

7. ประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดกาญจนบุรี

สมัยก่อนประวัติศาสตร์

จากสภาพภูมิศาสตร์ที่มีภูเขา แม่น้ำ ป่าไม้ สัตว์มากมาย จึงเหมาะที่จะเป็นที่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ พบหลักฐานทางด้านโบราณคดีมากมาย ได้แก่ เครื่องมือหินกะเทาะ เครื่องมือสมัยหินใหม่ เครื่องมือสมัยโลหะ โครงกระดูกมนุษย์ ภาชนะดินเผา เครื่องประดับ ภาพเขียนสีที่ผนังถ้ำ โลงศพ ฯลฯ ตามถ้ำเพิงผา และตามลำน้ำแควน้อยแควใหญ่ ตลอดไปจนถึงลุ่มแม่น้ำแม่กลอง

สมัยทวารวดี

ในราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 มีผู้คนเดินทางจากอนุทวีปอินเดียเข้ามาค้าขายและเผยแผ่พุทธศาสนา พบหลักฐานเป็นโบราณวัตถุสถานศิลปะอินเดียสมัยคุปตะ ตามลำน้ำแควน้อย แควใหญ่ และแม่กลอง ที่บ้านวังปะไท บ้านท่าหวี บ้านวังตะเคียน และพงตึก โบราณวัตถุสถานที่พบ เช่น ชากเจดีย์ วิหาร พระพุทธรูป พระพิมพ์ เสาธรรมจักร ระฆังหิน เครื่องประดับ ภาชนะดินเผา และพบตะเกียงโรมันสำริดที่มีอายุราว พ.ศ. 600 นับเป็นโบราณวัตถุที่เก่าแก่ที่สุดของไทย

สมัยอิทธิพลขอม

หลักฐานเอกสารที่เก่าแก่ที่สุดที่กล่าวถึงเมืองกาญจนบุรีคือพงศาวดารเหนือ กล่าวว่า “กาญจนบุรีเป็นเมืองพญาาง พระราชทานบิดาของพระยาพาน เป็นเมืองสำคัญของแคว้นอุทอง หรือสุวรรณภูมิ มีผู้สันนิษฐานว่าพญาางสร้างขึ้นราว พ.ศ. 1350” ต่อมาขอมได้แผ่อิทธิพลนำเอาศาสนาพุทธมหายานเข้ามาประดิษฐานในเมืองกาญจนบุรี ปรากฏหลักฐานคือปราสาทเมืองสิงห์ เมืองครุฑ เมืองกลอนโด จนอาณาจักรอิทธิพลขอมเสื่อมลงไป

สมัยอยุธยา

สมัยอยุธยา เมืองกาญจนบุรีปรากฏชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ในฐานะเมืองหน้าด่าน เพราะตั้งอยู่ติดกับเขตแดนของพม่า กาญจนบุรีเป็นทั้งเส้นทางเดินทัพและสมรภูมิรบครั้งสำคัญหลายครั้ง พม้ามักเดินทัพผ่านด่านพระเจดีย์สามองค์และด่านบ้องตี้เข้าสู่ดินแดนสยาม จึงนับว่าเป็นเมืองยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดเมืองหนึ่ง ปรากฏชื่อสถานที่ในพงศาวดารหลายแห่ง เช่น ด่านพระเจดีย์สามองค์ สามสบ ท่าดินแดง พุตะไคร้ เมืองด่านต่าง ๆ เมืองกาญจนบุรีตั้งอยู่ในช่องเขาริมลำน้ำแควใหญ่ มีลำตะเพินอยู่ทางด้านทิศเหนือ ด้านหลังติดเขาชนไก่ ห่างจากที่ตั้งปัจจุบันไปประมาณ 14 กิโลเมตร ชาวบ้านเรียกกันว่าเมืองกาญจนบุรีเก่า มีผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 170 x 355 เมตร มีป้อมมุมเมืองก่อด้วยดิน และหินทับถมกัน ลักษณะของการตั้งเมืองเหมาะแก่ยุทธศาสตร์ในสมัยนั้นอย่างยิ่ง ด้วยเป็นชอกเขาที่สกัดกั้นพม่าที่ยกมาทางด้านพระเจดีย์สามองค์ มุ่งจะไปตีเมืองสุพรรณบุรี

และอยุธยาจำเป็นต้องตีเมืองกาญจนบุรีให้ได้เสียก่อน หากหลีกเลี่ยงไปอาจจะถูกกองทัพเมืองกาญจนบุรีตีกระหนาบหลัง ปัจจุบันยังมีซากกำแพงเมือง ป้อมปราการ พระปรางค์ เจดีย์ และวัดร้างถึง 7 วัดด้วยกัน ในสมัยอยุธยาต้องทำสงครามกับพม่าถึง 24 ครั้ง กาญจนบุรีได้เป็นสมรภูมิหลายครั้ง และสงครามครั้งสุดท้ายคือสงครามเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 พ.ศ. 2310 พม่าก็เดินทัพผ่านเมืองกาญจนบุรี

สมัยธนบุรีเป็นราชธานี

ความสำคัญของกาญจนบุรีในสมัยธนบุรีก็ยังเป็นเรื่องของการสงคราม ในสมัยนี้เกิดสงครามกับพม่าถึง 10 ครั้ง กาญจนบุรีเป็นสมรภูมิอีกหลายครั้ง เช่น สงครามที่บางกุ้ง และที่บางแก้ว ซึ่งมีสมรภูมিরบกันที่บริเวณบ้านหนองขาว

สมัยรัตนโกสินทร์

เมื่อไทยย้ายราชธานีมาอยู่ที่กรุงเทพฯ เพียง 3 ปี ก็เกิดสงครามใหญ่คือ สงคราม 9 ทัพ แต่ไทยสามารถยันกองทัพพม่าแตกพ่ายไปได้ ณ สมรภูมিরบเหนือทุ่งลาดหญ้า ในปีต่อมาก็ต้องทำสงครามที่สามสบ และท่าดินแดงอีก และไทยตีเมืองทวาย จากนั้นจะเป็นการรบกันเล็กน้อย และมีแต่เพียงข่าวศึก เพราะพม่าต้องไปรบกับอังกฤษในที่สุดก็ตกเป็นเมืองขึ้น และเลิกรบกับไทยตลอดไป ในสมัยรัตนโกสินทร์ยุทธศาสตร์การรบเปลี่ยนไป โดยเหตุที่พม่าต้องนำทัพลงมาทางใต้เพื่อเข้าตีกรุงรัตนโกสินทร์ จำเป็นต้องมีทัพเรือล่องลงมาจากสังขละบุรี มาตามลำน้ำแควน้อยผ่านอำเภอไทรโยคมายังปากแพรก ซึ่งเป็นที่รวมของแม่น้ำทั้งสอง ด้วยเหตุนี้หลังจากสิ้นสงคราม 9 ทัพแล้ว จึงได้เลื่อนที่ตั้งฐานทัพจากเมืองกาญจนบุรีที่ลาดหญ้า มาตั้งที่ตำบลปากแพรก ซึ่งเป็นที่รวมของแม่น้ำทั้ง 2 สายกลายเป็นแม่น้ำแม่กลอง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงอธิบายว่า "ที่จริงภูมิฐานเมืองปากแพรกดีกว่าเขาชนไก่ เพราะตั้งอยู่ในที่รวมของแม่น้ำทั้ง 2 สาย พื้นแผ่นดินที่ตั้งเมืองก็สูงแลเห็นแม่น้ำน้อยได้ไกลป้อมกลางย่านตั้งอยู่กลางลำน้ำทีเดียว แต่เมืองกาญจนบุรีที่ย้ายมาตั้งใหม่นี้เดิมปักเสาระเนียดแล้วถมดินเป็นเชิงเทินเท่านั้น" ในสมัยรัชกาลที่ 2 กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ได้เสด็จออกมาขัดดาทัพ กำแพงเมืองก็คงเป็นระเนียดไม่อยู่ต่อมาจนถึง พ.ศ.2374 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้โปรดให้ก่อสร้างกำแพงเมือง และป้อมปราการขึ้นเป็นถาวร ทั้งนี้โดยมีพระราชประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อติดต่อค้าขายกับเมืองราชบุรี ดังพระราชนิพนธ์เสด็จพระบาทไทรโยคกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "แต่มีเมืองปากแพรกเป็นที่ค้าขาย ด้วยเขาชนไก่เมืองเดิมอยู่เหนือมากมีแก่งถึงสองแก่ง ลูกค้าไปมาลำบาก จึงลงมาตั้งเมืองเสียที่ปากแพรกนี้เป็นทางไปมาแก่เมืองราชบุรีง่าย เมืองที่สร้างขึ้นใหม่กว้าง 5 เส้น ยาว 18 วา มีป้อม 4 มุมเมือง ป้อมย่านกลางด้านยาวตรงหน้าเมืองทิศตะวันตกเฉียงใต้มีป้อมใหญ่อยู่ตรงเนินด้านหลังมีป้อมเล็กตรงกับป้อมใหญ่ 1 ป้อม" การสร้างเมืองกาญจนบุรีใหม่ปรากฏในศิลาจารึกดังนี้ ให้พระยาราชวรินทร์ เจ้ากรมพระตำรวจเป็นพระยาประสิทธิสงครามรามภักดีศรีพิเศษประเทศนิคมภิรมย์ราชไชยสวรรค์ พระยากาญจนบุรี ครั้นกลับเข้าไปเฝ้าโปรดเกล้าฯว่าเมืองกาญจนบุรีเป็นเมืองอังกฤษ พม่า รามัญ ไปมา ให้สร้างเมืองก่อกำแพงขึ้นไว้จะได้เป็นชนพระนครเขื่อนเพชรเขื่อนขันต์มั่นคงไว้แห่งหนึ่ง ในปัจจุบันกำแพงถูกทำลายลงโดยธรรมชาติ และหน่วยราชการเพื่อประโยชน์อย่างอื่น เหลือเพียงประตูเมือง และกำแพงเมืองบางส่วน

สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

สงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2482 - พ.ศ.2488) เริ่มขึ้นในยุโรปเมื่อกองทัพเยอรมันบุกโปแลนด์ ในวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2482 ในระยะแรกสงครามโลกครั้งที่ 2 ยังไม่มีผลกระทบต่อประเทศไทย จนกระทั่งเมื่อจักรวรรดิญี่ปุ่นซึ่งกำลังทำสงครามกับประเทศจีนมาตั้งแต่ พ.ศ.2479 - พ.ศ.2480 โจมตีฐานทัพเรือของสหรัฐอเมริกาที่อ่าวเพิร์ล (Pearl Harbor) และส่งทหารบุกยึดครองหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 เพื่อขยายอำนาจของตนเอง การขยายอำนาจของญี่ปุ่นมาจากแนวคิดชาตินิยมที่ก่อตัวขึ้นในกลุ่มทหารที่มีแนวคิดชาตินิยมรุนแรง หลังจากที่ญี่ปุ่นสามารถพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็งเพื่อให้รอดพ้นจากลัทธิจักรวรรดินิยมของชาติตะวันตกและสามารถพัฒนาศักยภาพของสถาบันกองทัพให้ทันสมัยทัดเทียมประเทศมหาอำนาจตะวันตกได้ สำนักเรื่องชาตินิยมได้พัฒนาไปสู่ลัทธิทหารนิยม อันเป็นปัจจัยภายในสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นขยายอำนาจออกไปสู่ภายนอกประเทศ มีการสร้างแนวคิดเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเอเชียที่ให้ความสำคัญกับบทบาทการเป็นผู้นำของญี่ปุ่น 3 ประการ คือ ประการแรก ญี่ปุ่นเป็นแสงสว่างแห่งเอเชีย (Light of Asia) ที่มีความเข้มแข็งและสามารถจุดประกายความคิดของการปลดปล่อยประเทศต่าง ๆ ในเอเชียให้เป็นอิสระจากการปกครองของตะวันตก ประการที่ 2 ญี่ปุ่นเป็นผู้คุ้มครองแห่งเอเชีย (Protector of Asia) ที่มีความพร้อมและความสามารถในการปกครองเอเชียให้รอดพ้นจากการกลับเข้ามายึดครองอาณานิคมอีกครั้งของมหาอำนาจตะวันตก ประการที่ 3 ญี่ปุ่นเป็นผู้นำแห่งเอเชีย (Leader of Asia) เพียงประเทศเดียวที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถ และความจริงใจที่จะสร้างสรรค์เอเชียใหม่ภายใต้ความร่วมมือและความมั่นคงร่วมกัน

ด้วยความคิดดังกล่าว ญี่ปุ่นจึงเริ่มต้นนโยบายขยายอำนาจทางการทหารสู่ภูมิภาคด้านเหนือซึ่งประกอบด้วย เกาหลี จีน และแมนจูเรีย เมื่อยึดครองจีนได้ ญี่ปุ่นได้ประกาศ “ระเบียบใหม่ในเอเชียตะวันออก” (New order in East Asia) ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ.2483 ญี่ปุ่นได้ทำสนธิสัญญาไตรภาคี (Tripartite Pact) กับเยอรมนีและอิตาลี ซึ่งมีความสาระสำคัญว่า หากประเทศใดประเทศหนึ่งทำสงครามกับประเทศอื่นอีกสองประเทศจะช่วยเหลือ เมื่อกองทัพเยอรมันมีชัยชนะในระยะแรกของสงครามในทวีปยุโรป กองทัพญี่ปุ่นเริ่มเห็นโอกาสของตนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้ขยายแนวการจัดระเบียบใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้กว้างขึ้นเป็น “วงศัไพบูลย์มหาเอเชียบูรพา” (Greater East Asia Co-Prosperity Sphere) ขอบเขตอำนาจกองทัพญี่ปุ่นไม่เพียงอยู่เฉพาะจีน เกาหลี และแมนจูเรีย แต่ลงมาถึงใต้ตั้งแต่หมู่เกาะอินเดียนะตะวันออกของเนเธอร์แลนด์ (อินโดนีเซีย) อินโดจีน พม่า ฮองกง มลายู สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และไทย การขยายอำนาจของญี่ปุ่นครั้งนี้ทำให้มหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะอังกฤษและสหรัฐอเมริกามีปฏิกิริยาต่อต้านจนกลายเป็นสงครามมหาเอเชียบูรพาที่เป็นส่วนหนึ่งของสงครามโลกครั้งที่ 2

ประเทศไทยแม้จะไม่ได้เป็นเมืองขึ้นของตะวันตก แต่มีความสำคัญในแง่ของการเป็นศูนย์กลางของดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป จึงเหมาะสมเป็นฐานในการขนส่งกำลังทหารเสบียงอาหาร และอาวุธยุทโธปกรณ์ เพื่อเป็นกองกำลังบำรุงกองทัพญี่ปุ่นในการส่งทหารเข้าไปปฏิบัติการในพม่าและมลายูซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษ

เพื่อให้แผนปฏิบัติการทางทหารลุล่วง ญี่ปุ่นต้องเข้ามาควบคุมทางรถไฟของไทยซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมที่ญี่ปุ่นสามารถใช้ลำเลียงกำลังคนและอาวุธให้แนวหน้าในพม่าและมลายู

ดังนั้น 3 วัน หลังจากยกพลขึ้นบกในประเทศไทย ผู้นำทางทหารของญี่ปุ่นได้ยื่น “ร่างข้อตกลงระหว่างไทย - ญี่ปุ่น เกี่ยวกับการใช้รถไฟในทางทหาร” ต่อกรมรถไฟทันที หลังจากได้รับอนุมัติอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2484 ญี่ปุ่นได้เข้าควบคุมทางรถไฟสายหลัก 3 สาย ที่มีอยู่เดิม คือ สายเหนือ สายตะวันออก และสายใต้ รวมทั้งเริ่มเจรจาขอสร้างทางรถไฟทหารสายใหม่ 2 เส้นทาง เพื่อเชื่อมเส้นทางการขนส่งจากสถานีรถไฟสายใต้ของไทย ซึ่งญี่ปุ่นควบคุมมากที่สุด เพราะเป็นเส้นทางที่ใช้ขนส่งกำลังทหาร เสบียง อาวุธ ยุทโธปกรณ์ให้แนวหน้าในพม่าและมลายู รวมทั้งในเวลาต่อมาใช้เป็นเส้นทางขนส่งเชลยศึก กรรมการมลายูมาทำงานสร้างทางรถไฟสายที่ดำเนินการสร้างขึ้นใหม่

ทางรถไฟที่ญี่ปุ่นขอสร้างขึ้นใหม่ 2 เส้นทางคือ ทางรถไฟสายหนองปลาตึก - กาญจนบุรี - ทับปือชายัต (ทางรถไฟสายไทย - พม่า) และทางรถไฟสายชุมพร - กระบุรี (ทางรถไฟสายคอคอดกระ) รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามร่วมลงนามใน “ข้อตกลงไทย - ญี่ปุ่น เกี่ยวกับการสร้างรถไฟเชื่อมระหว่างประเทศไทยกับพม่า” เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ.2485 การสร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า รวมทั้งสายคอคอดกระอยู่ภายใต้การดูแลของกองพลทหารรถไฟที่ 5 ของญี่ปุ่น วิธีการดำเนินการก่อสร้างเพื่อให้ทางรถไฟสายไทย - พม่าเสร็จได้ทันตามแผนการรบ ญี่ปุ่นใช้เชลยศึกสัมพันธมิตร กรรมการมลายูและเงินจากสิงคโปร์ เดินทางโดยรถไฟสายใต้ผ่านเขตแดนไทยมายังอำเภอบ้านโป่ง พักที่ค่ายพักวัดดอนตูม จังหวัดราชบุรี จากนั้นให้ทยอยเดินเท้าหรือขึ้นรถยนต์บรรทุกต่อไปยังจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้การสร้างทางรถไฟเสร็จตามกำหนดเวลา จะได้ส่งกำลังบำรุงให้แนวหน้าของกองทัพญี่ปุ่นที่อยู่บริเวณเขตแดนระหว่างพม่ากับอินเดียเพื่อโจมตีอินเดีย ฝ่ายอังกฤษจึงโจมตีกลับอย่างหนักจนทำให้ทัพญี่ปุ่นถอยร่น ยิ่งทำให้ญี่ปุ่นบังคับให้เชลยศึกสัมพันธมิตร กรรมการมลายู และเงินเร่งสร้างทางรถไฟอย่างหนักทั้งกลางวันและกลางคืน ประกอบกับสภาพของการขาดแคลนอาหาร ปัญหาโรคระบาดและภัยธรรมชาติ เป็นเหตุให้เชลยศึกจำนวน 12,339 คน กรรมการมลายูและเงินอีกประมาณ 30,000 คน ต้องจบชีวิตลงบนเส้นทางรถไฟสายไทย - พม่า เป็นเหตุให้ทางรถไฟนี้ได้รับขนานนามว่า “ทางรถไฟสายมรณะ” ทางรถไฟสายไทย - พม่า เริ่มตั้งแต่สถานีสายหนองปลาตึก - กาญจนบุรี - ทับปือชายัต ยาว 415 กิโลเมตร สร้างเสร็จเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2486 เปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2486 ใช้ระยะเวลาสร้างประมาณ 13 เดือน

8.ยุทธศาสตร์จังหวัดกาญจนบุรี

วิสัยทัศน์จังหวัดกาญจนบุรี

“เมืองแห่งการท่องเที่ยว ศูนย์กลางการค้าภาคตะวันตกสู่สากล สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

ประเด็นยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวิถีวัฒนธรรมชุมชนอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

- 1.อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โบราณสถานต่างๆและวิถีวัฒนธรรมชุมชน
- 2.แหล่งและการบริการการท่องเที่ยวได้มาตรฐานสากล
- 3.มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว

กลยุทธ์

- 1.พัฒนา ยกระดับ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้ได้มาตรฐานสากล
- 2.ปรับปรุงการบริการและสาธารณูปโภคพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว
- 3.ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านเรื่องราวด้านการท่องเที่ยว
- 4.ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- 5.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้านการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยว

(อ้างอิง: การทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2557 – พ.ศ.2560 (ฉบับทบทวน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560จาก <http://kanchanaburi.go.th/au/vision.php>)

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประกอบศิริ รักดีพินิจ (2545) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนริมกว๊านพะเยา กรณีศึกษา ชุมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนอยู่ในระดับมาก มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในทุกด้าน คือ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินกิจกรรม การร่วมลงทุน และร่วมติดตามประเมินผล ส่วนกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ต้องการมากในด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการภายในชุมชนที่ทำให้เกิดความสะดวก แต่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

สมศักดิ์ คล้ายสังข์ (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเยาวราช กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ โดยพบว่าผู้ที่มาเที่ยวส่วนใหญ่มีความประทับใจด้านประเพณีมากที่สุด รองลงมาคืออาหารปรุงสำเร็จ สินค้าอุปโภคบริโภคสถานที่และกิจกรรมบันเทิงตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มาเที่ยวมีความคิดเห็นว่างานนี้มีความน่าสนใจและคาดว่าจะกลับมาเที่ยวอีก โดยความภูมิใจในท้องถิ่นนั้นผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดรู้สึกถึงความภูมิใจและมีความสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมประเพณีมากขึ้น

นิวัฒน์ อมาตยกุล (2549) ศึกษาปัจจัยทางสังคม ผลกระทบและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยโดยสรุป พบว่า

1. ปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนช่วยในการรักษาวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ดคือเครือข่ายองค์กรทางสังคมกิจกรรมสำคัญทางศาสนาความสามัคคีและความร่วมมือกันในชุมชน

2. ผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงจากการที่ชุมชนเกาะเกร็ดถูกพัฒนาขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมคือ

2.1 ด้านเศรษฐกิจพบว่าการพัฒนาดังกล่าวสร้างงานสร้างรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน

2.2 ด้านสังคมพบว่าการฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของชาวมอญในอดีตให้กลับคืนมาคนในชุมชนเกาะเกร็ดเกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง

2.3 ด้านวัฒนธรรมพบว่าเกาะเกร็ดมีการรับวัฒนธรรมจากแหล่งอื่นเหตุผลประการสำคัญคือชุมชนเกาะเกร็ดอยู่ใกล้กรุงเทพฯ จึงมีการคมนาคมติดต่อได้อย่างสะดวก

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมพบว่าสิ่งสาธารณูปโภคเช่นถนนประปาไฟฟ้าโทรศัพท์ได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

3. ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของชาวมอญเกาะเกร็ดพบว่ายังมีการสืบทอดเช่นภาษาการแต่งกายอาหารการประกอบพิธีกรรมยังคงทำในรูปแบบดั้งเดิมการผลิตเครื่องปั้นดินเผาวิธีการแบบดั้งเดิมได้มีการอนุรักษ์ไว้ให้คนทั่วไปได้เห็นอย่างไรก็ตามได้มีการประยุกต์วัฒนธรรมประเพณีบางด้านให้เข้ากับรูปแบบใหม่ ๆ

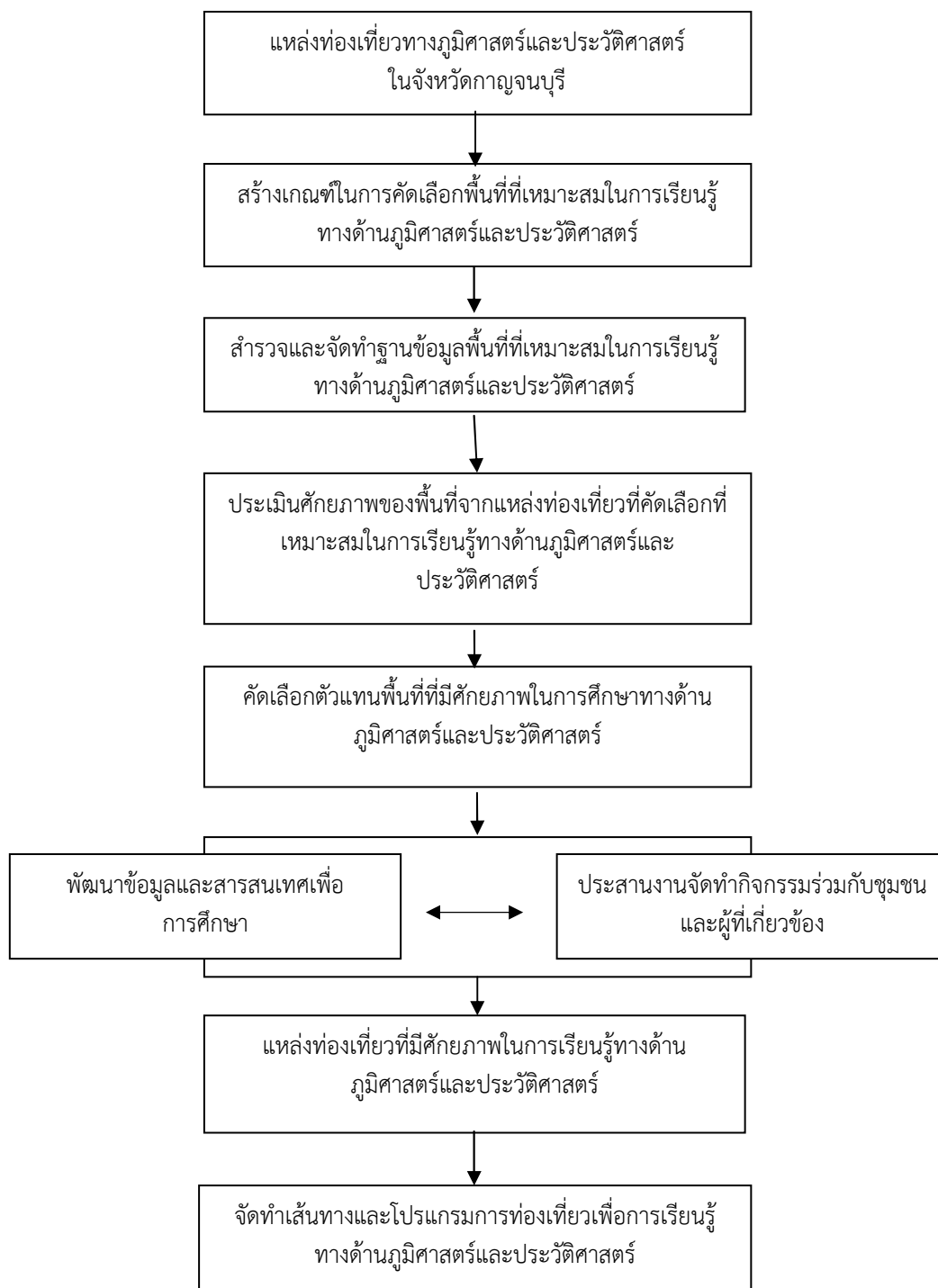
ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐควรปรับบทบาทในการสร้างความยอมรับจากคนในพื้นที่ด้วยการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่และมีการรณรงค์ให้คนในชุมชนรักษามรดกวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ดอย่างต่อเนื่อง

อดิศร ศักดิ์สูง (2554) ศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวในประเทศโดยกล่าวถึงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ว่าเป็นการจัดรายการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ต่างๆ เช่น เที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ชมสถานที่ที่ปรากฏในตำนาน นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของทหาร รูปแบบการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มี 3 ลักษณะ คือ ลักษณะการนำเที่ยวในลักษณะหมู่คณะซึ่งมีมัคคุเทศก์เป็นผู้นำเพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความเบื่อหน่ายควรหากิจกรรมนันทนาการให้นักท่องเที่ยวทำ เช่น ให้นักท่องเที่ยวเที่ยวเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในแหล่งโบราณสถานและนำมาจัดกิจกรรมตอบปัญหาชิงรางวัลโดยมัคคุเทศก์เป็นผู้นำกิจกรรม ลักษณะที่สอง การนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมัคคุเทศก์อาจนำการท่องเที่ยวแบบนี้มาประยุกต์ใช้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น จัดกิจกรรมเดินท่องเที่ยวโบราณสถาน ซึ่งจักรยานท่องเที่ยวบนถนนสายประวัติศาสตร์ ลักษณะที่สาม การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมัคคุเทศก์อาจมีแนวทางจัดกิจกรรมแบบนี้ได้หลายรูปแบบ เช่น ประสานงานกับชุมชนจัดแข่งแรลลี่อนุรักษ์ ร่วมแสดงประเพณีท้องถิ่นในสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ผู้เขียนได้ให้ความหมายนักท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ไว้ว่า คือ กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจอยากเห็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่ได้รับรู้มาเพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว นั้น มีความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์โบราณคดีเพิ่มขึ้นบนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา (2557) ศึกษาพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) อธิบายการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical

Tourism) ว่าเป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และ สังคม รวมถึงสถานที่ที่มีความผูกพันทางจิตใจของคนรุ่นหลังเพื่อเรียนรู้ ชื่นชมและสร้างสำนึกให้รักษา แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ให้ชุมชนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมใน การบริหารการท่องเที่ยว

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถแบ่งขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

ดำเนินการรวบรวม และทบทวนสาระการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ โดยเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) สืบเสาะหาสาระการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ ในด้านต่างๆ ทั้งภูมิศาสตร์กายภาพ ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และการประยุกต์ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ที่สามารถใช้จังหวัดกาญจนบุรีเป็นตัวแทนทางพื้นที่ในการอธิบายหรือจัดกิจกรรมประกอบบทเรียนได้

(2) สืบเสาะหาสาระการเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ในแต่ละยุคสมัยต่างๆ ที่กล่าวถึงเหตุการณ์ หรือสถานที่สำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดกาญจนบุรีเป็นใช้ในการอธิบายหรือจัดกิจกรรมประกอบบทเรียนได้

(3) ดำเนินการคัดเลือกพื้นที่ศึกษาโดยใช้เกณฑ์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ในรายวิชาภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ประกอบ ร่วมกับการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทางการท่องเที่ยวภายในตัวจังหวัด เพื่อให้ได้แหล่งท่องเที่ยวอย่างละ 5 แห่ง รวมทั้งสองสาขาวิชาเป็น 10 แห่ง

(4) ดำเนินการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคัดเลือกจำนวนอย่างละ 3 แห่ง รวมทั้งสองสาขาวิชา 6 แห่ง เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ โดยการสำรวจโดยใช้แบบตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวฯ ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินรวมทั้งสิ้นจำนวน 30 ตัวอย่างทางไปรษณีย์ ในช่วงเดือน ตุลาคมถึงธันวาคม พ.ศ.2558 ได้แก่

1. กลุ่มคณะผู้วิจัย
2. กลุ่มนักวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย คณาจารย์ระดับอุดมศึกษาสาขา การท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และคณาจารย์ระดับมัธยมศึกษาสาขาสังคมศึกษา
3. ผู้ประกอบการท่องเที่ยว
4. ผู้ที่ดูแลพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

ดำเนินการศึกษาทรัพยากรในพื้นที่ศึกษาโดยทำการศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน และข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูงมาศึกษาการใช้ที่ดินและทรัพยากรพื้นที่และทำการสำรวจ

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ และพัฒนาแผนที่เพื่อการท่องเที่ยวบนระบบ google map และนำไปเผยแพร่ในระบบสารสนเทศต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาสื่อและกิจกรรมการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

จากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้นเพื่อเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์และมีศักยภาพสูงในด้านการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ โดยเน้นกลุ่มภูมิศาสตร์กายภาพและประวัติศาสตร์ ในช่วงที่สำคัญของพื้นที่ เช่น สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จากนั้นรวบรวมข้อมูลพื้นที่ศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ในพื้นที่ศึกษา โดยคัดเลือกจำนวน 9 แห่ง เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบในการเรียนรู้รูปแบบและการจัดการด้านการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาโดยมีการดำเนินการ ดังนี้

(1) ดำเนินการสำรวจเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น นักวิชาการหน่วยงานภาครัฐ ชุมชนพื้นที่ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว การสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีการเตรียมชุดคำถามไว้ล่วงหน้า

(2) ดำเนินการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวและความพร้อมทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยใช้การสำรวจภาคสนาม

(3) ดำเนินการจัดประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของ บุคลากรที่เกี่ยวข้องและชาวชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา โดยผ่านการร่วมกันวิเคราะห์ SWOT รวมถึงให้มีการนำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานที่รับผิดชอบและชุมชนในช่วงเดือนมิถุนายน 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจแหล่งท่องเที่ยว
2. แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
3. เครื่อง GPS
4. แผนที่
5. ภาพถ่ายทางอากาศหรือภาพถ่ายดาวเทียม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.การถอดบทเรียน/การประเมินผลการจัดประชุม/การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และ SWOT analysis แล้วนำเสนอในลักษณะการบรรยายความ

2. การประมวลข้อมูล และพิกัดของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะได้นำเสนอผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ รวมทั้งการนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การจัดทำระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรีต่อไป

4.1. การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

4.1.1. สถานที่ที่ 1 ถ้าละว้า

1) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

1. ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 บ้านถ้าละว้า ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

2. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

ถ้าละว้าเป็นถ้ำที่งดงามที่สุดแห่งหนึ่งของเมืองไทย ถ้ำละว้าถูกค้นพบจากค้นพบโดยนายเณร ดอกเข็ม ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เมื่อปี พ.ศ. 2496 และเป็นถ้ำที่มีความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทั้งด้านกายภาพและสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในถ้ำ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้เรื่องภูมิประเทศแบบหินปูนกับถ้ำได้ ซึ่งถ้ำละว้าได้รับการประกาศให้เป็นหนึ่งใน “แหล่งธรรมชาติทางธรณีวิทยา” โดยกรมทรัพยากรธรณี อีกทั้งยังได้รับการประกาศให้เป็นมรดกทางธรรมชาติของท้องถิ่น อันควรรักษาในปีแห่งการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2532 ซึ่งถือเป็น 1 ใน 9 แห่งของจังหวัดกาญจนบุรี

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมในปัจจุบัน

ธรณีวิทยา ถ้ำละว้าเป็นถ้ำหินปูนเนื้อโดโลไมต์สีน้ำตาลแกมเทาถึงเทา ชั้นหนาถึงไม่แสดงชั้น ยุคจูแรสซิก (อายุประมาณ 208-144 ล้านปี) ปากถ้ำสูงจากพื้นดินประมาณ 20 เมตร ภายในถ้ำพบหินงอก หินย้อย ม่านหินย้อย เสาดิน และหินพอกที่สวยงามถ้ำละว้ามีปากถ้ำแคบ แต่ภายในกว้างใหญ่โตมาก โดยนายดิน สมาร์ท (Dean Smart) ได้ทำการสำรวจพบว่า ถ้ำลึกประมาณ 530 เมตร แบ่งเป็นห้องต่าง ๆ ได้ 7 ห้อง ห้องดนตรี และห้องม่าน แต่ละห้องจะมีหินงอก หินย้อย สวยงามแตกต่างกันไป ซึ่งมีลักษณะตามจินตนาการ เช่น เครื่องดนตรี จระเข้ หนุมาน ค้างคาวและม่านบรรทม เป็นต้น รวมทั้งพบว่ามีค้างคาวอาศัยอยู่ด้วย นอกจากนี้ ภายในถ้ำยังปรากฏหลักฐาน เช่น ฟันมนุษย์ ซึ่งทำให้สันนิษฐานได้ว่า แต่เดิมน่าจะเคยมีมนุษย์โบราณอาศัยอยู่ซึ่งช่วงเวลาในการท่องเที่ยวที่เหมาะสมจะอยู่ในช่วงตุลาคมถึงกุมภาพันธ์เนื่องจากอุณหภูมิไม่สูงจนเกินไป

ภาพที่ 4.1 ทางเข้าปากถ้ำละว้า

ภาพที่ 4.2 ผังทางเดินภายในถ้ำละว้า

ภาพที่ 4.3 หินงอก หินย้อย ม่านหินย้อย และเสาหิน ในถ้ำละว้า

ภาพที่ 4.4 ค้างคาวในถ้ำละว้า

ภาพที่ 4.5 หินงอกรูปทรงหนุมานในถ้ำละว้า

ภาพที่ 4.6 เสาหินรูปทรงหอเอนเมืองปิซา (Pisa) ในถ้ำละว้า

4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง

ถ้าล่าวัวอยู่ห่างจากตัวเมืองกาญจนบุรีประมาณ 75 กิโลเมตร ไปตามทางหลวง 323 โดยก่อนถึงน้ำตกไทรโยค 1 กิโลเมตร หรือช่วงกิโลเมตรที่ 59 - 60 ให้ ขับรถยนต์ไปทางสะพานแก่งระเบิด ลัดเลาะไปตามถนนลาดยางจนถึงถ้าระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตรหรือเลี้ยวซ้ายไปทางท่าเรือปากแซงเพื่อเข้าเหมาเรือไปถ้าล่าวัว เดินเข้าไปอีกประมาณ 50 เมตร

บริเวณก่อนเข้าสู่ตัวถ้ำทางอุทยานฯ ได้ที่จอดรถและห้องน้ำไว้ติดกัน ก่อนจะถึงจุดตรวจและชำระค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานฯ โดยสภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ ระหว่างทางขึ้นถ้ำจะพบแผ่นป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับการกำเนิดถ้ำ และธรรมชาติวิทยาเป็นระยะ บริเวณปากถ้ำมีป้ายแสดงแผนที่ถ้ำ และข้อปฏิบัติระหว่างการเข้าชมถ้ำภายในถ้ำมีไฟส่องสว่างมีทางเดินปูนซีเมนต์ตลอดเส้นทาง และมีราวเหล็กกันข้างทางในบางช่วงเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ทางอุทยานฯ ยังได้ประสานงานจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่นซึ่งเป็นนักเรียนในพื้นที่ นำชมสถานที่และคอยอำนวยความสะดวกเรื่องไฟฉายเพิ่มเติม โดยการให้บริการดังกล่าวไม่ได้กำหนดค่าตอบแทนไว้โดยตรงขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวในการให้ค่าใช้จ่ายเอง

5. ผู้รับผิดชอบ การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

ถ้าล่าวัว อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติไทรโยค ที่ ทย.3 (ถ้าล่าวัว) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีการประสานขอการสนับสนุนงบประมาณจากทางจังหวัดกาญจนบุรี และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในการสนับสนุนระบบไฟส่องสว่างและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆทั้งนี้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติไทรโยค ที่ ทย.3 (ถ้าล่าวัว) พบว่า หน่วยงานไม่ได้ประสานงานกับชุมชนในพื้นที่ในการส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวโดยตรง เนื่องจากอาจจะขัดเรื่องระเบียบและวิถีปฏิบัติของกรมอุทยาน

2) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

1.ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

โดยแหล่งท่องเที่ยว ถ้าล่าวัว จังหวัดกาญจนบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพดังนี้

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์ ประเภทถ้ำ

ระดับค่าคะแนน	ระดับศักยภาพ
มากกว่า 150 คะแนน	ดีเยี่ยม
มากกว่า 125- 150 คะแนน	ดีมาก
มากกว่า 95 - 125 คะแนน	ดี
มากกว่า 70 - 95 คะแนน	ปานกลาง
มากกว่า 45 - 70 คะแนน	ต่ำ

ภาพที่ 4.7 แผ่นป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับการกำเนิดถ้ำในบริเวณถ้ำละว้า

ภาพที่ 4.8 เส้นทางเดินภายในถ้ำละว้า

ตารางที่ 4.1 แสดงการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ถ้าละว้า ในจังหวัดกาญจนบุรี

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินศักยภาพ		คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้
ส่วนที่ 1	1) การประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว	65	54.86
ส่วนที่ 2	1) คุณค่าด้านการท่องเที่ยว	40	24.86
	2) ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	30	23.57
	3) การบริหารจัดการ	40	29.29
	รวม	110	77.71
	รวมทั้งสิ้น	175	132.57

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ถ้าละว้า จังหวัดกาญจนบุรี ได้คะแนนจากการประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว 54.86 คะแนน และการมีศักยภาพด้านคุณค่าด้านการท่องเที่ยว 24.86 คะแนน ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว 23.57 คะแนน สุดท้ายด้านการบริหารจัดการ 29.29 คะแนน โดยภาพรวมในทุกๆด้านสามารถสรุปได้ว่า ถ้าละว้า จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานระดับ ดีมาก โดยได้คะแนนเฉลี่ย คือ 132.57 คะแนน

2. ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

ถ้าละว้าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถศึกษาทางด้านธรณีวิทยาของภูมิภาคแบบศาสตร์ได้เป็นอย่างดี กรอบกั้นระบบนิเวศในถ้ำยังสมบูรณ์ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมและเข้าไปปรากฏการณ์และกระบวนการเกิดหินงอก หินย้อย ตลอดจนสิ่งมีชีวิตในถ้ำได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ในช่วงที่ทำการสำรวจพบว่า ถนนที่เชื่อมต่อจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 ได้รับการปรับปรุงใหม่ทำให้การเดินทางสะดวกมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถเชื่อมเส้นทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะกับน้ำตกไทรโยคน้อยซึ่งห่างกันเพียง 18 กิโลเมตรหรือประมาณ 30 นาทีทางรถยนต์

อย่างไรก็ดีเนื่องจากข้อจำกัดทางงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และกำลังเจ้าหน้าที่ที่มีประจำการประมาณ 5 นาย ทำให้สิ่งอำนวยความสะดวกมีปัญหาอยู่บ้าน เช่น ระบบไฟฟ้าในถ้ำซึ่งชำรุดบ่อยๆเนื่องจากมูลค้างคาวที่มีสภาพเป็นกรดไปทำลายระบบไฟฟ้า อีกทั้งป้ายสื่อความรู้ที่เริ่มชำรุดไปตามกาลเวลา ตลอดจนป้ายบอกเส้นทางมายังถ้ำยังขาดความชัดเจนในหลายจุดเป็นทางร่วมหรือทางแยกทำให้นักท่องเที่ยวอาจจะหลงทางได้ง่าย และถนนทางเข้าใกล้อุทยานฯประมาณ 2 กิโลเมตรจะเป็นทางชันและค่อนข้างแคบ รวมทั้งมีกิ่งไม้ตามธรรมชาติเป็นจำนวนมากซึ่งไม่สะดวกต่อการนำรถโดยสารขนาดใหญ่เข้าถึงสถานที่หากขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกหากมีรถสวนระหว่างเส้นทาง นอกจากนี้ยังพบว่า มีการประชาสัมพันธ์น้อยส่งผลให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมมีจำนวนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

4.1.2. สถานที่ที่ 2 น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง)

1) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

1. ที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ 3 บ้านท่าเสา ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

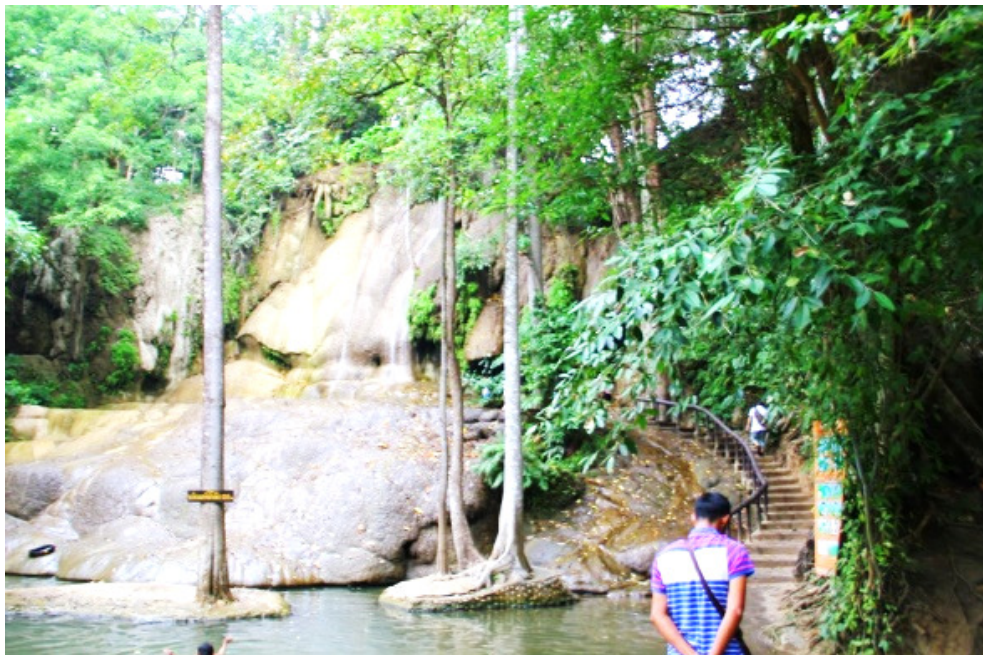
2. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

น้ำตกไทรโยคน้อยเป็นน้ำที่ได้รับความนิยมมากที่สุดแห่งหนึ่งของเมืองไทย เดิมชาวบ้านในพื้นที่เรียกว่าน้ำตกเขาพัง ด้วยลักษณะที่คล้ายหน้าผาพังทลายลงมา ตลอดจนมีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นสถานที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาประพาสครั้งเสด็จมาจังหวัดกาญจนบุรี อีกทั้งยังพบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางรถไฟในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งทหารญี่ปุ่นได้ก่อสร้างเส้นทางมาในบริเวณใกล้เคียงทำให้พบหลักฐานทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้เรื่องธรณีสัณฐานของภูมิประเทศแบบศาสตร์กับเกี่ยวน้ำตกหินปูนได้ ซึ่งน้ำตกไทรโยคน้อยหรือเขาพังได้รับการประกาศให้เป็นหนึ่งใน “แหล่งธรรมชาติทางธรณีวิทยา” โดยกรมทรัพยากรธรณี อีกทั้งยังได้รับการประกาศให้เป็นมรดกทางธรรมชาติของท้องถิ่นอันควรอนุรักษ์ในปีแห่งการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2532 ซึ่งถือเป็น 1 ใน 9 แห่งของจังหวัดกาญจนบุรี เช่นเดียวกับถ้ำละว้า

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมในปัจจุบัน

ธรณีวิทยา หินที่พบในบริเวณน้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) เป็นหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) สีเทาถึงสีเทาเข้ม ไม่แสดงชั้น ลักษณะน้ำตกเป็นน้ำตกชั้นเดียว สูงประมาณ 5 เมตร หน้าน้ำตกถูกเคลือบด้วยหินปูนน้ำจืด (Tufa) บริเวณด้านหน้าน้ำตกเป็นแอ่งน้ำลึกไม่มากทำให้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่มครอบครัวหรือนักเรียนที่มาทัศนศึกษาเนื่องจากมีความปลอดภัยในการเล่นน้ำ

นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถขึ้นไปเยี่ยมชมจุดน้ำผุด ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของน้ำตกได้โดยสามารถเดินขึ้นบันได้ข้างตัวน้ำตกไปประมาณ 100 เมตรจากนั้นสามารถเดินหรือนั่งรถจักรยานยนต์รับจ้างไปอีกประมาณ 300 เมตรก็จะถึงบริเวณต้นกำเนิดน้ำซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จากการสำรวจพบว่ามีนักท่องเที่ยวบางส่วนนิยมมาเล่นน้ำในบริเวณลำธารตลอดจนนำอาหารมารับประทานและมีอาหารจำหน่ายในบริเวณใกล้เคียงอีกด้วย ทั้งนี้นักท่องเที่ยวสามารถมาพักผ่อนได้โดยการกางเต็นท์ที่นั่น

ภาพที่ 4.9 น้ำตกไทรโยคน้อย

ภาพที่ 4.10 หัวรถจักรไอน้ำในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ภาพที่ 4.11 การปรับปรุงทัศนของบริเวณที่ใช้เล่นน้ำตก

ภาพที่ 4.12 การปรับปรุงทัศนของบริเวณที่นั่งพักใกล้ลำน้ำตก

4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง

สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ เป็นน้ำตกชั้นเดียว ตั้งอยู่ห่างจากถนนเส้นทางกาญจนบุรี-ไทรโยค-ทองผาภูมิเพียง 100 เมตรเท่านั้น สามารถรองรับรถ และนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีการตั้งแสดงหัตถ์จักรโบราณให้ชมด้วย นักท่องเที่ยวสามารถนั่งรับประทานอาหารได้ตามจุดที่กำหนด มีการสร้างบันไดปูน และทำลานปูนตลอดจนม้านั่งบริเวณหน้าน้ำตกเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวในการชมน้ำตกโดยแอ่งน้ำบริเวณหน้าน้ำตกได้รับการปรับปรุงให้สะดวกต่อการเล่นน้ำ และมีจุดประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการจัดเจ้าหน้าที่มาดูแลความปลอดภัยและความเรียบร้อยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

การเดินทางจากกรุงเทพมหานครมุ่งสู่จังหวัดกาญจนบุรี ผ่านตัวเมืองไปตามถนนทางหลวงหมายเลข 323 กาญจนบุรี-ไทรโยค-ทองผาภูมิ ซึ่งห่างตัวเมืองประมาณ 60 กิโลเมตร โดยสามารถจอดรถได้ในบริเวณ 2 ข้างทางและเขตปลอดภัยบริเวณเกาะกลางถนน หรือสามารถทางรถไฟ โดยเริ่มต้นจากสถานีธนบุรี ไปสิ้นสุดที่สถานีน้ำตกห่างจากตัวน้ำตกประมาณ 500 เมตรโดยในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ การรถไฟแห่งประเทศไทยจะมีบริการรถนำเที่ยวเข้าถึงใกล้บริเวณตัวน้ำตกประมาณ 200 เมตรเท่านั้น ทั้งนี้จากการสำรวจพบว่าบริเวณถนนฝั่งตรงข้ามน้ำตกมีร้านอาหาร ร้านค้าบริการมากมาย จึงเป็นจุดที่รถนำเที่ยวมักจะใช้เป็นจุดพักรถเพื่อจอดให้ลูกทัวร์ได้ซื้อของกินและของฝากที่สำคัญของเส้นทางท่องเที่ยวของอำเภอไทรโยค

5. ผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

น้ำตกไทรโยคน้อย อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติไทรโยค กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีการประสานขอการสนับสนุนงบประมาณจากทางจังหวัดกาญจนบุรี และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการปรับปรุงภูมิทัศน์ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่ประจำหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติไทรโยค พบว่าทางหน่วยงานมีการประสานงานกับชุมชนในพื้นที่ในการส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีทั้งในเรื่องการกำหนดพื้นที่จำหน่าย การควบคุมภาชนะ การจัดการขยะ ตลอดจนการควบคุมกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับสถานที่ เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบและวิถีปฏิบัติของกรมอุทยานฯ

2) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

1. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

โดยแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) จังหวัดกาญจนบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพดังนี้

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์ ประเภทน้ำตก

ระดับคะแนน	ระดับศักยภาพ
มากกว่า 168 คะแนน	ดีเยี่ยม
มากกว่า 147- 168 คะแนน	ดีมาก
มากกว่า 126 - 147 คะแนน	ดี
มากกว่า 105 - 126 คะแนน	ปานกลาง
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 105 คะแนน	ต่ำ

ตารางที่ 4.2 แสดงการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) ในจังหวัดกาญจนบุรี

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินศักยภาพ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้
1)คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	85	56.25
2) ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	60	42
3) การบริหารจัดการ	65	50.5
รวมทั้งสิ้น	210	148.75

จากตารางที่ 4.2 พบว่า น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) จังหวัดกาญจนบุรี ได้คะแนนจากการประเมินศักยภาพในด้านคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย 56.25 คะแนน ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว 42 คะแนน สุดท้ายด้านการบริหารจัดการ 50.5 คะแนน

โดยภาพรวมในทุก ๆ ด้านสามารถสรุปได้ว่า น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานระดับ **ดีมาก** โดยได้คะแนนเฉลี่ย คือ 148.75 คะแนน

2. ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวสามารถเล่นน้ำและเรียนรู้เรื่องธรณีสัณฐานของภูมิประเทศแบบคาสต์กับเกยน้ำตกหินปูนและเดินศึกษาธรรมชาติตามเส้นทางได้และจากการที่น้ำตกไทรโยคน้อยตั้งอยู่ห่างจากถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 หรือเส้นทางกาญจนบุรี-ไทรโยค-ทองผาภูมิเพียง 100 เมตรเท่านั้น ทำให้น้ำตกไทรโยคน้อยสามารถรองรับรถได้จำนวนมาก นอกจากนั้นยังสามารถเดินทางรถไฟได้สะดวก ตลอดจนการที่ไม่มีค่าธรรมเนียมค่าเข้าชม ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวันหยุดยาว และสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากเนื่องจากไม่มีค่าธรรมเนียมและมีร้านอาหาร ร้านค้าจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกเป็นจำนวนมากอีกด้วย

อย่างไรก็ดีจากการสำรวจและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ทราบว่า ในปัจจุบันมี ปัญหาเรื่องปริมาณน้ำจากการที่ปริมาณน้ำฝนที่ลดลง ส่งผลให้ปริมาณน้ำลดลงอย่างรวดเร็วซึ่งแต่เดิม จะสามารถชมและเล่นน้ำตกได้ตลอดทั้งปี แต่ในปัจจุบันปริมาณน้ำจะมีมากแค่ช่วงต้นฤดูฝนประมาณ เดือนพฤษภาคมจนถึงธันวาคมเท่านั้นซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวลดจำนวนลงมาก นอกจากนี้ยังพบปัญหา เรื่องขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้น ตลอดจนที่จอดรถ ที่ไม่เพียงพอและอาจจะเกิดอันตรายได้ง่ายเนื่องจากต้องจอดบนไหล่ทางหรือเกาะกลางถนน และจาก การสำรวจยังพบปัญหาการขีดเขียนสถานที่หรือต้นไม้อีกด้วย เนื่องจากปริมาณเจ้าหน้าที่ที่จำกัดทำให้ ดูแลไม่ทั่วถึง

4.1.3 สถานที่ที่ 3 น้ำตกไทรโยคใหญ่

1) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

1.ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในบ้านไทรโยคใหญ่ ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

2.ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

น้ำตกไทรโยคใหญ่เป็นน้ำที่ได้รับความนิยมมากที่สุดแห่งหนึ่ง ด้วยลักษณะที่มีความ พิเศษที่แตกต่างจากน้ำตกอื่นๆคือ กล่าวคือทิศทางของไหลของน้ำไหลลงแม่น้ำแควน้อย ในขณะที่ น้ำตกแห่งอื่นๆจะไหลจากภูเขาสูงสู่อ่างน้ำเบื้องล่าง นอกจากนี้ยังมีความสำคัญทางด้าน ประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นสถานที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาประพาสครั้งเสด็จ มาจังหวัดกาญจนบุรี และยังพบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางรถไฟในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่ง ทหารญี่ปุ่นได้ก่อสร้างเส้นทางมาในบริเวณใกล้เคียง ทำให้พบหลักฐานทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก เช่น เตาหุงข้าวของทหารญี่ปุ่น จากที่กล่าวข้างต้นทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้เรื่องธรณีสัณฐาน ของภูมิประเทศแบบศาสตร์กับเกี่ยวน้ำตกหินปูนได้ โดยเฉพาะธารน้ำที่ลอดใต้ภูเขามาเป็นต้นกำเนิดน้ำ ซึ่งน้ำตกไทรโยคใหญ่ได้รับการประกาศให้เป็นหนึ่งใน “แหล่งธรรมชาติทางธรณีวิทยา” โดยกรม ทรัพยากรธรณี อีกทั้งยังได้รับการประกาศให้เป็นมรดกทางธรรมชาติของท้องถิ่นอันควรอนุรักษ์ในปี แห่งการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2532 ซึ่งถือเป็น 1 ใน 9 แห่งของจังหวัดกาญจนบุรีเช่นเดียวกับถ้ำละว้าและน้ำตกไทรโยคน้อย

ภาพที่ 4.13 ภูมิทัศน์บริเวณต้นน้ำตก

ภาพที่ 4.14 ปัญหาการขีดเขียนต้นไม้บริเวณต้นน้ำตก

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมในปัจจุบัน

ธรณีวิทยา หินที่พบในบริเวณน้ำตกไทรโยคใหญ่เป็นหินปูนอายุเพอร์เมียน (ประมาณ 285-245 ล้านปี) เป็นหินปูนสีเทาชั้นหนาประมาณ 3 ถึง 30 เซนติเมตร ซึ่งสามารถพบเห็นได้ตามริมฝั่งของแม่น้ำแควน้อยบริเวณหน้าน้ำตกมีการสะสมตัวของหินปูนน้ำจืด (Tufa) จนเป็นม่านหินปูนสวยงาม นอกจากนี้เรายังสามารถพบเห็นโพรงหินปูนที่ถูกน้ำกัดเซาะเป็นรูปร่างต่าง ๆ ต้นกำเนิดของน้ำตกมาจากทางน้ำที่ลอดใต้ภูเขาหินปูนในบริเวณที่ทำการอุทยาน

น้ำตกไทรโยคใหญ่เป็นน้ำตกชั้นเดียว สูงประมาณ 8 เมตร กว้างประมาณ 10 เมตร นักท่องเที่ยวสามารถชมทัศนียภาพของน้ำตกไทรโยคได้โดยการเดินข้ามสะพานแขวนไปยังฝั่งตรงข้ามหรือโดยทางน้ำซึ่งมีเรือรับจ้างนำเที่ยวชมทัศนียภาพในลำน้ำ แต่ไม่สามารถเล่นน้ำได้บริเวณตัวน้ำตกทั้งนี้กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชได้ปรับปรุงภูมิทัศน์ และจัดสรรพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน มีการจัดกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ และพักผ่อนหย่อนใจหลายประเภทอาทิเช่น เส้นทางการศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศของป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง นอกจากนี้ยังมีอาคารจัดนิทรรศการเกี่ยวกับธรรมชาติวิทยา และสัตว์ป่าที่พบภายในพื้นที่อุทยานอีกด้วย เช่น ค้างคาวคุณกิตติ ซึ่งมีชื่อสามัญ Kitti's hog-nosed Bat เป็นเกียรติแก่ผู้ค้นพบคือ คุณกิตติ ทองลงยา ค้นพบเมื่อปี 2516 ที่ถ้ำค้างคาวและถ้ำวังพระ นับเป็นค้างคาววงศ์ใหม่ มีเพียงชนิดเดียวในโลก และเป็นค้างคาวที่เล็กที่สุดในประเทศ เท่าที่สำรวจพบ นอกจากนี้ยังเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่เล็กที่สุดในโลกอีกด้วย

ภาพที่ 4.15 น้ำตกไทรโยคใหญ่

ภาพที่ 4.16 สองฝั่งแม่น้ำแควน้อยสามารถศึกษาลักษณะธรณีสัณฐานของหินปูน

ภาพที่ 4.17 อาคารประชาสัมพันธ์และแสดงนิทรรศการ

ภาพที่ 4.18 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ

4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง

นอกจากนี้ทางอุทยานฯ ได้พัฒนาลานจอดรถขนาดใหญ่ทำให้สามารถรองรับรถได้จำนวนมาก นอกจากนั้นยังจัดทำกิจกรรมทางน้ำได้อีกด้วยโดยสามารถใช้เรือหางยาวรับจ้างลำละประมาณ 10-12 คน หรือเรือลากจูงแพเพื่อชมทัศนียภาพบริเวณสองฝั่งแม่น้ำซึ่งจะเห็นลักษณะของธรณีสัณฐานของหินปูนและป่าดิบแล้งได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ทางอุทยานฯ ยังได้จัดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมนันทนาการ ร้านจำหน่ายอาหาร รวมทั้งที่พักอย่างชัดเจน มีป้ายและแผนที่แสดงเส้นทางในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

เดินทางจากกรุงเทพฯ มุ่งสู่จังหวัดกาญจนบุรี ผ่านตัวเมืองไปตามถนนทางหลวงหมายเลข 323 กาญจนบุรี-ทองผาภูมิ ซึ่งห่างตัวเมืองประมาณ 104 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายบริเวณกิโลเมตรที่ 82 เข้าไปอีกประมาณ 3 กิโลเมตร

5. ผู้รับผิดชอบ การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

น้ำตกไทรโยคใหญ่อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติไทรโยค กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีการประสานขอการสนับสนุนงบประมาณจากทางจังหวัดกาญจนบุรี และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการปรับปรุงภูมิทัศน์ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่ประจำหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติไทรโยค พบว่าทางหน่วยงานมีการประสานงานกับชุมชนในพื้นที่ในการส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีทั้งในเรื่องการกำหนดพื้นที่จำหน่าย การควบคุมภาชนะ การจัดการขยะ ตลอดจนการควบคุมกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับสถานที่ เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบและวิธีปฏิบัติของกรมอุทยานฯ โดยเฉพาะที่พักประเภทแพในบริเวณแม่น้ำแควน้อย ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของที่พักในจังหวัดกาญจนบุรี

2) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

1. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

โดยแหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติไทรโยคใหญ่(น้ำตก) จังหวัดกาญจนบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทน้ำตก มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพดังนี้

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์ ประเภทน้ำตก

ระดับค่าคะแนน	ระดับศักยภาพ
81 คะแนนขึ้นไป	ดีเยี่ยม
71 - 80 คะแนน	ดีมาก
61 - 70 คะแนน	ดี
51 - 60 คะแนน	ปานกลาง
50 คะแนนหรือน้อยกว่า	ต่ำ

ตารางที่ 4.3 แสดงการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติไทรโยคใหญ่ (น้ำตก) ใน จังหวัดกาญจนบุรี

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินศักยภาพ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้
1)คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	40	28.94
2) ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	25	20.63
3) การบริหารจัดการ	35	24.56
รวมทั้งสิ้น	100	74.13

จากตารางที่ 4.3 พบว่า อุทยานแห่งชาติไทรโยค (น้ำตก) จังหวัดกาญจนบุรี ได้คะแนนจากการประเมินศักยภาพในด้านคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย 28.94 คะแนน ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว 20.63 คะแนน สุดท้ายด้านการบริหารจัดการ 24.56 คะแนน

โดยภาพรวมในทุกๆด้านสามารถสรุปได้ว่า อุทยานแห่งชาติไทรโยค (น้ำตก) จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานระดับ **ดีมาก** โดยได้คะแนนเฉลี่ย คือ 74.13 คะแนน

ภาพที่ 4.19 บ้านพักในอุทยานฯ

ภาพที่ 4.20 ป้ายแสดงข้อมูลเส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานฯ

2. ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

น้ำตกไทรโยคใหญ่และพื้นที่ต่อเนื่อง เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่นักท่องเที่ยวสามารถเล่นน้ำ พักผ่อนเพื่อชมทัศนียภาพและเรียนรู้เรื่องธรณีสัณฐานของภูมิประเทศแบบคาสต์กับเกี่ยวน้ำตกหินปูนและเดินศึกษาธรรมชาติตามเส้นทางชมธรรมชาติได้และจากการที่ตั้งอยู่ห่างจากถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 ไม่ไกลมากคือประมาณ 3 กิโลเมตรเท่านั้น ทำให้น้ำตกไทรโยคใหญ่ได้รับความนิยมมาก

อย่างไรก็ดีจากการที่ตัวน้ำตกสามารถเดินทางเข้าถึงได้ง่าย และทัศนียภาพที่สวยงามของพื้นที่ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวันหยุดยาว ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะและการจราจรเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติมีสภาพที่ทรุดโทรมลง และป้ายบอกทาง ตลอดจนป้ายเตือนนักท่องเที่ยวเริ่มเลือนรางทำให้ข้อมูลและรายละเอียดบางส่วนไม่สมบูรณ์

4.1.4 สถานที่ที่ 4 สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน)

1) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

1. ที่ตั้ง

บ้านทุ่งนาคราช ตำบลหนองหญ้า อำเภอมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งอยู่ในบริเวณวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรี

2. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ เป็นสวนสาธารณะซึ่งจัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ.2523 เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 80 พรรษา ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงเปิดสวน เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2531

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมในปัจจุบัน

ลักษณะทางธรณีวิทยา หินที่พบบริเวณสวนหินเป็นหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) ลักษณะลานหินเป็นก้อนหินโผล่ปรากฏตะปุ่มตะป่ำ กระจายอยู่ตามที่ราบระหว่างเขา และที่ลาดเนินเขามีขนาดเล็กใหญ่ต่าง ๆ กัน ซึ่งลักษณะโผล่ปรากฏเหล่านี้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจากกระบวนการที่น้ำฝนซึ่งมีสภาพเป็นกรดอ่อน ๆ ไปกัดกร่อนหินปูนในพื้นที่

สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ พื้นที่โดยรอบสวนหินได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างสวยงามมีการสร้างศาลาจัตุรมุข แปลงไม้ดอกไม้ประดับ ทำให้ลานหินดูสวยงามและร่มรื่นยิ่งขึ้น กิจกรรมในพื้นที่จะเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นหลัก

4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง

ในบริเวณสวนหินได้ปรับปรุงเส้นทางเดินให้มีความสะดวก ตลอดจนมีการทำถนนโดยรอบสำหรับการนั่งรถเยี่ยมชมได้ ทั้งนี้ได้มีจัดสร้างห้องน้ำเพื่อความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบการสร้างม้านั่งพักผ่อนในพื้นที่อีกด้วย

ในการเดินทางสามารถเดินทางจากกรุงเทพมหานคร ขับมุ่งตรงสู่จังหวัดกาญจนบุรี เข้าถนนแสงชูโต ข้ามสะพานสมเด็จพระสังฆราชญาณสังวร ไปอีกประมาณ 9 กิโลเมตร โดยผ่านสุสานทหารสัมพันธมิตรช่องไก่ วัดถ้ำเขาปูนไปไม่กี่กิโลเมตรจะพบสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์

5. ผู้รับผิดชอบ การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ เป็นสวนสาธารณะซึ่งอยู่ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิสมเด็จพระศรีนครินทร์ โดยมีวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรีเป็นผู้ดูแลสวน และเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าใช้สวนได้โดยไม่มีค่าธรรมเนียม อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรี ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบสวนแห่งนี้พบว่า ชุมชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสวนโดยตรงเนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ของทางราชการ อย่างไรก็ตามทางจังหวัดกาญจนบุรีก็มีส่วนในการช่วยจัดสรรงบประมาณหรือจัดกิจกรรมในพื้นที่อยู่บ้าง

ภาพที่ 4.21 ทศนียภาพบริเวณสวนหิน

ภาพที่ 4.22 พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

2) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

1.ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

โดยแหล่งท่องเที่ยว สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) จังหวัดกาญจนบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทธรณีสถาน มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพดังนี้

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์ ประเภทธรณีสัณฐาน

ระดับค่าคะแนน	ระดับศักยภาพ
มากกว่า 148 คะแนน	ดีเยี่ยม
มากกว่า 130– 148 คะแนน	ดีมาก
มากกว่า 111 – 130 คะแนน	ดี
มากกว่า 93 - 111 คะแนน	ปานกลาง
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 93 คะแนน	ต่ำ

ตารางที่ 4.4 แสดงการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) ใน จังหวัดกาญจนบุรี

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินศักยภาพ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้
1)คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	70	43.6
2) ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	55	42.6
3) การบริหารจัดการ	60	33.9
รวมทั้งสิ้น	185	120.1

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) จังหวัดกาญจนบุรี ได้คะแนนจากการประเมินศักยภาพในด้านคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย 43.6 คะแนน ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว 42.6 คะแนน สุดท้ายด้านการบริหารจัดการ 33.9 คะแนน

โดยภาพรวมในทุกๆด้านสามารถสรุปได้ว่า สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานระดับ ดี โดยได้คะแนนเฉลี่ย คือ 120.1 คะแนน

2.ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) เป็นสถานที่ที่สามารถใช้ในการศึกษา ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของภูมิประเทศและธรณีวิทยาจากหินปูนได้เป็นอย่างดี และจากการที่มีสวนพฤกษศาสตร์ซึ่งทางวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรีได้พัฒนาต่อเนื่อง ทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามจากการสำรวจพบว่ามีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุจากการขาดการประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกเส้นทาง รวมทั้งขาดการจัดกิจกรรม และป้ายสื่อความหมายในพื้นที่ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถทำความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ของสถานที่ได้ นอกจากนี้ในพื้นที่ไม่มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกอีกด้วย

ภาพที่ 4.23 เส้นทางศึกษาธรรมชาติบริเวณสวนหิน

ภาพที่ 4.24 ศาลาที่พักในบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

4.2 การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ทางด้านประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

4.2.1 สถานที่ที่ 1 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า

1) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

1.ที่ตั้ง

ตำบลบ้านเก่า อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

2.ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า จัดตั้งขึ้นในพ.ศ.2508 เพื่อเก็บรวบรวม รักษา และจัดแสดงโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ได้จากการสำรวจและขุดค้นทางโบราณคดีที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า และแหล่งโบราณคดีอื่นๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี สืบเนื่องจากการที่ ดร.เอช อาร์ แวน เฮเกอร์น (H. R. Van Heekeren) นักโบราณคดีชาวฮอลันดาที่ถูกจับมาเป็นเชลยและเกณฑ์มาสร้างเส้นทางรถไฟไทย-พม่าในสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้พบเครื่องมือหินกะเทาะและขวานหินขัดขณะทำงานที่บริเวณตำบลบ้านเก่า (เดิมคือตำบลจระเข้เผือก) จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อสงครามยุติลงก็ได้นำเครื่องมือที่พบกลับไปศึกษาวิเคราะห์ที่สหรัฐอเมริกา จนนำไปสู่การสำรวจขุดค้นทางโบราณคดี โดยนักโบราณคดีไทยและต่างประเทศในพื้นที่บ้านเก่าเป็นครั้งแรกเมื่อพ.ศ.2499 บริเวณระหว่างสถานีรถไฟบ้านเก่าและท่ากิเลน พบเครื่องมือหินกรวด 104 ชิ้น และเครื่องมือสะเก็ดหิน 4 ชิ้น (กรมศิลปากร, 2534)หลังจากนั้นระหว่างพ.ศ.2503-2505 คณะสำรวจก่อนประวัติศาสตร์ โครงการความร่วมมือทางโบราณคดีระหว่างไทย-เดนมาร์ก ได้ทำการศึกษาขุดค้นทางโบราณคดีที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า บริเวณที่ดินของนายลือ-นายบาง เหลืองแดงริมแม่น้ำแควน้อย พบโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์จำนวนมาก

ต่อมากรมศิลปากรจึงได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่าขึ้น บริเวณใกล้กับแหล่งขุดค้น ในปี พ.ศ. 2508 เพื่อเก็บรวบรวมรักษาและจัดแสดงโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ได้จากการสำรวจขุดค้นทางโบราณคดีอื่นๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี ภายในพิพิธภัณฑสถานมีห้องจัดแสดง 6 ห้อง ห้องที่ 1 จัดแสดงประวัติความเป็นมาของเมืองกาญจนบุรี สภาพภูมิประเทศ ธรณีวิทยา ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ ห้องที่ 2 จัดแสดงแหล่งโบราณคดีบ้านเก่า โบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และประวัติการสำรวจขุดค้นทางโบราณคดี ตั้งแต่ พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ห้องที่ 3 จัดแสดงโลงไม้ซึ่งขุดพบในถ้ำเพิงผา บริเวณริมแม่น้ำแควน้อย แม่น้ำแควใหญ่ ห้องที่ 4 จัดแสดงโบราณวัตถุที่ได้จากการสำรวจขุดค้นทางโบราณคดีในจังหวัดกาญจนบุรี ห้องที่ 5 จัดแสดงพัฒนาการชุมชนเมืองกาญจนบุรี จำลองภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมล่าสัตว์ สังคมเกษตรกรรมและภาพถ่ายโบราณวัตถุชิ้นสำคัญ ห้องที่ 6 จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับปราสาทเมืองสิงห์

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมในปัจจุบัน

โบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่พบในจังหวัดกาญจนบุรี เช่น เครื่องมือหิน เครื่องประดับ ลูกปัด ภาชนะดินเผาสามขา และโครงกระดูกโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์

4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง

- ทางพิพิธภัณฑ์จะมีเจ้าหน้าที่บรรยาย แต่ต้องติดต่อล่วงหน้า

- พิพิธภัณฑสถานอยู่ห่างจากตัวเมือง 35 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 323 (กาญจนบุรี - ไทรโยค) จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 3229 เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 3455 ไปประมาณ 3 กิโลเมตร เลี้ยวเข้าวัดท่าไปละประมาณ 1 กิโลเมตร

5. ผู้รับผิดชอบ การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่าอยู่ภายใต้การดูแลของกรมศิลปากร จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์หัวหน้าอุทยานพบว่า ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนให้ความร่วมมือกับทางพิพิธภัณฑสถานในการทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ขณะนี้ทางพิพิธภัณฑสถานอยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงอาคารสถานที่

2) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

1.ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑสถานบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี

องค์ประกอบที่ใช้ประเมินศักยภาพ	พิพิธภัณฑสถานบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี		
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ระดับศักยภาพ
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	35.24	ดี
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	7.38	ดี
3. การบริหารจัดการ	40	24.26	ปานกลาง
สรุปผล	100	66.88	ดี

จากตารางที่ 4.5 สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า มีศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 35.24 ด้านศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 7.38 และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 24.26

โดยภาพรวมในทุกๆด้านสรุปได้ว่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่ามีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 66.88

2. ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่ามีสิ่งของที่จัดแสดงที่น่าสนใจหลายชิ้น แต่ทางพิพิธภัณฑสถานยังประสบปัญหาในเรื่องเส้นทางการเดินทางที่ยังไม่มีป้ายบอกสถานที่ที่ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาถึงน้อย รวมถึงการมีเจ้าหน้าที่ในจำนวนจำกัดจึงทำให้การให้ความรู้ต่อผู้เข้าชมทำได้ไม่มากนัก

ภาพที่ 4.25 บรรยากาศภายนอกบริเวณทางเข้าพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 4.26 บรรยากาศภายในห้องจัดแสดงที่ 1 (อยู่ในระหว่างการปรับปรุง)

ภาพที่ 4.27 โบราณวัตถุที่จัดแสดงอยู่ในห้องจัดแสดงที่ 2

ภาพที่ 4.28 โครงสร้างโบราณที่จัดแสดงอยู่ที่ห้องจัดแสดงที่ 3

ภาพที่ 4.29 โบราณวัตถุที่ได้จากการสำรวจขุดค้นหาโบราณคดี

ภาพที่ 4.30 จัดแสดงพัฒนาการชุมชนเมืองกาญจนบุรี จำลองภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมล่าสัตว์ สังคมเกษตรกรรมและภาพถ่ายโบราณวัตถุชิ้นสำคัญ

4.2.2 สถานที่ที่ 2 อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์

1) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

1. ที่ตั้ง ตำบลสิงห์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

2. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

เมืองสิงห์เป็นโบราณสถานที่สร้างขึ้นตามศิลปกรรมแบบขอมในราวพุทธศตวรรษที่ 18 มีการขุดค้นทางโบราณคดีบริเวณที่ตั้งของปราสาทเมืองสิงห์ พบหลักฐานว่ามีผู้คนอาศัยอยู่ในบริเวณนั้นมาตั้งแต่โบราณ ดังจะเห็นได้จากการขุดค้นพบหลักฐานหลุมฝังศพและเครื่องมือเครื่องใช้ของคนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ภาชนะดินเผา ขวาน ทับพี กำไลสำริด ลูกปัดหิน ลูกปัดแก้ว มีอายุราว 2,000 ปีมาแล้วที่บริเวณริมแม่น้ำแควน้อยบริเวณนอกกำแพงเมืองสิงห์ทางทิศใต้ ภายในกำแพงเมืองปรากฏหลักฐานจำนวนมากที่บ่งบอกถึงการสร้างเมืองสิงห์ ได้แก่ ตัวเมืองที่สร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 1 ตารางกิโลเมตร มีคูเมือง คันดิน และกำแพงเมืองศิลาล้อมรอบ ที่กลางเมืองมีโบราณสถานทรงปราสาทสร้างขึ้นตามลักษณะศิลปะขอมแบบบายน นอกจากนี้ยังมีการพบโบราณวัตถุศิลปะขอมแบบบายนเช่นกัน ซึ่งสามารถสันนิษฐานการสร้างเมืองสิงห์ได้ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 ซึ่งตรงกับสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ของอาณาจักรขอม

เมืองและปราสาทเมืองสิงห์คงถูกทิ้งร้างไปในช่วงที่ขอมหมดอำนาจ เพราะไม่ปรากฏมีการกล่าวถึงชื่อเมืองสิงห์ ในสมัยสุโขทัย และอยุธยา อีกเลย เมืองสิงห์ได้ปรากฏหลักฐานอีกครั้ง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โดยพระองค์ได้ทรงสถาปนาเมืองสิงห์ขึ้นใหม่อีกครั้ง แต่มีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านเล็กๆ มีเจ้าเมืองปกครองขึ้นอยู่กับเมืองกาญจนบุรี จนกระทั่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง เป็นแบบมณฑลเทศาภิบาล ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมืองสิงห์จึงถูกลดฐานะลงเป็นตำบลเรียกกันว่า ตำบลสิงห์ มาจนถึงทุกวันนี้

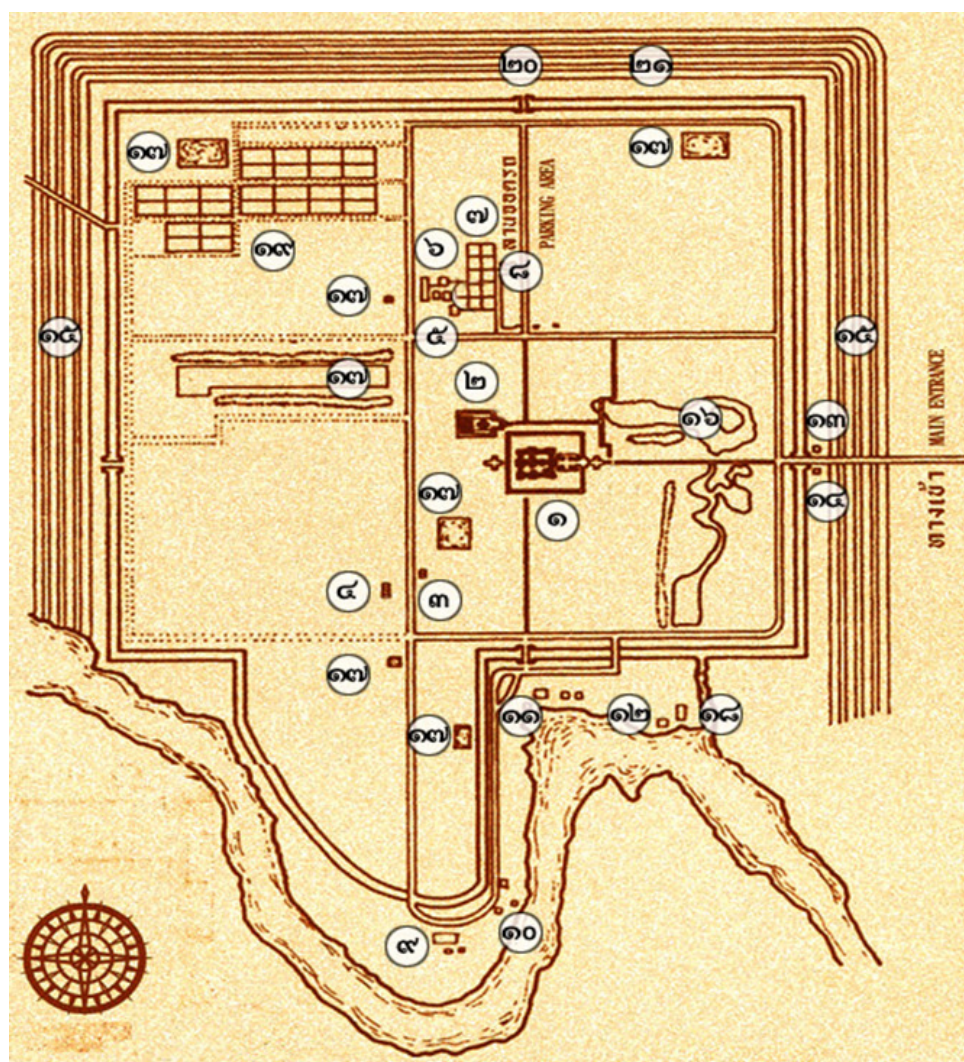
ปราสาทเมืองสิงห์ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478 กรมศิลปากรได้เริ่มบูรณะเมืองสิงห์ตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ในรูปแบบของอุทยานประวัติศาสตร์จนกระทั่งแล้วเสร็จ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธาน ในพิธีเปิดอุทยานประวัติศาสตร์ เมืองสิงห์ เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2530

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมในปัจจุบัน

อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ได้จัดแสดงโบราณสถานและโบราณวัตถุให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษารับชม โดยแบ่งออกเป็น โบราณสถาน 1-4 อาคารจัดแสดงโบราณวัตถุและแหล่งขุดค้นทางโบราณคดีหลุมฝังศพโบราณ (ภาพที่ 4.31)

4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง

อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์จากตัวเมืองกาญจนบุรี ถึง ปราสาทเมืองสิงห์ เป็นระยะทาง 45 กิโลเมตร ใช้ถนนแสงชูโตที่เป็นถนนสายหลัก ถึงสี่แยกแก่งเสี้ยน เลี้ยวซ้ายไปตามป้ายอำเภอไทรโยค - ทองผาภูมิ (ทางหลวงหมายเลข 323) ประมาณ 25 กิโลเมตร ผ่านร้านบ้านกาแฟปัมน้ำมันบางจาก เมื่อถึงทางแยก เลี้ยวซ้ายตามป้าย (มีป้ายบอกทางไปอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์) เข้าถนนหมายเลข 3455 สุดทางเจอสามแยก เลี้ยวซ้ายไปอีกประมาณ 50 เมตร จะเห็นทางเข้าปราสาทเมืองสิงห์อยู่ทางขวา

ภาพที่ 4.31 ผังบริเวณเมืองสิงห์
ที่มา: อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ (แผ่นพับ)

๑. โบราณสถานหมายเลข ๑	๑. โบราณสถานหมายเลข ๑	๑. โบราณสถานหมายเลข ๑
๒. โบราณสถานหมายเลข ๒	๒. โบราณสถานหมายเลข ๒	๒. โบราณสถานหมายเลข ๒
๓. โบราณสถานหมายเลข ๓	๓. โบราณสถานหมายเลข ๓	๓. โบราณสถานหมายเลข ๓
๔. โบราณสถานหมายเลข ๔	๔. โบราณสถานหมายเลข ๔	๔. โบราณสถานหมายเลข ๔
๕. อาคารจัดแสดงศิลป โบราณวัตถุ	๕. อาคารจัดแสดงศิลป โบราณวัตถุ	๕. อาคารจัดแสดงศิลป โบราณวัตถุ
๖. สำนักงาน	๖. สำนักงาน	๖. สำนักงาน
๗. ร้านอาหาร ลานจอดรถ	๗. ร้านอาหาร ลานจอดรถ	๗. ร้านอาหาร ลานจอดรถ

สภาพปัจจุบันของอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ มีการดูแลสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาด เป็นระเบียบ สวยงาม ตัวปราสาทได้รับการดูแลปรับซ่อมอย่างเหมาะสม มีอาคารจำหน่ายอาหารและของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ห้องน้ำสะอาด ที่จอดรถกว้างขวาง รวมถึงมีการอำนวยความสะดวกด้านการให้ความรู้จากสื่อออนไลน์ QR Code ที่ตั้งอยู่ตามโบราณสถาน

บริเวณทางเข้าสู่ตัวอุทยานฯ มีจุดตรวจและชำระเงินค่าเข้าอุทยานฯ จะยกเว้นค่าเข้าชมสำหรับภิกษุ สามเณร นักเรียน นิสิต นักศึกษาในเครื่องแบบ และผู้สูงอายุ ที่อายุ 60 ปีขึ้นไป เปิดให้เข้าชมฟรีในวันเด็กแห่งชาติ วันอนุรักษ์มรดกไทย (2 เมษายน) และวันเข้าพรรษา

5. ผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

กรมศิลปากรเป็นผู้รับผิดชอบดูแล เนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ค่อนข้างห่างจากชุมชนและเป็นสถานที่ราชการจึงไม่มีการประสานงานระหว่างชุมชนท้องถิ่นในเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การติดต่อกับชุมชนอยู่ในรูปของการอนุญาตให้ชาวบ้านสามารถเข้ามาตั้งร้านค้าซึ่งทางอุทยานได้จัดระเบียบให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยแล้ว

2) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

1. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.6 ผลการประเมินศักยภาพของอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์จังหวัดกาญจนบุรี

องค์ประกอบที่ใช้ประเมินศักยภาพ	อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี		
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ระดับศักยภาพ
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	38.17	ดี
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	8.67	ดี
3. การบริหารจัดการ	40	29.39	ดี
สรุปผล	100	76.22	ดีมาก

จากตารางที่ 4.6 สรุปได้ว่า อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ มีศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 38.17 ด้านศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 8.67 และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 29.39

โดยภาพรวมในทุก ๆ ด้านสรุปได้ว่า อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ มีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ดีมาก ด้วยคะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 76.22

2. ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์มีศักยภาพในการท่องเที่ยวดีมาก แต่การที่อุทยานฯ มีพื้นที่ที่กว้างและมีเจ้าหน้าที่จำกัด แม้ว่าทางอุทยานจะจัดทำ QR Code เพื่อให้อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว แต่การเข้าถึงสื่อดังกล่าวก็อาจไม่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้ทุกคน หากนักท่องเที่ยวไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 4.32 บริเวณลานจอดรถหน้าอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุ

ภาพที่ 4.33 หน้าปราสาทประธานโบราณสถานที่ 1

ภาพที่ 4.34 โบราณสถานแห่งที่ 2

ภาพที่ 4.35 แท่นระบบนำชมแบบพึ่งพาตนเองด้วยการสแกน QR Code
ซึ่งจะจัดแสดงไว้ตามโบราณสถานต่างๆ

ภาพที่ 4.36 บรรยากาศในห้องจัดแสดงศิลปวัตถุโบราณ

ภาพที่ 4.37 ศิลปวัตถุโบราณที่จัดแสดงไว้

ภาพที่ 4.38 เครื่องมือเครื่องใช้โบราณที่ค้นพบในพื้นที่

ภาพที่ 4.39 บริเวณที่รับรองนักท่องเที่ยว ให้บริการอาหารเครื่องดื่มและของที่ระลึก

4.2.3 สถานที่ที่ 3 อุทยานแห่งชาติไทรโยค

1) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

1. ที่ตั้ง หมู่ที่ 7 ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

2. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

อุทยานแห่งชาติไทรโยค ประกาศเป็นอุทยาน เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2523 มีเนื้อที่ครอบคลุมถึง 598,750 ไร่ ส่วนใหญ่ประกอบด้วยป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง มีน้ำตกซึ่งมีชื่อเสียงคือ น้ำตกไทรโยคใหญ่ หรือ ที่เรียกกันว่า “น้ำตกเขาโจน” เมื่อ พ.ศ. 2420 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เคยเสด็จประพาส และลงสรงน้ำในลำธาร จนเป็นแรงบันดาลใจให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ผู้ติดตาม นำมาประพันธ์เป็นเพลงชมไทรโยค จนเป็นที่เลื่องลือถึงความงดงามของน้ำตกไทรโยค ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง จังหวัดกาญจนบุรีเป็นที่ตั้งค่ายของทหารญี่ปุ่น บริเวณอุทยานแห่งชาติไทรโยคเป็นหนึ่งในที่ตั้งค่ายพักของทหารญี่ปุ่นด้วย โดยพบหลักฐานเตาหุงข้าวญี่ปุ่นใกล้กับต้นน้ำไทรโยค

3.ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมในปัจจุบัน

อุทยานแห่งชาติไทรโยคมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งที่เป็นธรรมชาติ และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามกิจกรรมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นที่รู้จักมากกว่า ทั้งการล่องแพหรือนั่งเรือหางยาวชมธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำแควน้อย

4.สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง

อุทยานแห่งชาติไทรโยคนั้น เดินทางจากตัวเมืองกาญจน์เป็นระยะทาง 100 กิโลเมตร วิ่งบนถนนแสงชูโตที่เป็นถนนสายหลัก ถึงสี่แยกแก่งเสี้ยน เลี้ยวซ้ายไปอำเภอไทรโยค - ทองผาภูมิ (ทางหลวงหมายเลข 323) ผ่านหน้าโรงเรียนไทรโยคใหญ่ไปประมาณ 100 เมตร จะเห็นป้ายทางเข้าอุทยานแห่งชาติไทรโยคทางซ้ายมือ เลี้ยวเข้าไปประมาณ 3 กิโลเมตรจึงถึงลานจอดรถของน้ำตกบริเวณทางเข้าสู่ตัวอุทยานฯ มีจุดตรวจและชำระค่าธรรมเนียมค่าเข้าอุทยานทางอุทยานฯ ได้ดูแลรักษาสถานที่เป็นอย่างดี มีอาคารขนาดเล็กที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับอุทยานฯ มีป้ายนำทางและบอกเส้นทางไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งมีการจัดระเบียบของเรือหางยาวเอกชนที่ใช้เที่ยวชมธรรมชาติของแม่น้ำแควน้อย

ภายในเขตอุทยานยังได้อนุญาตให้มีการกางเต็นท์ ค่ายพักแรม และบ้านพักซึ่งเป็นของอุทยานซึ่งต้องทำการติดต่อเจ้าหน้าที่ล่วงหน้า รวมทั้งยังมีผู้ประกอบการให้บริการที่พักบนแพในพร้อมกับให้บริการล่องเรือตามแม่น้ำแควน้อยให้นักท่องเที่ยวได้ชมความสวยงามทางธรรมชาติ นอกจากนี้ทางอุทยานยังจัดเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและประวัติศาสตร์ ในอุทยานยังเป็นที่ตั้งของน้ำตกไทรโยคเล็ก น้ำตกไทรโยคน้อย ถ้าละว่า ถ้าดาวดึงส์ เป็นพื้นที่แห่งเดียวในประเทศไทยที่มีค้างคาวที่เล็กที่สุดในโลก คือค้างคาวคุณกิตติ และปูลาซันี่ ปูน้ำจืดชนิดใหม่ของโลกอาศัยอยู่

5.ผู้รับผิดชอบ การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

อุทยานแห่งชาติไทรโยคอยู่ภายใต้การดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพรรณพืช โดยมีการประสานขอการสนับสนุนงบประมาณจากจังหวัดและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมทั้งอนุญาตให้เอกชนให้บริการแพที่พักบนแม่น้ำแควน้อยและบริการล่องเรือชมธรรมชาติ

2) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

1. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.7 ผลการประเมินศักยภาพของอุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

องค์ประกอบที่ใช้ประเมินศักยภาพ	อุทยานแห่งชาติไทรโยคจังหวัดกาญจนบุรี		
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ระดับศักยภาพ
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	30.42	ปานกลาง
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	8.68	ดี
3. การบริหารจัดการ	40	29.16	ดี
สรุปผล	100	68.26	ดี

จากตารางที่ 4.7 สรุปได้ว่า อุทยานแห่งชาติไทรโยคมีศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ปานกลาง คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 30.42 ด้านศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 8.68 และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 29.16

โดยภาพรวมในทุกๆด้านสามารถสรุปได้ว่า อุทยานแห่งชาติไทรโยคมีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 68.26

2. ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

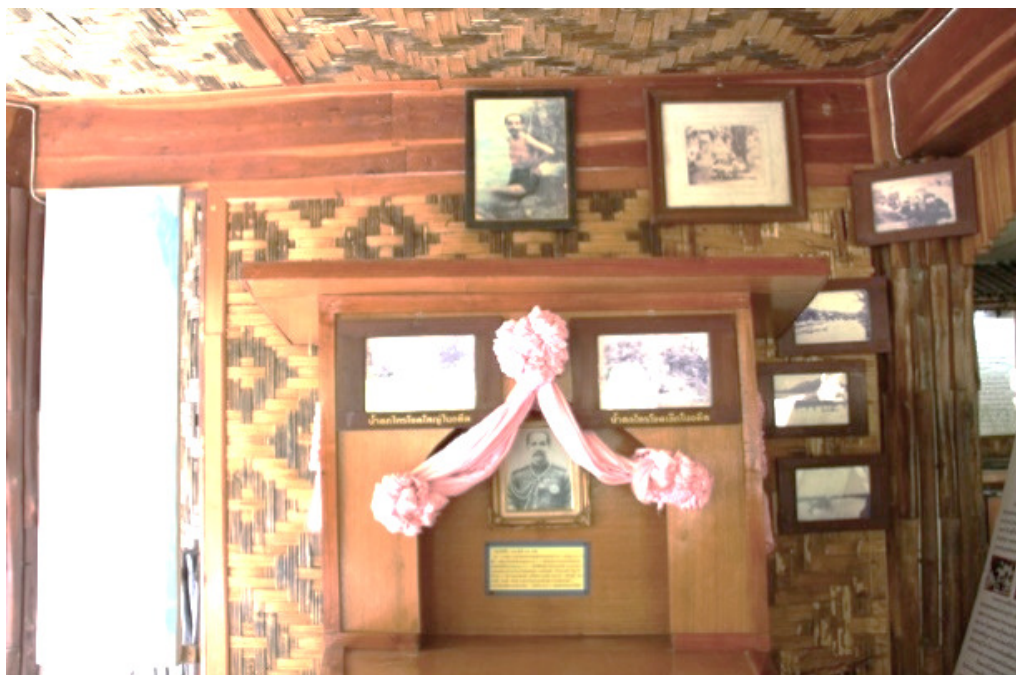
นักท่องเที่ยวทั่วไปมักเข้าใจว่าอุทยานแห่งชาติไทรโยค ทั้งนี้บริเวณอุทยานมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ทั้งการเคยมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทั้งเคยเป็นสถานที่เสด็จประพาสของรัชกาลที่ 5 และเป็นที่ตั้งค่ายพักของทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากนี้เนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งมีคนนิยมมาก ทำให้ประสบปัญหาเรื่องการจัดการนักท่องเที่ยว ปัญหาเรื่องความสะอาด การจัดการขยะ นอกจากนี้ อุทยานยังต้องจัดการเพื่อคงไว้ซึ่งสภาพป่าและคงสภาพที่เหมาะสมสำหรับความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าและสัตว์หายาก ไม่ให้ถูกมนุษย์รบกวนมากเกินไป

ภาพที่ 4.40 ป้ายทางเข้าอุทยาน บริเวณที่จอดรถ

ภาพที่ 4.41 ผู้วิจัยกำลังศึกษาข้อมูลจากสิ่งของในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 บริเวณอาคารด้านหน้าก่อนเข้าไปบริเวณน้ำตก

ภาพที่ 4.42 บริเวณที่จัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการเสด็จประพาสของรัชกาลที่ 5
บริเวณอาคารด้านหน้า

ภาพที่ 4.43 ป้ายแผนผังแหล่งท่องเที่ยวที่ทางอุทยานให้บริการ

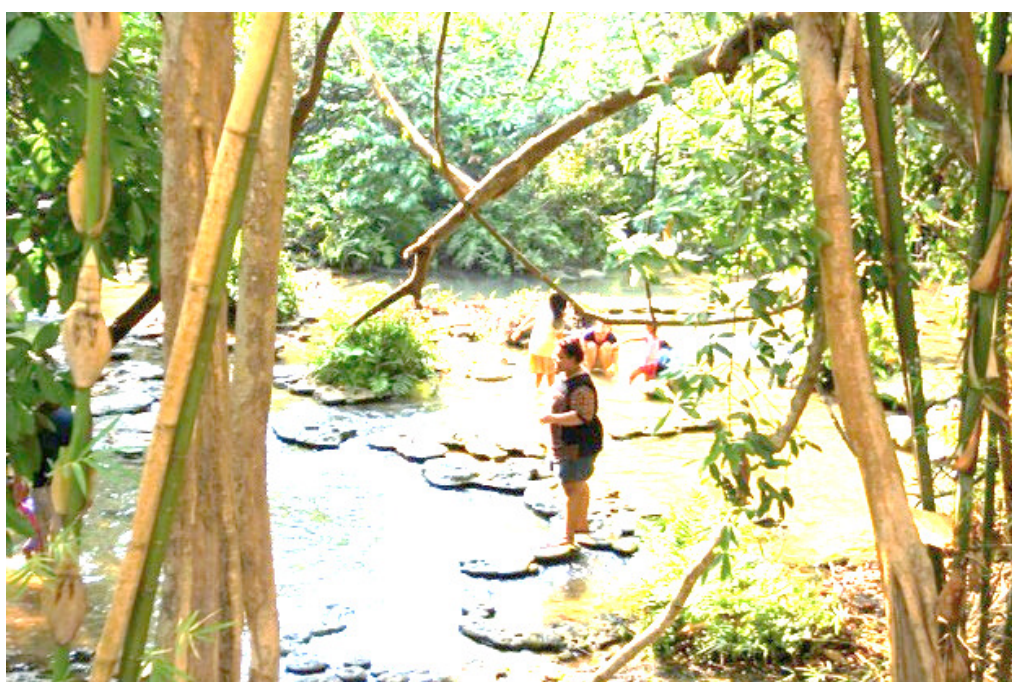
ภาพที่ 4.44 ซุ้มที่สร้างขึ้นครอบเตาหุงต้มของทหารญี่ปุ่น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ภาพที่ 4.45 เตาหุงต้มของทหารญี่ปุ่น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ภาพที่ 4.46 บริเวณน้ำตกที่ทางอุทยานให้บริการ รวมถึงแพของเอกชนและเรือหางยาว

ภาพที่ 4.47 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่มามีใช้บริการอุทยาน

4.2.4สถานที่ที่ 4พิพิธภัณฑสถานช่องเขาขาด (Hellfire Pass)

1) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

1. ที่ตั้ง ตั้งอยู่ในบริเวณกองการเกษตรและสหกรณ์ กองกำลังทหารพัฒนา อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี

2. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

พิพิธภัณฑสถานช่องเขาขาดหรือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้จักในนาม Hellfire Pass Memorial Museum ได้รับการออกแบบและสร้างสรรค์อย่างสวยงาม ด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลออสเตรเลีย เพื่อเป็นที่รวบรวมข้อมูล ภาพถ่าย สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ในระหว่างการสร้างทางรถไฟสายมรณะ ที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือ มินิเธียร์เตอร์ที่มีการฉายภาพยนตร์เงียบ ขาวดำ ซึ่งถ่ายทำจากเหตุการณ์จริงในระหว่างการสร้างทางรถไฟสายมรณะ เปิดให้บริการเมื่อ พ.ศ. 2541 วัตถุประสงค์หลักของการสร้างพิพิธภัณฑสถานนี้เพื่ออุทิศแก่ทหารฝ่ายสัมพันธมิตรที่ถูกจับมาเป็นเชลยสงคราม และอุทิศแก่บรรดากรรมกรรับจ้างชาวเอเชีย ผู้ประสบเคราะห์กรรมและเสียชีวิตจากการสร้างทางรถไฟสายมรณะและจากที่อื่นๆ ในสงครามมหาเอเชียบูรพา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสงครามโลกครั้งที่ 2

ภายในพิพิธภัณฑสถานจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างทางรถไฟสายมรณะ ในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ช่วงปี พ.ศ. 2485 - 2488 มีทั้งส่วนที่เป็นนิทรรศการภาพถ่าย สไลด์ มัลติมีเดีย การจัดแสดงอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ของเชลยศึกสงคราม รวมถึงการเปิดให้เข้าชมสถานที่ประวัติศาสตร์บริเวณช่องเขาขาดที่เป็นพื้นที่สร้างทางรถไฟสู่ประเทศพม่า ซึ่งจะอยู่ด้านหลังของพิพิธภัณฑสถาน ทำเป็นเส้นทางเดินลงไปยังบริเวณช่องเขาขาด เป็นพื้นที่จริงที่เชลยศึกชาวตะวันตกและกรรมกรรับจ้างชาวเอเชียร่วมกันสร้างเส้นทางรถไฟขึ้นด้วยความยากลำบาก เส้นทางเดินไปยังบริเวณช่องเขาขาดมี 2 เส้นทาง คือด้านล่าง เป็นเส้นทางที่เดินเข้าไปในช่องเขาบริเวณแนววางรางรถไฟ ส่วนอีกเส้นทางหนึ่งเป็นเส้นทางที่ต้องเดินขึ้นบันไดขึ้นไปบนเขาเพื่อชมช่องเขาจากด้านบนลงมา ทั้งสองเส้นทางใช้ระยะเวลาในการเดินไปต่างกัน คือเดินในช่องเขาใช้เวลาประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง ส่วนด้านบนจะใช้เวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมง

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมในปัจจุบัน

ทั้งพิพิธภัณฑสถานและสถานที่ทางประวัติศาสตร์ได้รับการดูแลเป็นอย่างดี มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้าชมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในวัน Anzac Day (Australian and New Zealand Army Corps) หรือวันอนุสรณ์ทหารผ่านศึกออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ ตรงกับวันที่ 25 เมษายน ของทุกปี มีการจัดพิธีกรรมรำลึกถึงเหล่าทหารที่เสียชีวิตในสงคราม

พิพิธภัณฑสถานได้จัดห้องนิทรรศการไว้ภายในอาคารหลักรวมถึงสร้างทางเดินไปยังสถานที่จริงเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โดยภายในอาคารนิทรรศการได้บอกเล่าถึงความเป็นมาของการเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง สาเหตุที่ญี่ปุ่นเข้ามาในประเทศไทย และกระบวนการการสร้างทางรถไฟ ความโหดร้ายที่เหล่าเชลยศึกต้องเผชิญซึ่งแสดงผ่านเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ถูกพบหลังสงครามรวมถึงได้รับบริจาคจากอดีตทหารเชลยศึกและครอบครัว เมื่อออกจากอาคารหลักที่จัดนิทรรศการก็ปรากฏเส้นทางที่ทางพิพิธภัณฑสถานได้สร้างไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ลงไปเดินชม

เส้นทางที่ครั้งหนึ่งเหล่าทหารเชลยต้องถูกเกณฑ์มาทำทางรถไฟในบริเวณนี้ด้วยความทนทุกข์ทรมานจากการใช้แรงงานหนักและโรคภัยไข้เจ็บ

4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชองเขาชาด มีระยะทางจากตัวเมืองกาญจนบุรีถึงพิพิธภัณฑสถาน 80 กิโลเมตร โดยใช้ถนนแสงชูโตเป็นถนนสายหลัก ข้ามทางรถไฟ ไปจนถึงสี่แยกแก่งเสี้ยน ให้เลี้ยวซ้ายไปทางอำเภอไทรโยค (ทางหลวงหมายเลข 323) รุ่งผ่านน้ำตกไทรโยคน้อยไปอีกประมาณ 20 กิโลเมตร ผ่านโรงเรียนบ้านพุเตยไป 5 กิโลเมตร จะเห็นกองเกวียนและสหรณั สำนักงานทหารพัฒนาอยู่ทางซ้ายมือ พิพิธภัณฑสถานจะอยู่ภายในเป็นระยะทาง 500 เมตร

ในด้านการอำนวยความสะดวกทางพิพิธภัณฑสถานที่มีจอดรถที่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนหนึ่ง นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้เกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 และประวัติศาสตร์ของชองเขาชาดภายในตัวอาคารที่จัดแสดงไว้ ทั้งนี้มีบริการเครื่องบินที่เก็บรวบรวมความรู้โดยติดต่อเจ้าหน้าที่บริเวณด้านหน้าภายในอาคาร

5. ผู้รับผิดชอบ การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชองเขาชาดเป็นพิพิธภัณฑสถานเอกชนจัดสร้างและดูแลรักษาภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลออสเตรเลีย จึงไม่ปรากฏการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

2) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

1. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชองเขาชาด จังหวัดกาญจนบุรี

องค์ประกอบที่ใช้ประเมินศักยภาพ	พิพิธภัณฑสถานบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี		
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ระดับศักยภาพ
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	35.24	ดี
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	7.38	ดี
3. การบริหารจัดการ	40	24.26	ปานกลาง
สรุปผล	100	66.88	ดี

จากตารางที่ 4.8 สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชองเขาชาดมีศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 35.24 ด้านศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 7.38 และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 24.26

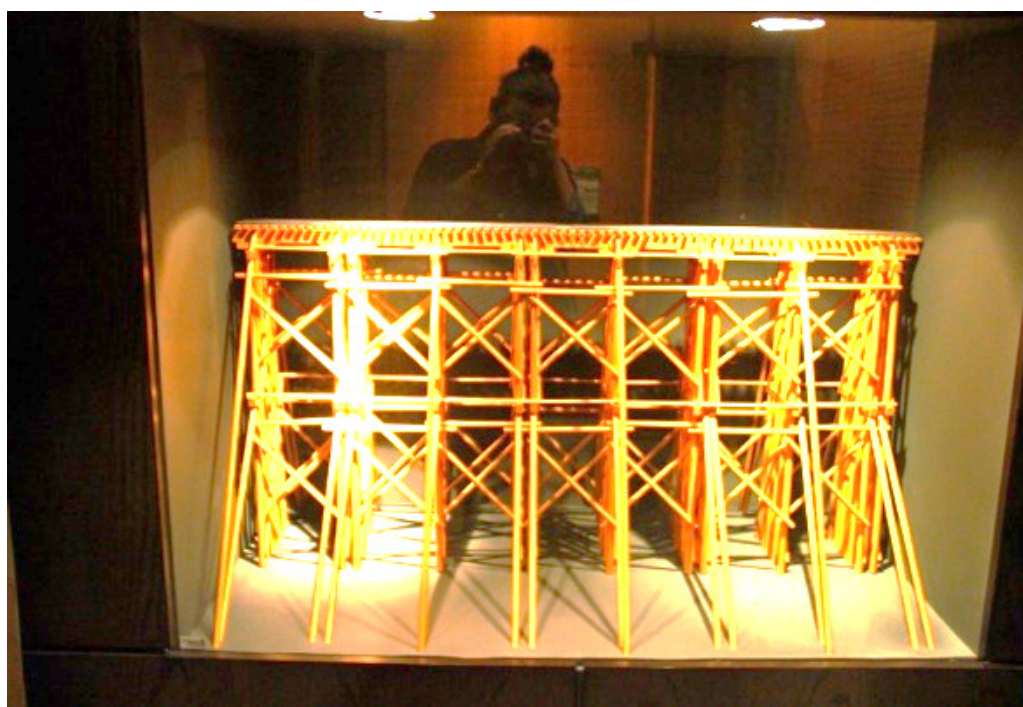
โดยภาพรวมในทุกๆด้านสรุปได้ว่า พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชองเขาชาด มีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 66.88

2. ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

ตัวอาคารนิทรรศการมีการจัดแสดงความรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการทำแบบจำลอง ฉายวิดีโอทัศน์ นอกจากนี้สถานที่หลังอาคารยังเป็นเส้นทางรถไฟซึ่งเป็นสถานที่จริงในสมัยสงครามโลก ครั้งที่ 2 ทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีมาก อย่างไรก็ตามทางพิพิธภัณฑ์ยังมีข้อจำกัดในการให้บริการนักท่องเที่ยวที่เป็นคณะใหญ่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย และที่สำคัญสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญทางด้านจิตใจโดยเฉพาะญาติมิตรของเหล่าเชลยศึกที่ต้องสังเวยชีวิตในที่แห่งนี้ ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาจำเป็นต้องให้ความเคารพกับสถานที่ ซึ่งอาจทำให้มีปัญหากหากนักท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การไปถึงบริเวณช่องเขาขาดที่อยู่นอกตัวอาคารพิพิธภัณฑ์ต้องอาศัยการเดินเท้าเพื่อเข้าถึง ซึ่งเส้นทางเดินมีทั้งหินและกรวด ทำให้ค่อนข้างลำบากสำหรับผู้ที่ไม่ได้เตรียมรองเท้าสำหรับเดินมาด้วย นอกจากนี้เนื่องจากระยะทางค่อนข้างไกลและสภาพอากาศร้อนในบางฤดูทำให้ต้องเตรียมน้ำไปดื่มด้วยระหว่างทาง

ภาพที่ 4.48 ป้ายให้ความรู้ในนิทรรศการภายในตัวอาคาร

ภาพที่ 4.49 รูปจำลองสะพานที่สร้างขึ้นบริเวณช่องเขาขาด

ภาพที่ 4.50 ภาพเขียนที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของเชลยศึก

ภาพที่ 4.51 ผู้วิจัยกำลังอ่านข้อมูลภายในห้องนิทรรศการ

ภาพที่ 4.52 จุดชมวิวยานนอกห้องนิทรรศการ

ภาพที่ 4.53 ทางเดินไปยังบริเวณช่องเขาขาด

ภาพที่ 4.54 ทางเดินด้านล่างเพื่อไปยังบริเวณช่องเขาขาด

ภาพที่ 4.55 บริเวณช่องเขาขาด

ภาพที่ 4.56 บริเวณจุดรำลึกถึงเชลยศึกจากเหล่าญาติพี่น้องของเชลยศึกที่เสียชีวิต
ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวออสเตรเลีย

ภาพที่ 4.57 แท่นรำลึกเชลยศึก

ภาพที่ 4.58 เส้นทางเดินชมช่องเขาขาดเส้นทางที่ 2 ซึ่งใช้เวลาเดินทั้งหมด 3 ชม.

ภาพที่ 4.59 ไม้หมอนรถไฟเก่า

4.2.5 สถานที่ที่ 5 พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า

1) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว

1. ที่ตั้ง

อยู่ริมถนนแสงชูโต (ทางหลวงหมายเลข 323) ติดกับสุสานสัมพันธมิตรดอนรัก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

2. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่าจัดตั้งขึ้นพ.ศ.2546 โดยบริษัท ทีบีอาร์ซี จำกัด มีเป้าหมายเพื่อนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับทางรถไฟสายไทย-พม่าและสุสานทหารสัมพันธมิตรทั้งสองแห่งในจังหวัดกาญจนบุรีในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยมาตรฐานการออกแบบและบำรุงรักษาตามมาตรฐานสากลเพื่อให้เหมาะสมต่อการให้นักท่องเที่ยวศึกษาเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีนาย ร็อด บีทตี (Rod Beattie) ชาวออสเตรเลียผู้สนใจเรื่องราวทางรถไฟสายไทย-พม่าได้ศึกษาวิจัยข้อมูลชิ้นส่วนที่หลงเหลือในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นเวลานานสิบปีก่อนจะก่อตั้งบริษัท ทีบีอาร์ซี จำกัด และก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้นภายใต้การสนับสนุนของคณะกรรมการการสุสานสงครามแห่งเครือจักรภพ (The Commonwealth War Graves Commission -CWGC) โดยร็อดอยู่ในฐานะผู้จัดการสุสานสัมพันธมิตรทั้งสองแห่ง คือ สุสานดอนรักและสุสานช่องไก่ รวมทั้งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการถาวรทางรถไฟซึ่งปัจจุบันนี้ได้เป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมในปัจจุบัน

พิพิธภัณฑ์จัดห้องจัดแสดงข้อมูลต่างๆ ในการจัดสร้างทางรถไฟจากอำเภอหนองปลาตุ๊กในประเทศไทยไปยังเมืองทันบูซายัต ประเทศพม่าในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดกาญจนบุรี โดยภายในห้องจัดแสดงประกอบไปด้วยความรู้มากมาย เช่น เหตุที่ต้องสร้างทางรถไฟ การวางแผน การก่อสร้างเส้นทางลำเลียงคนงาน (เชลยศึก) การดำเนินชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของเชลยศึก ความโหดร้ายของทหารญี่ปุ่น และการสิ้นสุดทางรถไฟ นอกจากบอร์ดแสดงข้อมูลให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้แล้วก็มีสื่อต่างๆ ทั้งวิดีโอ ห้องจำลองความเป็นอยู่ของเชลยศึก แบบจำลองทางรถไฟและค่ายพักเชลยศึกตามจุดต่างๆ แบบจำลองการตัดภูเขาเพื่อสร้างทางรถไฟ เป็นต้น และเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเห็นภาพของสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนรวมทั้งการนำเสนอร่วมสมัยของเชลยศึก เช่น บ้านพัก รูปภาพอาหาร อุปกรณ์ดำรงชีพต่างๆ ที่ได้รับบริจาคมาจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชมด้วย เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับทางรถไฟไทย-พม่าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางพิพิธภัณฑ์ก็มีร้านอาหารและเครื่องดื่มไว้บริการนักท่องเที่ยว รวมถึงของที่ระลึกให้เลือกซื้อด้วย นอกจากกิจกรรมทั่วไปแล้ว ทางพิพิธภัณฑ์มีกิจกรรมพิเศษแก่ผู้ที่ต้องการค้นคว้าเกี่ยวกับข้อมูลเชลยศึก และให้บริการนำเที่ยวยังจุดต่างๆ เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ทางรถไฟในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งในกรณีที่มิถุนายนนักเรียนนักศึกษาเข้ามาใช้บริการ ทางพิพิธภัณฑ์ก็สามารถให้บริการเป็นผู้นำเที่ยวให้ทางโรงเรียนได้โดยรับได้ราว 60 คนต่อผู้บรรยาย 1 คน โดยใช้เวลาราว 40 นาที หรือ 1 ชั่วโมง 30 นาที ขึ้นอยู่กับการตกลงกันระหว่างทางพิพิธภัณฑ์และโรงเรียนซึ่งหากทางโรงเรียนต้องการใช้บริการต้องติดต่อทางพิพิธภัณฑ์มาก่อนล่วงหน้า

4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึง

ระยะทางจากตัวเมืองกาญจนบุรีไปพิพิธภัณฑ 1.5 กม. โดยเดินทางจากถนนเส้นหลักถนนแสงชูโต (ทางหลวงหมายเลข 323) วิ่งเข้าสู่ตัวเมืองผ่านสี่แยกในตัวเมือง ประมาณ 1.5 กิโลเมตร ผ่านวัดถาวรธรรมาราม (วัดญวน) จากนั้นจะเห็นสุสานสัมพันธมิตรอยู่ทางซ้ายมือถัดจากวัดหรือ เยื้องๆ กับสถานีรถไฟกาญจนบุรี

5. ผู้รับผิดชอบ การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

พิพิธภัณฑอนุสรณ์สถานช่องเขาขาดเป็นพิพิธภัณฑเอกชนจัดสร้างและดูแลรักษา ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลออสเตรเลีย จึงไม่ปรากฏการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

2) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

1. ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.9 ผลการประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑทางรถไฟไทย-พม่า จังหวัดกาญจนบุรี

องค์ประกอบที่ใช้ประเมินศักยภาพ	อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี		
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ระดับศักยภาพ
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	38.17	ดี
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	8.67	ดี
3. การบริหารจัดการ	40	29.39	ดี
สรุปผล	100	76.22	ดีมาก

จากตารางที่ 4.9 สามารถสรุปได้ว่า พิพิธภัณฑทางรถไฟไทย-พม่า มีศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 38.17 ด้านศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้คือ 8.67 และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 29.39 โดยภาพรวมในทุก ๆ ด้านสามารถสรุปได้ว่า พิพิธภัณฑทางรถไฟไทย-พม่า อยู่ในระดับ ดีมาก คะแนนเฉลี่ยที่ได้ คือ 76.22

2. ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

พิพิธภัณฑทางรถไฟไทย-พม่า มีการจัดแสดงนิทรรศการที่น่าสนใจ มีการจำลองและนำของจริงมาจัดแสดงให้ชมและจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามทางพิพิธภัณฑข้อจำกัดสำหรับนักท่องเที่ยวโดยห้ามถ่ายรูป ห้ามนำอาหาร เครื่องดื่มหรือกระเป๋าเป้ขนาดใหญ่ (backpack) เข้าไปภายในห้องจัดแสดงซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่สะดวก อย่างไรก็ตามทางพิพิธภัณฑก็จัดสถานที่รับรองนักท่องเที่ยวโดยมีบริการอาคารและเครื่องดื่ม รวมถึงของที่ระลึกและหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ราคาอาจสูงเพราะตอบสนองนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่

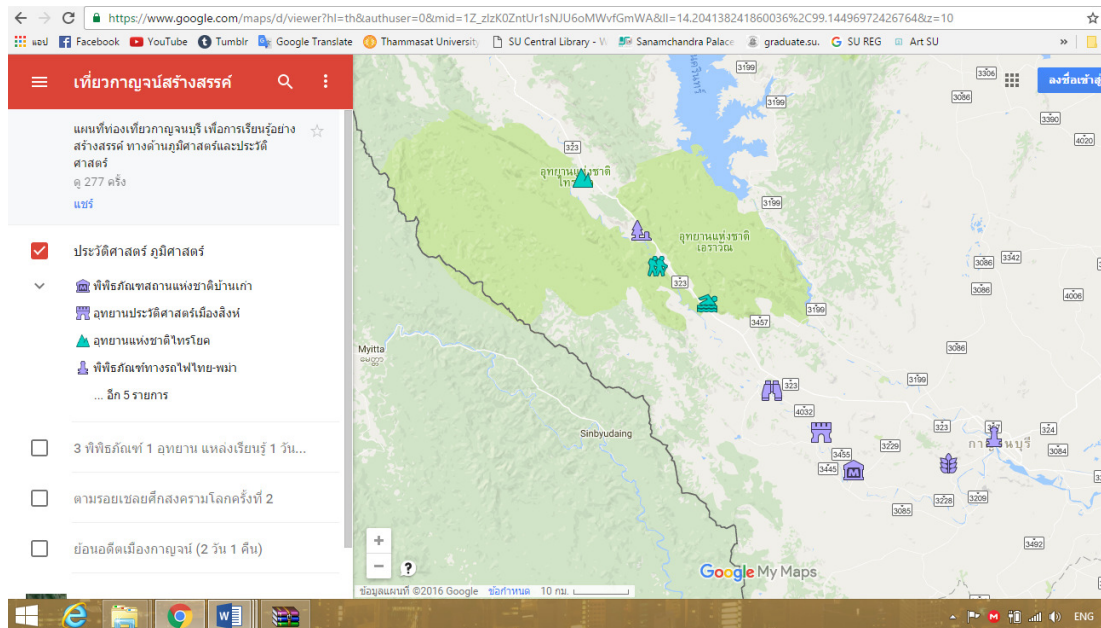
ภาพที่ 4.60 หน้าอาคารพิพิธภัณฑ์

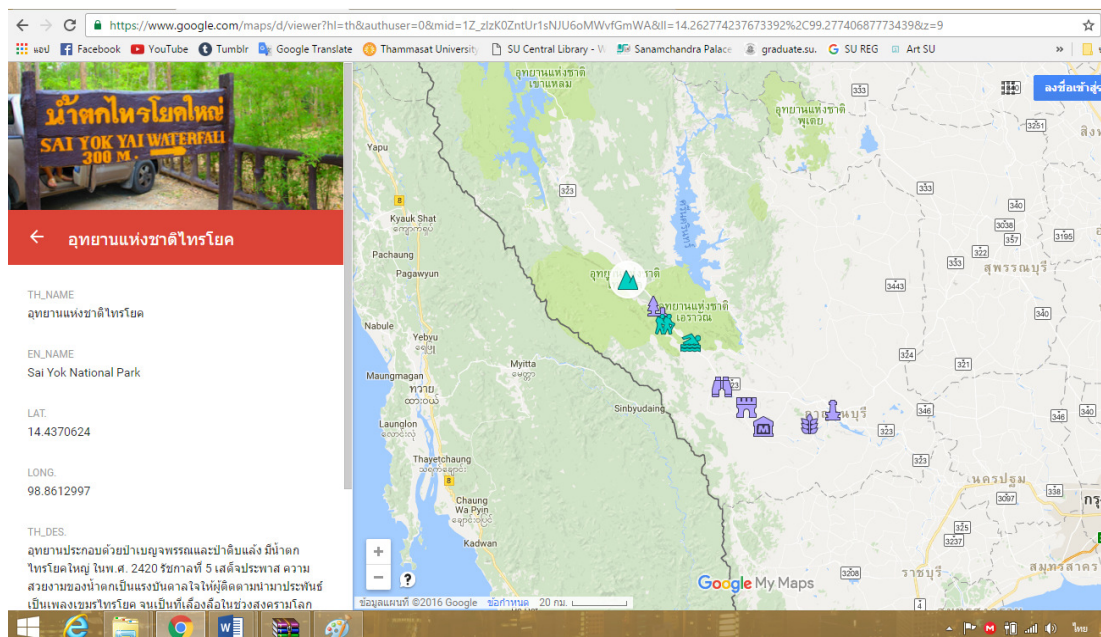
ภาพที่ 4.61 ถนนด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑ์ สำหรับจอดรถชั่วคราว

4.3 พัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้าน ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

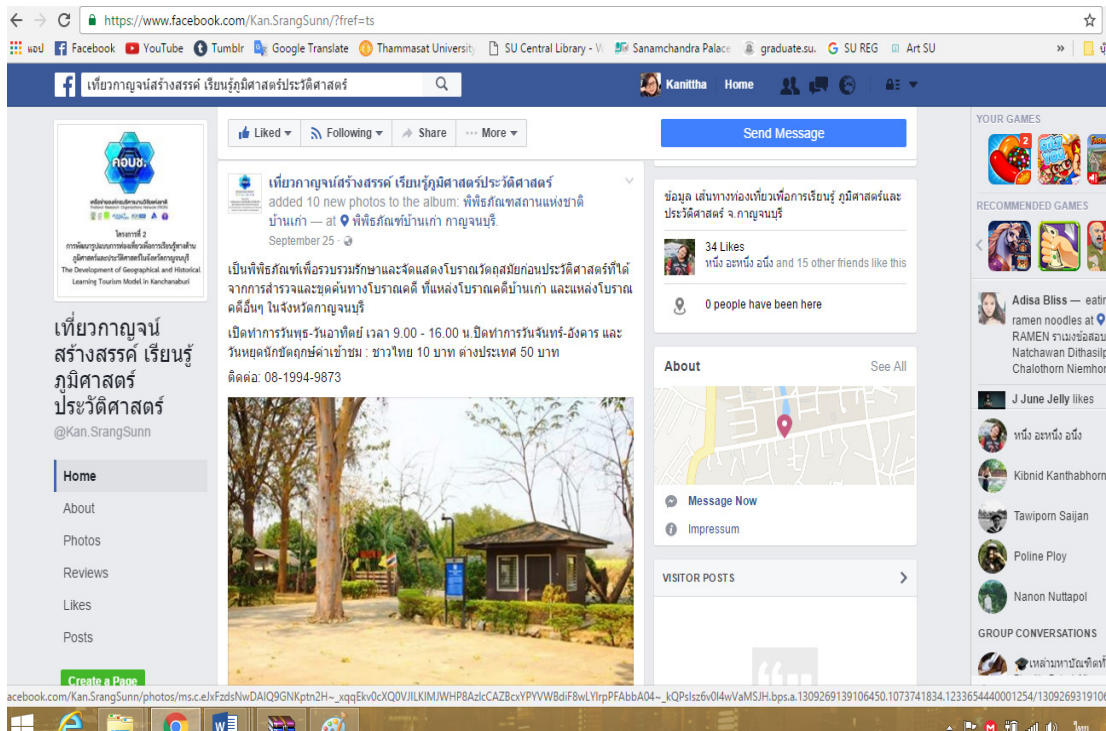
หลังจากการรวบรวมข้อมูลและทำการสำรวจพื้นที่ ได้ทำการเก็บค่าพิกัดของแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลโดยสังเขป จากนั้นนำมาพัฒนาข้อมูลบน google map ซึ่งเป็น open source ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถสืบค้นข้อมูล ตำแหน่งที่ตั้ง โดยสังเขป เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้น ก่อนจะเดินทางไปท่องเที่ยว ซึ่งในโครงการนี้ได้นำเข้าข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 8 แห่ง และจะได้แผนที่ซึ่งสามารถนำไปส่งต่อให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ได้ตามลิงค์นี้ <https://goo.gl/mV8LBH>รวมทั้งยังนำเสนอข้อมูลสถานที่และข่าวสารต่างๆของสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 8 แห่งไว้ในเว็บเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) <https://www.facebook.com/Kan.SrangSunn> นอกจากการใช้ระบบออนไลน์แล้วยังมีการจัดทำแผ่นพับเพื่อแก่นักท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต โดยแผ่นพับจะนำเสนอเส้นทางเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ 2 ชุด และเรียนรู้บูรณาการทั้งภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ 1 ชุด ซึ่งนอกจากเส้นทางแล้วในแผ่นพับยังมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำเพื่อการเรียนรู้ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ตามสถานที่แต่ละแห่ง

ภาพที่ 4.62 แผนที่เพื่อการท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในแอปพลิเคชัน Google Maps

ภาพที่ 4.63 ในแอปพลิเคชัน Google Maps นักท่องเที่ยวสามารถเลือกที่ Icon ในแผนที่เพื่อแสดงข้อมูลและรูปของแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.64 นักท่องเที่ยวสามารถหาข้อมูลได้จากเพจโครงการ

ภาพที่ 4.65 แผ่นพับประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ
ตามเส้นทางท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

เส้นทางเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์

เรียนรู้หินปูน สานหิน-ถ้ำ-น้ำตก แหล่งเรียนรู้ 1 วัน ที่เมืองกาญจน์ : 4 - 2 - 3

มาเป็นนักภูมิศาสตร์ขงกันเถอะ (2 วัน 1 คืน) : 4 - 2 - 1 - 3

Learning Activity

กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

คำอธิบายสัญลักษณ์

- แหล่งท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์
- ถนน
- ทางรถไฟ
- แม่น้ำ
- พื้นที่ศึกษา
- ชุมชนหรือตำบล

0 5 10 20 กิโลเมตร

กิจกรรมที่ 1-4 : สานหิน ถ้ำน้ำตก

เส้นทางท่องเที่ยวไปยังถ้ำหินปูนและถ้ำน้ำตก 3 ถ้ำตามเส้นทางรถไฟกาญจน์

1. สานหินถ้ำน้ำตก : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก
2. ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก

กิจกรรมที่ 5 : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก

1. ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก
2. ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก

กิจกรรมที่ 6 : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก

1. ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก
2. ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก

กิจกรรมที่ 7 : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก

1. ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก
2. ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก : ถ้ำน้ำตกและถ้ำน้ำตก

หมายเหตุ

1. เส้นทางท่องเที่ยวไปยังถ้ำหินปูนและถ้ำน้ำตก 3 ถ้ำตามเส้นทางรถไฟกาญจน์

2. เส้นทางท่องเที่ยวไปยังถ้ำหินปูนและถ้ำน้ำตก 3 ถ้ำตามเส้นทางรถไฟกาญจน์

3. เส้นทางท่องเที่ยวไปยังถ้ำหินปูนและถ้ำน้ำตก 3 ถ้ำตามเส้นทางรถไฟกาญจน์

4. เส้นทางท่องเที่ยวไปยังถ้ำหินปูนและถ้ำน้ำตก 3 ถ้ำตามเส้นทางรถไฟกาญจน์

หมายเหตุ

1. เส้นทางท่องเที่ยวไปยังถ้ำหินปูนและถ้ำน้ำตก 3 ถ้ำตามเส้นทางรถไฟกาญจน์

2. เส้นทางท่องเที่ยวไปยังถ้ำหินปูนและถ้ำน้ำตก 3 ถ้ำตามเส้นทางรถไฟกาญจน์

3. เส้นทางท่องเที่ยวไปยังถ้ำหินปูนและถ้ำน้ำตก 3 ถ้ำตามเส้นทางรถไฟกาญจน์

4. เส้นทางท่องเที่ยวไปยังถ้ำหินปูนและถ้ำน้ำตก 3 ถ้ำตามเส้นทางรถไฟกาญจน์

ภาพที่ 4.67 แผ่นพับประชาสัมพันธ์แสดงแผนที่และข้อมูลในการเดินทางและกิจกรรมตามเส้นทางที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

4.4 พัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ในจังหวัดกาญจนบุรี

4.4.1 พัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ ในจังหวัดกาญจนบุรี

รายการที่ 1 เรียนรู้หินปูน สวนหิน-ถ้ำ-น้ำตก แหล่งเรียนรู้ 1 วันที่เมืองกาญจนบุรี

เวลา	รายการ
6.30	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครปฐม บ้านโป่ง เข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี
8.30	- สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) ชมสวนหินที่ได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างสวยงามมีการสร้างศาลาจัตุรมุข แปลงไม้ดอกไม้ประดับ ทำให้สวนหินดูสวยงามและร่มรื่นยิ่งขึ้นมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติหินปูน ยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) ลักษณะสวนหินเป็นก้อนหินโผล่ปรากฏ ตะปุ่มตะป่ำ กระจายอยู่ตามที่ราบระหว่างเขา และที่ลาดเนินเขามีขนาดเล็กใหญ่ต่าง ๆ กัน พร้อมสวนพฤกษศาสตร์ในพื้นที่ต่อเนื่องซึ่งมีพรรณไม้ต่างจำนวนมาก
9.30	- เดินทางไปยังถ้ำละว้า
10.45	- ถ้ำละว้า ชมความงามของหินปูนภายในถ้ำทั้งหินงอก หินย้อย ม่านหินย้อย เสาคอนกรีต และหินพอกที่สวยงามซึ่งมีลักษณะตามจินตนาการ เช่น เครื่องดนตรี จระเข้ หนุมาน ค้างคาว และม่านบรรทม เป็นต้น รวมทั้งศึกษาระบบนิเวศของถ้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์หลายชนิด เช่น ค้างคาว เป็นต้น
12.15	- พักรับประทานอาหารกลางวันบริเวณน้ำตกไทรโยคน้อย
13.00	- น้ำตกไทรโยคน้อย ชมทัศนียภาพของน้ำตกหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) หรือเล่นน้ำคลายร้อน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถขึ้นไปเยี่ยมชมจุดน้ำผุด ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของน้ำตกได้โดยการเดินขึ้นบันไดข้างตัวน้ำตก จากนั้นสามารถเดินหรือนั่งรถจักรยานยนต์รับจ้างไปบริเวณต้นกำเนิดน้ำหรือเดินเยี่ยมชมและถ่ายภาพที่ระลึกรถไฟหัวรถจักรไอน้ำในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังจากนั้นสามารถแวะซื้อของฝากทั้งของกินและที่ระลึกจากร้านค้าในบริเวณใกล้ตัวน้ำตก
16.00	- เดินทางกลับกรุงเทพฯ

รายการที่ 2 เรียนรู้ อนุรักษ์น้ำตก

เวลา	รายการ
6.30	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครปฐม บ้านโป่ง เข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี
9.30	- น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) ชมทัศนียภาพของน้ำตกหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) หรือเล่นน้ำคลายร้อน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถขึ้นไปเยี่ยมชมจุดน้ำผุด ซึ่งเป็นต้น

กำเนิดของน้ำตกได้ ทั้งนี้นักท่องเที่ยวสามารถร่วมกิจกรรมจิตอาสาโดยการช่วยสร้างฝายชะลอน้ำบริเวณลำธารใกล้ต้นกำเนิดของน้ำตกได้โดยการประสานงานกับเจ้าหน้าที่

11.30 - เดินทางไปยังอุทยานแห่งชาติไทรโยค

12.30 - รับประทานอาหารกลางวัน

13.30 - อุทยานแห่งชาติน้ำตกไทรโยค

ชมนิทรรศการหรือฟังบรรยายสรุปที่อาคารประชาสัมพันธ์ จากนั้นเดินชมสภาพภูมิประเทศบริเวณอุทยานซึ่งมีความสมบูรณ์ของป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง เดินเส้นทางค้นหาต้นกำเนิดน้ำตกไทรโยคใหญ่ และสามารถล่องเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งของแม่น้ำแควน้อย น้ำตกไทรโยคใหญ่ซึ่งเป็นหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) ที่ไหลลงสู่แม่น้ำซึ่งเป็นเพียง 1 ใน 2 ของน้ำตกในประเทศไทยที่มีลักษณะพิเศษนี้ รวมทั้งโพรงหินปูนที่ถูกน้ำกัดเซาะเป็นรูปร่างต่าง ๆ

16.00 - เดินทางกลับกรุงเทพฯ

หมายเหตุ 1.กิจกรรมจิตอาสาโดยการช่วยสร้างฝายชะลอน้ำตกไทรโยคน้อยต้องมีการประสานกับหน่วยพิทักษ์ อุทยานแห่งชาติเอราวัณก่อนล่วงหน้า เพื่อเตรียมอุปกรณ์ก่อน

2.ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมดังกล่าวหรือช่วงปลายปี เพื่อให้ฝายดังกล่าวไม่ถูกทำลายจากกระแสน้ำในช่วงฤดูฝน

รายการที่ 3 มาเป็นนักภูมิศาสตร์กันเถอะ(2 วัน 1 คืน)

วันที่หนึ่ง

เวลา	รายการ
------	--------

6.30	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครปฐม บ้านโป่ง เข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี
------	--

8.30	- สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน)
------	------------------------------------

ชมสวนหินที่ได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างสวยงามมีการสร้างศาลาจัตุรมุข แปลงไม้ดอกไม้ประดับ ทำให้สวนหินดูสวยงามและร่มรื่นยิ่งขึ้นมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) ลักษณะสวนหินเป็นก้อนหินโผล่ปรากฏตะปุ่มตะป่ำ กระจายอยู่ตามที่ราบระหว่างเขา และที่ลาดเนินเขามีขนาดเล็กใหญ่ต่าง ๆ กัน พร้อมสวนพฤกษศาสตร์ในพื้นที่ต่อเนื่องซึ่งมีพรรณไม้ต่างๆจำนวนมาก

9.30	- เดินทางไปยังถ้ำละว้า
------	------------------------

10.45	- ถ้ำละว้า
-------	------------

ชมความงามของหินปูนภายในถ้ำทั้งหินงอก หินย้อย ม่านหินย้อย เส้าหิน และหินพอกที่สวยงามซึ่งมีลักษณะตามจินตนาการ เช่น เครื่องดนตรี จระเข้ หนูมาน ค้างคาว และม่านบรรทม เป็นต้น รวมทั้งศึกษาระบบนิเวศของถ้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์หลายชนิด เช่น ค้างคาว เป็นต้น

12.15	- พักรับประทานอาหารกลางวันที่บริเวณน้ำตกไทรโยคน้อย
-------	--

13.15	- เดินทางไปอุทยานแห่งชาติไทรโยค
-------	---------------------------------

14.15	- อุทยานแห่งชาติไทรโยค
-------	------------------------

	ชมนิทรรศการหรือฟังบรรยายสรุปที่อาคารประชาสัมพันธ์ เดินชมสภาพภูมิประเทศบริเวณอุทยานซึ่งมีความสมบูรณ์ของป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง เดินเส้นทางค้นหาต้นกำเนิดน้ำตกไทรโยคใหญ่ และสามารถล่องเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งของแม่น้ำแควน้อย น้ำตกไทรโยคใหญ่ซึ่งเป็นหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) ที่ไหลลงสู่แม่น้ำซึ่งเป็นเพียง 1 ใน 2 ของน้ำตกในประเทศไทยที่มีลักษณะพิเศษ รวมทั้งโพรงหินปูนที่ถูกน้ำกัดเซาะเป็นรูปร่างต่าง ๆ
17.30	- เดินทางเข้าสู่ที่พักอ.ไทรโยค (โรงแรม/รีสอร์ท/แพที่พักในแม่น้ำแควน้อย หรือจะเลือกค้างคืนในบ้านพักหรือกางเต็นท์ในเขตอุทยานฯ)

วันที่สอง

เวลา	รายการ
8.00	- อุทยานแห่งชาติไทรโยค เดินเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้ลักษณะภูมิประเทศบริเวณอุทยานซึ่งมีสถานีและป้ายสื่อความหมายการเรียนรู้เรื่อง ป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง การกำเนิดดินและถ้ำ เดินเส้นทางสั้นจะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที หรือทางยาวจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ถึง 2 ชั่วโมง 30 นาที
11.00	- เดินทางไปน้ำตกไทรโยคน้อย
12.00	- พักรับประทานอาหารกลางวันบริเวณน้ำตกไทรโยคน้อย
13.00	- น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) ชมทัศนียภาพของน้ำตกหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) หรือเล่นน้ำคลายร้อน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถขึ้นไปเยี่ยมชมจุดน้ำผุด ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของน้ำตกได้ หรือเดินเยี่ยมชมและถ่ายภาพที่ระลึกรถไฟหัวรถจักรไอน้ำในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังจากนั้นสามารถแวะซื้อของฝากทั้งของกินและที่ระลึกจากร้านค้าในบริเวณใกล้ตัวน้ำตก ทั้งนี้นักท่องเที่ยวสามารถจะร่วมกิจกรรมจิตอาสาโดยการช่วยสร้างฝายชะลอน้ำบริเวณลำธารใกล้ต้นกำเนิดของน้ำตกได้โดยการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ล่วงหน้า
16.30	- เดินทางกลับกรุงเทพฯ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์

ถ้าละว่า

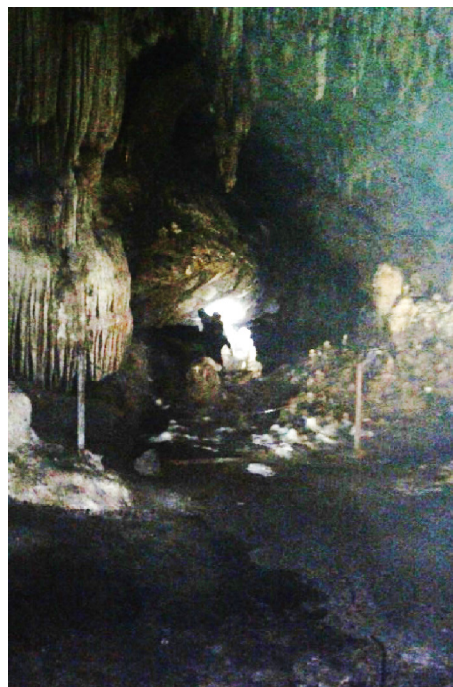
กิจกรรมสังเกตดีๆ มีคำตอบ

เมื่อนักท่องเที่ยวได้เข้าไปเยี่ยมชมในถ้ำแล้ว ให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้คำถามต่อไปนี้

1. หินย้อยเกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมถึงมีลักษณะเช่นนี้
2. หินงอกเกิดขึ้นได้อย่างไร ให้ท่านจินตนาการว่าหินดังกล่าวในรูปเหมือนอะไร

1.

2.

กำเนิดน้ำตก

กิจกรรมที่น้ำตกไทรโยคน้อย :

นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเดินสำรวจพื้นที่เพื่อนำมาตอบคำถามต่อไปนี้

1. ต้นกำเนิดน้ำตกที่มาจากที่ไหนสัมพันธ์อย่างไรกับภูมิประเทศแบบคาสต์ของหินปูน
2. ให้ท่านบรรยายลักษณะของหินปูนในบริเวณน้ำตกกว่าเป็นอย่างไร

ไทรโยคใหญ่

กิจกรรมสังเกตดี ๆ มีคำตอบเมื่อนักท่องเที่ยวชมนิทรรศการและ ไปเดินชมและศึกษาตามเส้นทางธรรมชาติแล้วให้หาข้อมูลเพื่อนำมาตอบคำถามว่า

1. ดินเกิดได้อย่างไร กลายสลายตัวของหินปูนให้กำเนิดดินแบบไหน
2. ป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้งแตกต่างกันอย่างไร มีต้นไม้ใดบ้างที่แตกต่างกัน

กิจกรรมมาเป็นนักสำรวจกัน เมื่อนักท่องเที่ยวชมนิทรรศการ และไปเดินชมและศึกษาตามเส้นทางธรรมชาติแล้วให้ลองเก็บพิกัดจากดาวเทียมพร้อมถ่ายรูปของสถานที่เรียนรู้ต่างๆ โดยใช้ Application บน Smart Phone

กิจกรรมสังเกตดีมีคำตอบ เมื่อนักท่องเที่ยวชมนิทรรศการและ ไปนั่งเรือชมและศึกษาธรรมชาติตามเส้นทางแล้วให้หาข้อมูลเพื่อนำมาตอบคำถามว่าหินปูนบริเวณสองฝั่งแม่น้ำมีลักษณะเป็นอย่างไร มีความสัมพันธ์กับการเกิดน้ำผุด น้ำพุ อย่างไร

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน)

กิจกรรมสังเกตสิ่งมีชีวิต ให้นักท่องเที่ยวเดินชมสวนหิน แล้วอธิบายสิ่งที่พบ

- 1.ทำไมหินปูนจำนวนมากมาอยู่ที่นี่
- 2.ลักษณะหินที่พบเป็นอย่างไร เช่น สี พื้นผิว สัมผัส
- 3.ดินที่เกิดจากหินบริเวณนี้เป็นอย่างไร

4.4.2 พัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ใน จังหวัดกาญจนบุรี

รายการที่ 1 2 พิพิธภัณฑ 1 อุทยาน แหล่งเรียนรู้ 1 วันที่เมืองกาญจน์

เวลา	รายการ
6.30	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครปฐม บ้านโป่ง เข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี
9.30	- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า ชมนิทรรศการและโบราณวัตถุ ณ ห้องจัดแสดง อาทิ โครงกระดูกมนุษย์ยุคหินใหม่ เครื่องมือหิน ขวานหิน ภาชนะดินเผาสามขา เครื่องประดับ ลูกปัด และโลงไม้ เป็นต้น
10.30	- เดินทางไปยังอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์
10.45	- อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ ชมอาคารจัดแสดงศิลปะโบราณวัตถุ โบราณสถานซึ่งเป็นศิลปะขอมแบบบายนทั้ง 4 แห่ง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 18 และหลุมศพสมัยก่อนประวัติศาสตร์
12.00	- พักรับประทานอาหารกลางวัน บริเวณสถานี่รถไฟวังโพ
14.00	- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชมนิทรรศการภายในอาคารบอกเล่าความเป็นมาของสงครามโลกครั้งที่ 2 สาเหตุที่ญี่ปุ่นเข้ามาในประเทศไทย การสร้างทางรถไฟ ศึกษาความเป็นมาของเชลยศึกผ่านรูปภาพ วีดิทัศน์ และสิ่งของของเชลยศึก หลังจากนั้นลงไปสัมผัสกับเส้นทางรถไฟที่สร้างขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเหล่าเชลยศึกที่ต้องทนทุกข์ทรมานจากการถูกใช้แรงงานอย่างหนักบริเวณช่องเขาขาด
16.00	- เดินทางกลับกรุงเทพฯ

รายการที่ 2 ตามรอยเชลยศึกสงครามโลกครั้งที่ 2

เวลา	รายการ
6.30	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครปฐม บ้านโป่ง เข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี
9.30	- พิพิธภัณฑสถานทางรถไฟไทย-พม่า ชมนิทรรศการบอกเล่าความเป็นมาของสงครามโลกครั้งที่ 2 การสร้างทางรถไฟไทย-พม่า แบบจำลอง ห้องจำลองความเป็นอยู่ของเชลยศึกและข้าวของเครื่องใช้ของพวกเขาที่ หลงเหลืออยู่
10.00	- เดินทางไปยังอุทยานแห่งชาติไทรโยค
11.30	- รับประทานอาหารกลางวัน
12.30	- อุทยานแห่งชาติน้ำตกไทรโยค ศึกษาสภาพภูมิประเทศบริเวณอุทยานซึ่งมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติจนทำให้ ทหารญี่ปุ่นเลือกสถานที่นี้เป็นที่ตั้งค่ายพักแรมซึ่งมีหลักฐานคือเตาหุงข้าว ในกรณีที่มีเวลา ล่องเรือชมแม่น้ำแควน้อยและบริเวณน้ำตกไหลลงสู่แม่น้ำ ตามรอยเสด็จประพาสของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5
14.00	- เดินทางไปยังพิพิธภัณฑสถานช่องเขาขาด
14.15	- พิพิธภัณฑสถานช่องเขาขาด ชมนิทรรศการภายในอาคารบอกเล่าความเป็นมาของสงครามโลกครั้งที่ 2 สาเหตุที่ญี่ปุ่น เข้ามาในประเทศไทย การสร้างทางรถไฟ ศึกษาความเป็นมาของเชลยศึกผ่านรูปภาพ วีดิ ทัศน์ และสิ่งของของเชลยศึก หลังจากนั้นลงไปสัมผัสกับเส้นทางรถไฟที่สร้างขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเหล่าเชลยศึกที่ต้องทนทุกข์ทรมานจากการถูกใช้แรงงานอย่างหนักบริเวณ ช่องเขาขาด
16.00	- เดินทางกลับกรุงเทพฯ

รายการที่ 3 ย้อนอดีตเมืองกาญจน์(2 วัน 1 คืน)

วันที่หนึ่ง

เวลา	รายการ
6.30	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครปฐม บ้านโป่ง เข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี
9.30	- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า ชมนิทรรศการและโบราณวัตถุ ณ ห้องจัดแสดง อาทิ โครงกระดูกมนุษย์ยุคหินใหม่ เครื่องมือหิน ขวานหิน ภาชนะดินเผาสามขา เครื่องประดับ ลูกปัด และโลงไม้ เป็นต้น
10.30	- เดินทางไปยังอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์
10.45	- อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ ชมอาคารจัดแสดงศิลปะโบราณวัตถุ โบราณสถานซึ่งเป็นศิลปะขอมแบบบายนทั้ง 4 แห่ง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 18 และหลุมศพสมัยก่อนประวัติศาสตร์
12.00	- พักรับประทานอาหารกลางวัน บริเวณสถานี่รถไฟวังโพ
13.30	- เดินทางไปอุทยานแห่งชาติไทรโยค
14.30	- อุทยานแห่งชาติน้ำตกไทรโยค ศึกษาสภาพภูมิประเทศบริเวณอุทยานซึ่งมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติจนทำให้ทหารญี่ปุ่นเลือกสถานที่นี้เป็นที่ตั้งค่ายพักแรมซึ่งมีหลักฐานคือเตาหุงข้าว ในกรณีที่มีเวลาล่องเรือชมแม่น้ำแควน้อยและบริเวณน้ำตกไหลลงสู่แม่น้ำ ตามรอยเสด็จประพาสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5
16.30	- เดินทางเข้าสู่ที่พัก อ.ไทรโยค (โรงแรม/รีสอร์ท/แพที่พักในแม่น้ำแควน้อย)

วันที่สอง

เวลา	รายการ
9.00	- ออกจากที่พัก อ.ไทรโยค
9.30	- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชมนิทรรศการภายในอาคารบอกเล่าความเป็นมาของสงครามโลกครั้งที่ 2 สาเหตุที่ญี่ปุ่นเข้ามาในประเทศไทย การสร้างทางรถไฟ ศึกษาความเป็นมาของเชลยศึกผ่านรูปภาพ วีดิทัศน์ และสิ่งของของเชลยศึก หลังจากนั้นลงไปสัมผัสกับเส้นทางรถไฟที่สร้างขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเหล่าเชลยศึกที่ต้องทนทุกข์ทรมานจากการถูกใช้แรงงานอย่างหนักบริเวณช่องเขาขาด
11.30	- รับประทานอาหารกลางวันบริเวณ 1. สถานีรถไฟวังโพหรือ 2. เดินทางกลับตัวเมืองกาญจนบุรี โดยใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที
13.00	- เดินทางเข้าสู่ตัวเมืองกาญจนบุรี
14.15	- พิพิธภัณฑสถานทางรถไฟไทย-พม่า

ชมนิทรรศการบอกเล่าความเป็นมาของสงครามโลกครั้งที่ 2 การสร้างทางรถไฟไทย-พม่า แบบจำลอง ห้องจำลองความเป็นอยู่ของเชลยศึกและข้าวของเครื่องใช้ของพวกเขาที่หลงเหลืออยู่

15.30 - เดินทางกลับกรุงเทพฯ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์
พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า

กิจกรรมอ่านดีๆ มีคำตอบ

เมื่อผู้สนใจได้เข้าไปเยี่ยมชมในตัวอาคารพิพิธภัณฑ์แล้ว ให้หาข้อมูลเพื่อนำมาตอบคำถามต่อไปนี้

1. เหตุใดญี่ปุ่นถึงตัดสินใจที่จะสร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า
2. เส้นทางรถไฟสายไทย-พม่า ในเขตประเทศไทย มีจุดเริ่มต้นที่สถานีใดและสิ้นสุดที่สถานีใด
3. คำว่า “โรมูชา” หมายถึงอะไร

พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์สถานช่องเขาขาด

กิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ : คำตอบจากห้องนิทรรศการ

เมื่อผู้สนใจได้เข้าไปเยี่ยมชมในตัวอาคารพิพิธภัณฑ์แล้ว ให้หาข้อมูลเพื่อนำมาตอบคำถามต่อไปนี้

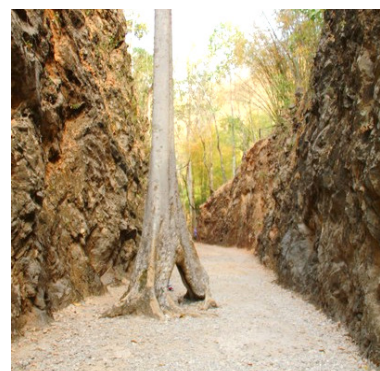
1. “ช่องไฟนรก” มีที่มาอย่างไร
2. อะไรคือความหมายของคำว่า “speedo”

กิจกรรม ณ ช่องเขาขาด : ภาพถ่ายเล่าเรื่อง

ให้ผู้สนใจตามหาสิ่งของดังต่อไปนี้ และถ่ายภาพเป็นหลักฐานยืนยันว่าตามหา
สิ่งของนั้นพบจริง

1. แท่นเจาะเก่า
2. ไม้หมอน
3. รถราง
4. ต้นไม้กลางช่องเขา
5. แท่นหินรำลึก

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า

กิจกรรมอ่านดีมีคำตอบเมื่อผู้สนใจได้เข้าไปเยี่ยมชมในตัวอาคารพิพิธภัณฑ์แล้ว
ให้หาข้อมูลเพื่อนำมาตอบคำถามว่า ประโยชน์ของเครื่องมือหินมีอะไรบ้าง?

กิจกรรมภาพถ่ายเล่าเรื่อง ให้ผู้สนใจดูภาพถ่ายต่อไปนี้ว่าคืออะไร จงอธิบาย

อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์

กิจกรรมภาพถ่ายเล่าเรื่อง ให้ผู้สนใจดูภาพถ่ายต่อไปนี้ว่าคืออะไร จงอธิบาย

อุทยานแห่งชาติไทรโยค

กิจกรรม ตามหาสิ่งของที่หลงเหลือจากสงครามโลกครั้งที่ 2

1. แมกกาซีนปิ่น
2. เหล็กยึดรถไฟ
3. เตาหุงต้มอาหาร

4.4.3 พัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ในจังหวัดกาญจนบุรี

เส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นเส้นทางพิเศษที่เพิ่มการเดินทางด้วยรถไฟร่วมด้วย ข้อดีของการเดินทางในลักษณะนี้คือการได้ชมทัศนียภาพสองข้างทางรถไฟ อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการเดินทางลักษณะนี้คือ นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีรถรับส่งในกรณีลงรถไฟระหว่างทางเนื่องจากข้อจำกัดของตารางเวลารถไฟที่วิ่งระหว่างสถานีกาญจนบุรีไปจนถึงน้ำตกไทรโยคน้อยนักท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องมีรถรับส่งหรือดูเส้นทางเดินรถสาธารณะไว้ด้วย ทางกลุ่มผู้วิจัยได้นำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวนี้เพื่อเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวที่สนใจการนั่งรถไฟชมทัศนียภาพ โดยจะแบ่งเส้นทาง ดังนี้

1. แบบ ไป – กลับ

เวลา	รายการ
6.30	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครปฐม บ้านโป่ง เข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี
9.30	- พิธีภักดิ์ทางรถไฟไทย-พม่า ชมนิทรรศการบอกเล่าความเป็นมาของสงครามโลกครั้งที่ 2 การสร้างทางรถไฟไทย-พม่า แบบจำลอง ห้องจำลองความเป็นอยู่ของเชลยศึกและข้าวของเครื่องใช้ของพวกเขาที่หลงเหลืออยู่
10.30	- เดินทางไปยังถ้ำกระแซด้วยรถไฟ โดยขึ้นที่สถานีรถไฟกาญจนบุรี *
11.51	- ถ้ำกระแซ ตั้งอยู่ในอำเภอไทรโยค เป็นถ้ำเล็กๆ ตั้งอยู่ริมหน้าผาใกล้กับทางรถไฟ เคยเป็นที่พักของเชลยศึกในช่วงที่มีการสร้างทางรถไฟสายมรณะ เส้นทางรถไฟบริเวณนี้ที่ถือว่าเป็นจุดอันตรายที่สุดในการก่อสร้างทางรถไฟ เพราะเป็นการสร้างทางตัดผ่านหน้าผาหินสูงชัน หอกลงสู่ลำน้ำแควน้อย ปัจจุบันเป็นจุดชมวิวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว โดยสามารถชมวิวดูได้ทั้งจากการเดินเท้าและนั่งรถไฟ
13.00	- ในกรณีลงที่สถานีรถไฟถ้ำกระแซ นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมถ้ำที่อยู่ใกล้กับสถานี จากนั้นนั่งรถที่มารับไปยังน้ำตกไทรโยคน้อยต่อไปหรือ ในอีกกรณีหนึ่งนักท่องเที่ยวเลือกลงที่สถานีน้ำตก แล้วพักรับประทานอาหารกลางวันบริเวณน้ำตกไทรโยคน้อย
14.00	- น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) ชมทัศนียภาพของน้ำตกหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) หรือเล่นน้ำคลายร้อน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถขึ้นไปเยี่ยมชมจุดน้ำผุด ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของน้ำตกได้ หรือเดินเยี่ยมชมและถ่ายภาพที่ระลึกรถไฟหัวรถจักรไอน้ำในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังจากนั้นสามารถแวะซื้อของฝากทั้งของกินและของที่ระลึกจากร้านค้าในบริเวณใกล้ตัวน้ำตก นอกจากลานน้ำตกด้านล่างแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถดูต้นน้ำของน้ำตกไทรโยคน้อยที่อยู่บริเวณด้านบนได้โดยขึ้นบันไดไปยังที่ทำการเจ้าหน้าที่

	อุทยานแล้วจึงเช่ารถนั่งไปยังบริเวณต้นน้ำได้ ไป-กลับคนละ 40 บาท
15.00	เดินทางไปยังพิพิธภัณฑ์อนุสรณ์สถานช่องเขาขาด
15.15	- พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์สถานช่องเขาขาด ชมนิทรรศการภายในอาคารบอกเล่าความเป็นมาของสงครามโลกครั้งที่ 2 สาเหตุที่ญี่ปุ่นเข้ามาในประเทศไทย การสร้างทางรถไฟ ศึกษาความเป็นมาของเชลยศึกผ่านรูปภาพ วีดิทัศน์ และสิ่งของของเชลยศึก หลังจากนั้นลงไปสัมผัสกับเส้นทางรถไฟที่สร้างขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเหล่าเชลยศึกที่ต้องทนทุกข์ทรมานจากการถูกใช้แรงงานอย่างหนักบริเวณช่องเขาขาด
16.00	- เดินทางกลับกรุงเทพฯ

* สถานีรถไฟกาญจนบุรีอยู่ตรงข้ามพิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่าสามารถเดินไปถึงได้ โดยสารรถไฟขบวนที่ 257 (ธรรมดา) รถไฟจะเทียบชานชาลาเวลา 10.25 น. และออกจากชานชาลา 10.35 น. เวลาการเดินทางสามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ของการรถไฟ <http://www.railway.co.th> โดยเลือกเส้นทางสายธนบุรี-น้ำตก

2. แบบ 2 วัน 1 คืน

เวลา	รายการ
6.30	- ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครปฐม บ้านโป่ง เข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี
9.30	- พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า ชมนิทรรศการบอกเล่าความเป็นมาของสงครามโลกครั้งที่ 2 การสร้างทางรถไฟไทย-พม่าแบบจำลอง ห้องจำลองความเป็นอยู่ของเชลยศึกและข้าวของเครื่องใช้ของพวกเขาลงเหลืออยู่
10.30	- เดินทางไปยังถ้ำกระแซด้วยรถไฟ โดยขึ้นที่สถานีรถไฟกาญจนบุรี *
11.51	- ถ้ำกระแซ ตั้งอยู่ในอำเภอไทรโยค เป็นถ้ำเล็กๆ ตั้งอยู่ริมหน้าผาใกล้กับทางรถไฟ เคยเป็นที่พักของเชลยศึกในช่วงที่มีการสร้างทางรถไฟสายมรณะ เส้นทางรถไฟบริเวณนี้ที่ถือว่าเป็นจุดอันตรายที่สุดในการก่อสร้างทางรถไฟ เพราะเป็นการสร้างทางตัดผ่านหน้าผาหินสูงชันทอดลงสู่ลำน้ำแควน้อย ปัจจุบันเป็นจุดชมวิวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว โดยสามารถชมวิวได้ทั้งจากการเดินเท้าและนั่งรถไฟ
13.00	เดินทางไปยังอุทยานแห่งชาติน้ำตกไทรโยค
14.00	- อุทยานแห่งชาติน้ำตกไทรโยค ศึกษาสภาพภูมิประเทศบริเวณอุทยานซึ่งมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติจนทำให้ทหารญี่ปุ่นเลือกสถานที่นี้เป็นที่ตั้งค่ายพักแรมซึ่งมีหลักฐานคือเตาหุงข้าว ในกรณีที่มีเวลาล่องเรือชมแม่น้ำแควน้อยและบริเวณน้ำตกไหลลงสู่แม่น้ำ ตามรอยเสด็จประพาสของ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

16.00 - เดินทางเข้าสู่ที่พัก อ.ไทรโยค (โรงแรม/รีสอร์ท/แพที่พักในแม่น้ำแควน้อย)

วันที่สอง

เวลา	รายการ
10.00	- ออกจากที่พัก อ.ไทรโยค
10.30	- น้ำตกไทรโยคน้อย (เขาพัง) ชมทัศนียภาพของน้ำตกหินปูนยุคเพอร์เมียน (อายุประมาณ 285-245 ล้านปี) หรือเล่นน้ำคลายร้อน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถขึ้นไปเยี่ยมชมจุดน้ำผุด ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของน้ำตกได้ หรือเดินเยี่ยมชมและถ่ายภาพที่ระลึกรถไฟหัวรถจักรไอน้ำในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังจากนั้นสามารถแวะซื้อของฝากทั้งของกินและที่ระลึกจากร้านค้าในบริเวณใกล้ตัวน้ำตก นอกจากลานน้ำตกด้านล่างแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถดูต้นน้ำของน้ำตกไทรโยคน้อยที่อยู่บริเวณด้านบนได้โดยขึ้นบันไดไปยังที่ทำการเจ้าหน้าที่อุทยานแล้วจึงเขารถนั่งไปยังบริเวณต้นน้ำได้ ไป-กลับคนละ 40 บาท
12.30	รับประทานอาหารบริเวณน้ำตกไทรโยคน้อย
14.30	แวะซื้อของฝากและของที่ระลึกบริเวณ อ.ท่ามะกา
15.00	เดินทางกลับกรุงเทพฯ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป อภิปรายผล

โครงการการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ใน จังหวัดกาญจนบุรีเป็นโครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการ“รูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรี”โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ 1) ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี 2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี 3) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี และ 4) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรี

จากการที่จังหวัดกาญจนบุรีแบ่งการปกครองเป็น 13 อำเภอ มีพื้นที่กว้างขวางคณะผู้วิจัยจึงกำหนดพื้นที่การศึกษาที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ได้ในบริเวณใกล้เคียงกันและสามารถใช้เวลาในการท่องเที่ยวไม่เกิน 2 วัน 1 คืน ส่งผลให้คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่บริเวณอำเภอเมืองกาญจนบุรี และอำเภอไทรโยคเป็นขอบเขตพื้นที่การศึกษาหลัก จากนั้นจึงลงสำรวจพื้นที่และจัดทำข้อมูล รวมถึงประเมินศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวในขอบเขตพื้นที่ดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ แหล่งท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์ คณะผู้วิจัยได้เลือกแหล่งท่องเที่ยว 4 แห่ง ได้แก่ ถ้ำละว้า น้ำตกไทรโยคน้อย (เขापง) น้ำตกไทรโยคใหญ่ และสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ อุทยานแห่งชาติไทรโยค พิพิธภัณฑสถานรถไฟไทย-พม่า และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ผลการประเมินศักยภาพจากคณะผู้วิจัย คณาจารย์ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ผู้ดูแลและรับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงเจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่ง ในภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับดีหรือดีมาก แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความสำคัญระดับนานาชาติ เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และพิพิธภัณฑสถานรถไฟไทย-พม่า ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 บางแห่งมีอัตลักษณ์พิเศษและพบได้เพียงแห่งเดียวในภูมิภาคตะวันตก เช่น อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ เป็นปราสาทหินที่มีลักษณะศิลปะแบบขอมแห่งเดียวในภูมิภาคนี้ หรือ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) ก็เป็นแหล่งเรียนรู้ทางภูมิประเทศแบบคาสต์ (Karst Landform) ของกลุ่มหินปูนที่สำคัญ

จากการลงพื้นที่ควบคู่ไปกับการระดมความคิดจากตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวในการประชุมแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

1) แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังคงมีปัญหาในเรื่องการปรับปรุงสถานที่ การขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนา การมีเจ้าหน้าที่ในการให้บริการไม่เพียงพอ รวมทั้งมีปัญหาสำคัญในการขาดการจัดการในภาพรวมที่จะเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งเข้าด้วยกัน ซึ่งหากมีการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ความน่าสนใจและนำมาซึ่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพได้มาตรฐานสากล แม้ว่าการวิจัยในครั้งนี้จะไม่สามารถเสนอหรือหาทางออกให้กับปัญหาดังกล่าว แต่ในเบื้องต้นคณะผู้วิจัยได้พยายามพัฒนาระบบฐานข้อมูลและภูมิสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบสื่อออนไลน์เว็บเพจของเฟสบุ๊ค(Facebook) <https://www.facebook.com/Kan.SrangSunn> เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ได้อีกทางหนึ่ง รวมถึงทดลองเสนอเส้นทางท่องเที่ยวทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ และเส้นทางที่ผนวกแหล่งเรียนรู้ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ไว้ด้วยกัน โดยมีตัวเลือกในการเดินทางทั้งแบบไปกลับและแบบ 2 วัน 1 คืน พร้อมกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทำความรู้จัก เรียนรู้และได้รับความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยวไปพร้อมกันโดยทดลองสร้างแผนที่นำเที่ยวในแอปพลิเคชันกูเกิลแมปส์ (Google Maps) <https://goo.gl/mV8LBH> เพื่อสร้างความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น

2) ที่ประชุมกลุ่มย่อยโดยเฉพาะหัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ได้แนะนำว่าควรพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำเพิ่มเติมโดยการล่องเรือตามลำน้ำแควน้อยเพื่อชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ อย่างไรก็ตาม ตัวแทนหัวหน้าอุทยานแห่งชาติไทรโยคเห็นว่าการจัดเส้นทางดังกล่าวทำได้ค่อนข้างยากเนื่องจากลำน้ำมีลักษณะที่คดเคี้ยว และการเดินทางเพื่อเชื่อมต่อแต่ละสถานที่มีระยะทางค่อนข้างไกล การจัดการกิจกรรมระหว่างการเดินทางทำได้ค่อนข้างยาก อีกทั้งไม่ทำเทียบเรือในแต่ละสถานที่ ดังนั้นหากในอนาคตจะมีการจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำโดยการล่องเรือจำต้องศึกษาและพัฒนาศักยภาพของเส้นทางโดยละเอียดอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมกลุ่มย่อยยังได้แสดงความคิดเห็นต่อแผนพื้นที่นำเสนอเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวของโครงการและค่อนข้างพึงพอใจ รวมทั้งเห็นว่าเป็นประโยชน์สามารถแจกให้นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ในจังหวัดกาญจนบุรีได้

กล่าวโดยสรุปแล้วจังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวมาก เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และหลากหลาย รวมทั้งยังตั้งใกล้กรุงเทพมหานครอีกด้วย ดังนั้นในช่วงวันหยุดจะเห็นได้ว่ามีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากไปเยี่ยมเยือนจังหวัดนี้ อย่างไรก็ตามหากจะเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีนั้น สืบเนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะด้านสูง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏร่องรอยตั้งแต่มัยก่อนยุคประวัติศาสตร์เรื่อยมาจนยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ปัจจุบันกาญจนบุรีจึงกลายเป็นจังหวัดซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของการเยี่ยมเยือนของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ร่วมสมัยในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากเทศกาลประจำปีคือ เทศกาลท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแควซึ่งมีการจำลองบรรยากาศ แสง สี เสียงในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีนักท่องเที่ยวทั้งไทยและ

ต่างประเทศมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่า มีหลายมหาวิทยาลัยในต่างประเทศซึ่งมีหลักสูตรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือสาขาใกล้เคียง ได้นำคณะนักศึกษามาทัศนศึกษาภาคสนาม ในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทผลการศึกษา เพื่อเรียนรู้จากสถานที่จริงประกอบหลักสูตรหรือการวิจัยภาคสนาม โดยการดำเนินการยังมีอยู่อย่างจำกัดผ่านตัวแทนพิพิธภัณฑ์รถไฟไทย-พม่าเท่านั้น

ในขณะที่ในทางภูมิศาสตร์นั้น อาจกล่าวได้ว่าจังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีความเหมาะสมในการศึกษาหรือการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความรู้เชิงภูมิศาสตร์สูงมากทั้งนี้ เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีตั้งอยู่บนแนวเทือกเขาตะนาวศรี ทำให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของการศึกษาเรื่องธรณีสัณฐาน โดยเฉพาะภูมิประเทศแบบเทือกเขาหินปูน ซึ่งทำให้จังหวัดกาญจนบุรีได้รับความนิยมจากผู้ศึกษาทางด้านภูมิศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้องในการนำนักเรียน นิสิต นักศึกษามาทัศนศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านธรณีวิทยา ปรากฏการณ์พื้นที่ของภูมิประเทศแบบหินปูน เช่น ถ้ำ พุ และรอยเลื่อนของเปลือกโลก โดยเฉพาะสุสานหิน ซึ่งพบไม่กี่แห่งในประเทศ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวในด้านการถลุงแร่และการเกษตร เป็นต้น ในขณะที่ปรากฏการณ์ทางด้านภูมิศาสตร์มนุษย์ในด้านการตั้งถิ่นฐาน ประเพณี และวัฒนธรรม ก็มีความน่าสนใจมาก เนื่องจากมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายในพื้นที่จากการที่อยู่ติดชายแดนประเทศเมียนมาร์ ทำให้มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เช่น ชาวมอญ ในอำเภอสังขละบุรี เป็นต้น

อย่างไรก็ดีเนื่องจากงบประมาณที่จำกัด ทำให้ในการศึกษารั้งนี้คณะผู้วิจัยได้มุ่งเน้นเฉพาะพื้นที่ที่กำหนดในขอบเขตศึกษา คือ อำเภอเมืองและอำเภอไทรโยคเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ดีผลการศึกษารั้งนี้พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ที่มีศักยภาพอยู่หลายแห่งในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและทัศนศึกษาได้เป็นอย่างดี ในขณะที่การจัดการพื้นที่และการวางแผนการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะยังต้องการพัฒนาเพิ่มเติม ทั้งนี้จากการศึกษาพบอีกว่า การพัฒนารูปแบบเพื่อการเรียนรู้ โดยการสร้างเส้นทาง และกำหนดพื้นที่ รวมทั้งสร้างกิจกรรมเป็นการเฉพาะก็สามารถเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการสร้างการท่องเที่ยวเส้นทางใหม่ ของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งต้องมาทัศนศึกษาอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากการที่เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดกาญจนบุรี ได้ให้ความสนใจต่อผลการศึกษาและผลิตภัณฑ์ การนำเที่ยวที่ได้นำเสนอในการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งผลการศึกษารั้งนี้จะสามารถช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีได้อีกทางหนึ่ง ตลอดจนจะใช้เป็นแนวทางในการขยายพื้นที่ศึกษาเพื่อหาทางส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ๆ ในจังหวัดได้อีกด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในส่วน of ข้อเสนอแนะ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า จังหวัดกาญจนบุรีมีศักยภาพในการจัดเส้นทาง การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดเส้นทางให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมปลายจนถึงมัธยมปลาย ซึ่งทางคณะผู้วิจัยมี

ความเห็นว่ในอนาคตหากมีการวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในจังหวัดกาญจนบุรี ทิศทางของการศึกษาควรเน้นไปในการพัฒนาสื่อที่มีความน่าสนใจเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และอาจเน้นพัฒนาเฉพาะพื้นที่เนื่องจากการพัฒนาสื่อที่ครอบคลุมการท่องเที่ยวในภาพรวมทั้งจังหวัดเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเพราะจังหวัดกาญจนบุรีที่อาณาบริเวณกว้างขวาง การเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุดจึงทำได้ค่อนข้างยาก อย่างไรก็ตามจากการระดมความคิดจากตัวแทนแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ตัวแทนอุทยานแห่งชาติไทรโยคสนใจที่จะจัดเส้นทางตามรอยเสด็จประพาสไทรโยคของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ซึ่งการจัดเส้นทางดังกล่าวจำเป็นต้องมีการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องจึงเป็นโครงการที่น่าสนใจในการดำเนินการต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- _____. (2557). **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- _____. (2557). **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- _____. (2557). **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- _____. (2557). **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทธรณีสัณฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- _____. (2556). **ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย ชุด ภาคกลางและภาคตะวันออก**. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- กรมทรัพยากรธรณี. (2551). **การจำแนกเขตเพื่อการจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี จังหวัดกาญจนบุรี**. กรุงเทพฯ: กรมทรัพยากรธรณี.
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี. **การทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2557 – พ.ศ.2560 (ฉบับทบทวน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560**. เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2559 เข้าถึงจาก:
<http://kanchanaburi.go.th/au/vision.php>
- จุฑามาศ คงสวัสดิ์. (2550). **การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี**. นครปฐม : สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม. (2539). **รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคกลางฝั่งตะวันตก จังหวัดกาญจนบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- ฐิติรัตน์ ปันบำรุงกิจ. (2557). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. ใน **ภูมิศาสตร์มนุษย์**. ผ่องศรี จันท้าว
บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์
ศึกษา.
- นิคม จารุมณี. (2544). **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ :โอเดียน
ส์ไตร์.
- นิวัฒน์ อมาตยกุล. (2549). **การศึกษาปัจจัยทางสังคม ผลกระทบ และการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อ
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ฉะเชิงเทรา:**
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism industry)**. กรุงเทพฯ : ศูนย์
วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศรี ศรีคำภา. (2557). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
(Sustainable Tourism Development)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: ธรรมสาร
- ประกอบศิริ รักดีพิณิจ. (2545). **ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนริมกว๊าน
พะเยา : กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. เชียงใหม่ :**
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประमाण เทพสงเคราะห์. (2547). **ภูมิศาสตร์ภาคใต้ (เล่มที่ 1) : ภูมิรัฐศาสตร์กับการศึกษา
ภาคสนามทางภูมิศาสตร์ท้องถิ่น**. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ประเสริฐ วิทยารัฐ. (2532). **ภูมิศาสตร์กายภาพประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- พวงทิพย์ เกียรติสหัสกุล. (2554). **ทางรถไฟสายใต้ในเงาอาทิตย์อุทัย**. นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วรรณ วะษ์วานิช. (2539). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ คล้ายสังข์.(2551).**การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์และแผนที่การท่องเที่ยวในพื้นที่รอบ
เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1.(2554) **แนวทางการพัฒนา
แผนการตลาดด้านการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี**. กาญจนบุรี: สำนักบริหารยุทธศาสตร์
การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 จังหวัดกาญจนบุรี.
- อดิสร ศักดิ์สูง. (2554). **ประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย**. สงขลา: น้ำศิลป์โฆษณา.
- อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์,(2554).**เมืองกาญจนบุรีเก่า**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ (แผ่นพับ).

ภาษาต่างประเทศ

- Bhuiyan, M.A.H., Islam, R., Siwar, Ch. & Ismail, Ch. M. (2010). **Educational Tourism and Forest Conservation: Diversification for Child Education**. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 7(C), 19–23.
- Fidgeon, P.R. (2010). **Tourism education and curriculum design: A time for consolidation and review?** *Tourism Management*, 31, 699-723.
- Prakapienis, D. (2011). Edukologinioturizmopanaudojimogalimybės gamtamoksliniame ugdyme. *Gamtamokslinis ugdymas – 2011*, 1 (30), 8-17.
- University of Wisconsin-Extension. **Karst and sinkholes**. Accessed 1 January 2016. Available from: <https://wgnhs.uwex.edu/water-environment/karst-sinkholes/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว

สามารถดาวน์โหลดฉบับเต็มได้จาก

<http://tourism2.tourism.go.th/home/listcontent/11/7/83>

ภาพที่ 1 ตัวอย่างปกคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1
นิยามของคำสำคัญ	2
ประเภทของแหล่งธรรมชาติ	3
กรอบแนวคิดและการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	6
การตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	8
• วิธีการให้คะแนน	10
• วิธีการคิดคะแนน	12
• การกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	13
• ตัวอย่างการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	14
ภาคผนวก :	41
• แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	43
• ประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว	73

ภาพที่ 2 ตัวอย่างสารบัญคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ภาพที่ 3 ตัวอย่างปกคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	1
นิยามของคำสำคัญ	2
ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	3
กรอบแนวคิดและการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	4
การตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	7
• วิธีการให้คะแนน	8
• วิธีการคิดคะแนน	10
• การกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	11
• ตัวอย่างการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	11
ภาคผนวก :	29
• แบบตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	31
• เกณฑ์ประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง)	57
• ประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว	81

ภาพที่ 4 ตัวอย่างสารบัญคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

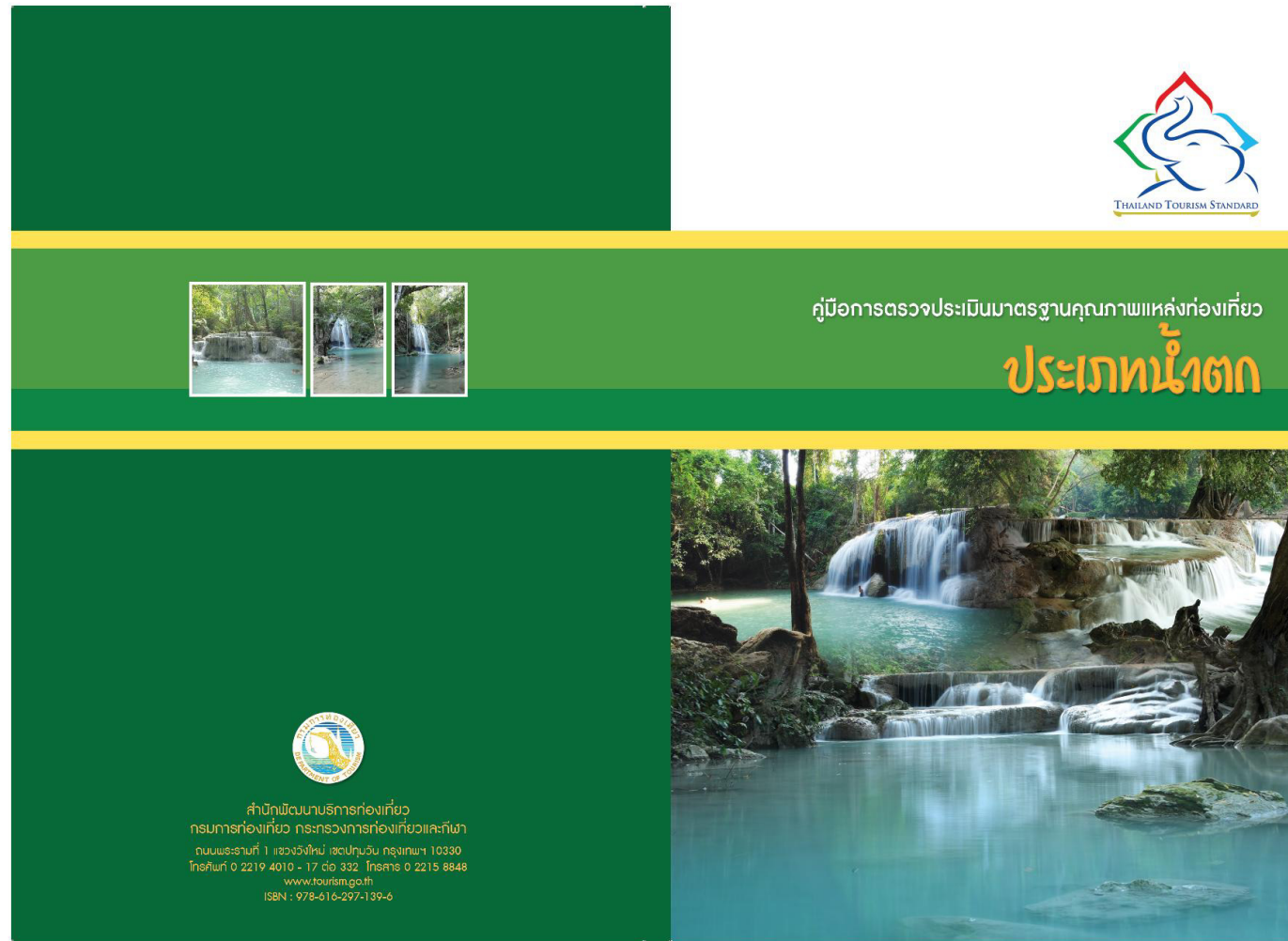
ภาพที่ 5 ตัวอย่างปกคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ	1
นิยามและคำสำคัญ	2
กรอบแนวคิดในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทถ้ำ	4
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ	5
ส่วนที่ 1 ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ	5
ส่วนที่ 2 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ	5
องค์ประกอบที่ 1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยว	5
องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	6
องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ	7
การตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ	9
• ตัวอย่างการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ	14
ภาคผนวก :	43
• แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ	45
• ประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ประเภทธรณีสีฐาน	73

ภาพที่ 6 ตัวอย่างสารบัญคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ

ภาพที่ 7 ตัวอย่างปกคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก	1
นิยามของคำสำคัญ	2
กรอบแนวคิดในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน	5
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก	6
องค์ประกอบที่ 1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	6
องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	7
องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ	7
มาตรฐานประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก	9
กรณีที่ 1 การตรวจประเมินแหล่งน้ำตกที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	10
กรณีที่ 2 การตรวจประเมินแหล่งน้ำตกที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	11
วิธีการให้คะแนน	13
ตัวอย่างการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก	15
ภาคผนวก :	47
• แบบตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก	49
• ประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว	81

ภาพที่ 8 ตัวอย่างสารบัญคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก

ภาพที่ 9 ตัวอย่างปกคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทธรณีสัณฐาน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	1
ประเภทธรณีสัณฐาน	
นิยามและคำสำคัญ	2
กรอบแนวคิดในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทธรณีสัณฐาน	4
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทธรณีสัณฐาน	5
องค์ประกอบที่ 1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	5
องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	6
องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ	6
การตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทธรณีสัณฐาน	7
• วิธีการให้คะแนน	8
• การกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทธรณีสัณฐาน	10
• ตัวอย่างการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทธรณีสัณฐาน	11

ภาพที่ 10 ตัวอย่างสารบัญคู่มือการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทธรณีสัณฐาน

ภาคผนวก ข

ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ

“ถ้ำละว้า”

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน													
			ส่วนที่ 1 การประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ (65 คะแนน)													คะแนน เต็ม 65
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	1.1.6	1.1.7	1.1.8	1.1.9	1.1.10	1.1.11	1.1.12	1.1.13	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	2	2	1	3	5	4	4	5	5	5	4	3	3	46
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	65
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	4	4	5	5	4	4	5	3	5	5	5	5	59
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	5	4	4	5	5	4	4	5	3	5	5	5	5	59
5	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	5	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	63
6	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5	3	5	5	1	4	3	5	5	5	4	3	4	52
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	3	2	4	4	5	3	3	4	2	2	3	3	2	40
เฉลี่ยรวม			4.29	3.57	3.86	4.43	4.43	4.14	4.00	4.86	4.00	4.57	4.43	4.14	4.14	54.86

ภาพที่ 11 การประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน											
			ส่วนที่2 การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ											คะแนน เต็ม 40
			1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยว(40 คะแนน)											
			1.1 คุณค่าทางธรรมชาติ(20 คะแนน)					1.2 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม(20 คะแนน)						
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	รวม	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	รวม	คะแนน	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	3	4	2	13	1	1	1	5	8	21	
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	2	5	5	17	3	2	2	1	8	25	
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	3	5	2	15	4	2	4	3	13	28	
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	5	3	5	2	15	4	2	4	3	13	28	
5	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	5	4	4	18	4	4	4	4	16	34	
6	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3	2	5	2	12	3	1	2	4	10	22	
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	3	1	4	1	9	2	2	2	1	7	16	
เฉลี่ยรวม			3.86	2.57	4.00	2.43	12.86	2.71	1.71	2.43	2.86	9.71	22.57	

ภาพที่ 12 ส่วนที่2 การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ คุณค่าด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน										
			2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (30 คะแนน)										คะแนน
			2.1 (5 คะแนน)		2.2 (15 คะแนน)				2.3 (5 คะแนน)		2.4 (5 คะแนน)		เต็ม 30
			2.1.1	รวม	2.2.1	2.2.2	2.2.3	รวม	2.3.1	รวม	2.4.1	รวม	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	2	2	4	4	4	12	5	5	3	3	22
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	5	5	5	15	5	5	5	5	30
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	5	3	5	2	10	5	5	4	4	24
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	5	5	3	5	2	10	5	5	4	4	24
5	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	4	4	5	4	13	5	5	4	4	26
6	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3	3	4	5	2	11	2	2	1	1	17
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	4	4	4	4	5	13	4	4	1	1	22
เฉลี่ยรวม			4	4	3.86	4.71	3.43	12	4.4	4.4	3.1	3.1	23.6

ภาพที่ 13 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน											
			3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)											คะแนน เต็ม 40
			3.1 การจัดการด้านอนุรักษ์และสิ่งแวดล้อม(15คะแนน)				3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว(25คะแนน)							
			3.1.1	3.1.2	3.1.3	รวม	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5	รวม	คะแนน	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	4	3.5	11.5	3.5	4	3	2	3	15.5	27	
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	4.5	14.5	5	5	5	5	4.5	24.5	39	
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	4	5	4	13	4.5	5	3	4.5	3.5	20.5	33.5	
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	4	5	4	13	4.5	5	3	4.5	3.5	20.5	33.5	
5	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	4	4	12	4.5	5	5	4	3.5	22	34	
6	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	4	4	4.5	12.5	5	4	5	3.5	2	19.5	32	
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	2	2	0	4	0	1	1	0	0	2	6	
เฉลี่ยรวม			3.86	4.14	3.50	11.50	3.86	4.14	3.57	3.36	2.86	17.79	29.29	

ภาพที่ 14 การบริหารจัดการ

ผลการให้คะแนน							คะแนนเฉลี่ย
คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	คนที่6	คนที่7	
46	65	59	59	63	52	40	54.86
21	25	28	28	34	22	16	24.86
22	30	24	24	26	17	22	23.57
27	39	33.5	33.5	34	32	6	29.29
70	94	85.5	85.5	94	71	44	77.71
116	159	144.5	144.5	157	123	84	132.57

ภาพที่ 15 สรุปผลการให้คะแนน

ภาคผนวก ค

ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก
“น้ำตกไทรโยคน้อย”

ภาพที่ 16 คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน																			
			1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย																			คะแนน
			1.1 คุณค่าและความงามของน้ำตก(65 คะแนน)															1.2 ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย (20 คะแนน)				เต็ม 85
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	1.1.6	1.1.7	1.1.8	1.1.9	1.1.10	1.1.11	1.1.12	1.1.13	รวม	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	รวม	คะแนน
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	3	4	0	1	4	4	2	2	4	3	5	2	5	39	5	5	5	1	16	5
2	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	4	3	1	4	4	3	4	3	4	4	3	5	46	4	4	4	5	17	6
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	4	4	1	4	5	3	4	3	2	4	4	5	47	4	5	5	1	15	6
4	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	3	2	2	2	3	4	3	5	3	3	4	4	4	42	4	4	4	1	13	5
5	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	4	2	2	1	4	3	3	2	2	2	3	3	3	34	4	4	4	1	13	4
6	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	63	3	5	4	5	17	8
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	5	4	3	3	5	2	3	2	3	3	1	5	41	3	3	1	1	8	4
8	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	1	4	2	2	4	4	2	2	3	2	4	2	2	34	1	2	1	1	5	3
เฉลี่ยรวม			3.25	3.75	2.75	1.88	3.88	4.25	2.88	3.38	3.00	3.00	4.00	3.00	4.25	43.25	3.50	4.00	3.50	2.00	13.00	56.25

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน																
			2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (60 คะแนน)																คะแนน
			2.1 (15 คะแนน)				2.2 (10 คะแนน)			2.3 (25 คะแนน)						2.4 (10 คะแนน)			เต็ม 60
			2.1.1	2.1.2	2.1.3	รวม	2.2.1	2.2.2	รวม	2.3.1	2.3.2	2.3.3	2.3.4	2.3.5	รวม	2.4.1	2.4.2	รวม	คะแนน
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	1	3	2	6	2	5	7	3	5	5	2	2	17	5	5	10	40
2	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	4	3	11	5	5	10	5	5	5	4	2	21	5	4	9	51
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	1	2	2	5	5	5	10	3	4	3	2	2	14	4	5	9	38
4	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	1	3	2	6	5	4	9	3	5	3	2	2	15	4	5	9	39
5	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	2	2	3	7	4	4	8	3	3	3	3	5	17	3	5	8	40
6	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	4	3	4	11	5	5	10	5	5	5	5	5	25	4	4	8	54
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	2	3	6	5	5	10	5	5	4	1	2	17	5	3	8	41
8	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	1	1	2	4	4	4	8	5	5	2	4	n	16	3	2	5	33
เฉลี่ยรวม			1.88	2.50	2.63	7.00	4.38	4.63	9.00	4.00	4.63	3.75	2.88	2.86	17.75	4.13	4.13	8.25	42.00

ภาพที่ 17 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน															
			3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 65 คะแนน)															คะแนน
			3.1								3.2							คะแนน
			3.1.1	3.1.2	3.1.3	3.1.4	3.1.5	3.1.6	3.1.7	รวม	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5	3.2.6	รวม	คะแนน
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	5	4	5	5	5	34	5	0	5	5	4	5	24	58
2	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	5	4	4	2.5	5	4	28.5	5	5	4	4	2.5	4.5	25	53.5
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	4	5	5	5	5	34	5	5	5	4	4	5	28	62
4	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	4	3	4	2.5	3	3	23.5	5	5	5	4	4	4.5	27.5	51
5	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	3	3	4	4	5	3	4	26	5	4	3	3	4	3	22	48
6	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	5	5	4	4	3.5	5	5	31.5	4.5	5	5	5	2.5	3.5	25.5	57
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	3	4	4	3	2	5	23	5	4	4	4	4	2	23	46
8	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	2	3	4	2	0.5	4	2	17.5	0.5	2	3	1	1	3.5	11	28.5
เฉลี่ยรวม			3.75	4.13	4.00	3.88	3.38	4.00	4.13	27.25	4.38	3.75	4.25	3.75	3.25	3.88	23.25	50.50

ภาพที่ 18 การบริหารจัดการ

ผลการให้คะแนน

องค์ประกอบ		คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน								คะแนนเฉลี่ย
			คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	คนที่6	คนที่7	คนที่8	
1	คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	85	55	63	62	55	47	80	49	39	56.25
2	ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	60	40	51	38	39	40	54	41	33	42
3	การบริหารจัดการ	65	58	53.5	62	51	48	57	46	28.5	50.5
รวมทั้งสิ้น		210	153	167.5	162	145	135	191	136	100.5	148.75

ระดับมาตรฐาน

	ดีเยี่ยม (มากกว่า 168 คะแนนขึ้นไป)
	ดีมาก (มากกว่า 147 - 168 คะแนน)
	ดี (มากกว่า 126 - 147)
	ปานกลาง (มากกว่า 105 - 126)
	ต่ำ (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 105 คะแนน)

ภาพที่ 19 สรุปผลการประเมิน

ภาคผนวก ง

ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก

“น้ำตกไทรโยคใหญ่”

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน																
			1. คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย																คะแนน เต็ม 40
			1.1 คุณค่าทางด้านชีวภาพ(10 คะแนน)					1.2 คุณค่าทางกายภาพ(10คะแนน)					1.3คุณค่าทางสังคม(10คะแนน)			1.4 ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย(10 คะแนน)			
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	รวม	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	รวม	1.3.1	1.3.2	รวม	1.4.1	1.4.2	รวม	
1	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	2.5	2	2.5	2	9	2	1	2.5	2	7.5	5	4	9	5	1	6	31.5
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	2.5	1.5	1.5	1.5	7	2.5	2.5	2	1.5	8.5	3	3	6	1	4	5	26.5
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	2	2	2.5	1	7.5	2	2.5	2	1	7.5	5	5	10	5	2	7	32
4	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	1.5	2	1	2	6.5	1.5	2.5	2.5	2	8.5	3	3	6	4	3	7	28
5	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	2	2	2.5	1	7.5	2	2.5	2	1	7.5	5	5	10	5	2	7	32
6	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	2.5	2.5	2.5	2.5	10	2.5	2.5	2.5	2.5	10	4	4	8	5	5	10	38
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	1	2	1	2	6	1.5	0.5	1.5	1.5	5	2	2	4	5	1	6	21
เฉลี่ยรวม			2.78	2.72	2.50	6.39	6.67	2.89	3.38	2.61	6.61	8.28	5.44	9.13	8.22	4.67	7.38	25.56	20.89

ภาพที่ 20 คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน					
			2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (25 คะแนน)					
			2.1 (5คะแนน)	2.2 (5คะแนน)	2.3(5คะแนน)	2.4(5คะแนน)	2.5(5คะแนน)	รวม
1	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	5	1	5	4	20
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	5	4	4	3	20
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	4	5	5	24
4	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	4	4	4	3	19
5	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	5	4	5	5	24
6	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	5	5	1	5	5	21
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	1	5	5	3	4	18
เฉลี่ยรวม			3.22	3.78	2.88	3.44	3.22	16.22

ภาพที่ 21 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน											
			3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 35 คะแนน)											คะแนน
			3.1 ด้านอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อม(25คะแนน)						3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว (10คะแนน)					เต็ม 35
			3.1.1	3.1.2	3.1.3	3.1.4	3.1.5	รวม	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	รวม	คะแนน
1	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	4	4	4.5	4.5	21.0	2.25	2.25	1.5	2.25	8.25	29.25
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	3	5	2.5	3.5	4.5	18.5	2.25	2.5	1.5	1.25	7.5	26
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	3.5	3.5	5	22.0	2.5	2.5	1.5	2.25	8.75	30.75
4	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	4	5	5	5	24.0	2.5	2.25	2	1.75	8.5	32.5
5	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	5	3.5	3.5	4	21.0	2.5	2.5	1.5	2.25	8.75	29.75
6	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	5	5	2.5	3	5	20.5	2	2.5	2.5	2.25	9.25	29.75
7	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	5	2	0.5	2	2	11.5	1	1	3	2	7	18.5
เฉลี่ยรวม			4.00	3.75	2.69	3.13	3.75	17.31	1.88	1.94	1.69	1.75	7.25	24.56

ภาพที่ 22 การบริหารจัดการ

องค์ประกอบ		คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน							คะแนนเฉลี่ย
			คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	คนที่6	คนที่7	
1	คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและ ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	40	31.5	26.5	32	28	32	38	21	26.13
2	ศักยภาพในการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยว	25	20	20	24	19	24	21	18	18.25
3	การบริหารจัดการ	35	29.25	26	30.75	32.5	29.75	29.75	18.5	24.56
รวมทั้งสิ้น		100	80.75	72.5	86.75	79.5	85.75	88.75	57.5	68.94

ภาพที่ 23 สรุปผลการประเมิน

ภาคผนวก จ

ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรณีฐาน

“สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน)

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน																		
			1. คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย(70 คะแนน)																		คะแนน เต็ม 70
			1.1 คุณค่าทางด้านสภาพธรณีสัณฐาน(20 คะแนน)					1.2 คุณค่าด้านการท่องเที่ยว(20คะแนน)					1.3คุณค่าทางสังคม(10คะแนน)			1.4 ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย (20 คะแนน)					
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	รวม	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	รวม	1.3.1	1.3.2	รวม	1.4.1	1.4.2	1.4.3	1.4.4	รวม	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	4	4	3	15	5	3	5	3	16	3	0	3	5	5	4	5	19	53
2	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	3	2	2	3	10	4	2	3	4	13	2	4	6	3	3	4	3	13	42
3	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์	4	3	1	3	11	5	2	5	3	15	0	0	0	4	4	5	4	17	43
4	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	1	2	1	2	6	1	1	1	2	5	0	0	0	4	1	4	5	14	25
5	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรี	5	4	4	5	18	5	5	5	5	20	0	0	0	5	5	5	2	17	55
เฉลี่ยรวม			3.40	3.00	2.40	3.20	12.00	4.00	2.60	3.80	3.40	13.80	1.00	0.80	1.80	4.20	3.60	4.40	3.80	16.00	43.60

ภาพที่ 24 คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน															คะแนน เต็ม 55
			2.ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว(55 คะแนน)															
			2.1ศักยภาพในการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยว(10			2.2 การเข้าถึง(20คะแนน)					2.3ความปลอดภัย(15คะแนน)				2.4 ศักยภาพในการรองรับ การท่องเที่ยว (10 คะแนน)			
			2.1.1	2.1.2	รวม	2.2.1	2.2.2	2.2.3	2.2.4	รวม	2.3.1	2.3.2	2.3.3	รวม	2.4.1	2.4.2	รวม	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	2	5	7	5	3	5	5	18	5	5	5	15	5	3	8	48
2	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	2	6	4	5	3	4	16	3	4	3	10	4	5	9	41
3	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	4	6	5	3	5	2	15	3	5	5	13	5	3	8	42
4	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	2	3	5	5	1	5	1	12	4	5	1	10	4	0	4	31
5	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรี	2	5	7	5	4	5	5	19	5	5	5	15	5	5	10	51
เฉลี่ยรวม			2.40	3.80	6.20	4.80	3.20	4.60	3.40	16.00	4.00	4.80	3.80	12.60	4.60	3.20	7.80	42.60

ภาพที่ 25 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน														
			3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 60 คะแนน)														คะแนน
			3.1(5คะแนน)	3.2การจัดการด้านอนุรักษ์และรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม(20คะแนน)					3.3 การจัดการด้านการท่องเที่ยว (35คะแนน)								เต็ม 60
				3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	รวม	3.3.1	3.3.2	3.3.3	3.3.4	3.3.5	3.3.6	3.3.7	รวม	คะแนน
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	5	3	2	15	2	3	3	4	1.5	5	1.5	20	40
2	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	3	4	4	1	12	1	5	4	2	2	3	2	19	36
3	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5	5	5	0	2.5	12.5	2.5	4	4	2	3	3	1	19.5	37
4	นักวิชาการ	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	5	3	3	0	0	6	0	0	2	0	n	n	n	2	13
5	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรี	5	5	5	5	1	16	3.5	4	5	5	3	5	2	27.5	48.5
เฉลี่ยรวม			5	4.2	4.4	2.4	1.3	12.3	1.8	3.2	3.6	2.6	2.38	4.00	1.63	17.6	34.9

ภาพที่ 26 การบริหารจัดการ

ผลการให้คะแนน								
องค์ประกอบ		คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน					คะแนนเฉลี่ย
			คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	
1	คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและ ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	70	53	42	43	25	55	43.6
2	ศักยภาพในการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยว	55	48	41	42	31	51	42.6
3	การบริหารจัดการ	60	40	36	32	13	48.5	33.9
รวมทั้งสิ้น		185	141	119	117	69	154.5	120.1

ภาพที่ 27 สรุปผลการประเมิน

ภาคผนวก ฉ

ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

“พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่า”

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน														
			1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 50 คะแนน													คะแนนเต็ม 50	
			1.1 คุณค่าทางประวัติศาสตร์(40 คะแนน)									1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม (10 คะแนน)					คะแนน
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	1.1.6	1.1.7	1.1.8	รวม	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	รวม	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	5	5	4	4	5	2	35	n	n	2.5	0.5	3	38
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	2	4	4	4	4	5	2	3	28	2.5	2.5	1.5	1	7.5	35.5
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	4	4	4	4	3	3	3	4	29	2	2.5	1	1.5	7	36
4	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	2	3	4	3	4	4	3	3	26	2	1.5	2	1	6.5	32.5
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	5	2	4	2	3	3	1	24	2	2.5	0.5	0.5	5.5	29.5
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	4	2	4	2	3	3	2	24	2	2.5	0.5	0.5	5.5	29.5
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	5	2	4	2	3	3	2	25	2	2.5	0.5	0.5	5.5	30.5
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4	5	2	4	2	3	3	2	25	2	2.5	0.5	0.5	5.5	30.5
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	3	3	3	2	2	4	2	24	2	2.5	0.5	2	7	31
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	4	5	4	4	3	3	3	5	31	2.5	2.5	2.5	2.5	10	41
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	5	5	4	5	5	5	5	38	2.5	0.5	1.5	0.5	5	43
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	5	3	5	2	4	3	2	29	2.5	2.5	1	0.5	6.5	35.5
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	2	3	4	2	3	2	2	22	2.5	0.5	1.5	1	5.5	27.5
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	5	4	4	4	3	3	4	2	29	2.5	2.5	0.5	1	6.5	35.5
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิต	4	5	3	4	4	4	3	4	31	2	0.5	1.5	2	6	37
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	3	4	4	4	4	4	4	4	31	2	2	2	2	8	39
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	5	n	4	4	4	5	4	30	2.5	2	2	2	8.5	38.5
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	5	4	5	4	5	5	4	36	2	2	2.5	2.5	9	45
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	4	4	2	4	n	n	3	2	19	2	2.5	0.5	n	5	24
20	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า	4	4	4	4	5	3	5	4	33	2.5	2.5	1	1.5	7.5	40.5
21	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า	4	4	4	4	5	3	5	4	33	2.5	2.5	1	1.5	7.5	40.5
เฉลี่ยรวม			3.71	4.05	3.15	3.81	3.10	3.35	3.38	2.90	27.00	2.23	2.08	1.17	1.23	6.43	33.43

ภาพที่ 28 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน		
			2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว (10 คะแนน)		คะแนนเต็ม 10 คะแนน
			2.1 (5 คะแนน)	2.2 (5 คะแนน)	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	3	5	8
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	3	7
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	4	4	8
4	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	2	4	6
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	5	9
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	3	4	7
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	5	9
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4	5	9
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	3	4	7
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	3	4	7
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	2	5
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	2	5
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	2	1	3
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	4	4	8
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิต	4	4	8
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	8
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	8
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	4	9
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	4	4	8
20	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า	4	4	8
21	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า	4	4	8
เฉลี่ยรวม			3.43	3.57	7.00

ภาพที่ 29 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน										
			3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)										คะแนน เต็ม40 คะแนน
			3.1ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว 15 คะแนน				3.2 ด้านการท่องเที่ยว 25 คะแนน						
			3.1.1	3.1.2	3.1.3	รวม	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5	รวม	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	2	4	10	4	4.5	5	2	4	19.5	29.5
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	2	3	9	3	4.5	4	5	2.5	19	28
3	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	4	4	4	12	3.5	4	4	3	2	16.5	28.5
4	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	3	2	5	10	0.5	1	0.5	4	0.5	6.5	16.5
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	3	5	4	12	2	3.5	4	1	1.5	12	24
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	3	4	5	12	2	3.5	4	1	1.5	12	24
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	5	5	14	2	3.5	4	1	1.5	12	26
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4	5	5	14	2	3.5	4	1	1.5	12	26
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	2	2	2	6	2.5	2.5	3		0.5	8.5	14.5
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	2	4	3	9	1.5	4	4.5	3	0.5	13.5	22.5
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	4	3	10	3	4.5	3	1	3	14.5	24.5
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	2	2	9	3	5	3	2	0	13	22
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	2	4	1	7	1	3	1	2	0.5	7.5	14.5
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	3	4	3	10	3	4	4.5	2	1	14.5	24.5
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิตย์	4	4	3	11	1.5	4.5	1.5	3	2.5	13	24
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	12	4	3.5	3.5	4	4.5	19.5	31.5
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	5	13	4	3	5	5	4.5	21.5	34.5
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	12	3.5	4.5	3.5	4	3.5	19	31
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	3	5	3	11	1	5	3.5	1	1	11.5	22.5
20	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า	4	3	3	10	2.5	3	2.5		1	9	19
21	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า	4	3	3	10	2.5	3	2.5	3	1	12	22
เฉลี่ยรวม			3.29	3.52	3.33	10.14	2.29	3.48	3.12	2.42	1.64	12.71	22.86

ภาพที่ 30 การบริหารจัดการ

ผลการให้คะแนน																								
องค์ประกอบ		คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน																					คะแนนเฉลี่ย
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
1	ศักยภาพในการดึงดูดด้านการท่องเที่ยว	50	38.0	35.5	36.0	32.5	29.5	29.5	30.5	30.5	31.0	41.0	43.0	35.5	27.5	35.5	37.0	39.0	38.5	45.0	24.0	40.5	40.5	35.24
2	ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	8.0	7.0	8.0	6.0	9.0	7.0	9.0	9.0	7.0	7.0	5.0	5.0	3.0	8.0	8.0	8.0	8.0	9.0	8.0	8.0	8.0	7.38
3	การบริหารจัดการ	40	29.5	28.0	28.5	16.5	24.0	24.0	26.0	26.0	14.5	22.5	24.5	22.0	14.5	24.5	24.0	31.5	34.5	31.0	22.5	19.0	22.0	24.26
รวมทั้งสิ้น		100	75.5	70.5	72.5	55.0	62.5	60.5	65.5	65.5	52.5	70.5	72.5	62.5	45.0	68.0	69.0	78.5	81.0	85.0	54.5	67.5	70.5	66.88

ภาพที่ 31 สรุปผลการให้คะแนน

ภาคผนวก ข

ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

“อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์”

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน															
			1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 50 คะแนน														คะแนน เต็ม 50	
			1.1 คุณค่าทางประวัติศาสตร์(40 คะแนน)									1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม (10 คะแนน)						
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	1.1.6	1.1.7	1.1.8	รวม	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	รวม		
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	4	4	4	4	4	4	4	34	2.5	1	1.5	1	6	40
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	4	4	4	4	4	4	4	4	2	30	2.5	2.5	0.5	0.5	6	36
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	4	4	4	4	4	4	3	4	31	2.5	2.5	1.5	2	8.5	39.5
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	อุทยานปราสาทเมืองสิงห์	4	3	2	4	3	3	3	3	3	25	2.5	0.5	0.5	1	4.5	29.5
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	4	4	4	5	4	5	3	34	2.5	2.5	0.5	0.5	6	40	
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	4	4	4	5	5	5	4	36	2.5	2.5	0.5	0.5	6	42	
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	5	4	4	5	5	5	4	37	2.5	2.5	0.5	0.5	6	43	
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	5	4	4	5	5	5	4	37	2.5	2.5	0.5	0.5	6	43	
9	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	4	5	4	4	5	5	5	5	35	2.5	2.5	2.5	2.5	9	44	
10	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	5	5	4	5	5	5	1	34	2.5	2	2.5	0.5	7.5	41.5	
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	5	4	4	4	4	5	2	32	2.5	2.5	1.5	0.5	7	39	
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	2	2	n	n	n	3	2	12	2.5	1.5	2.5	2	8.5	20.5	
13	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	4	5	4	4	3	3	4	3	30	2.5	2	0.5	2	7	37	
14	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิตย์	4	5	4	4	4	4	3	4	32	2.5	2.5	1.5	2	8.5	40.5	
15	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	3	4	4	4	4	31	2	2	2	2	8	39	
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	4	5	5	n	n	26	2.5	2	2	2.5	9	35	
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	4	4	5	5	4	4	4	35	2	2	2.5	2.5	9	44	
18	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	4	4	2	4	3	3	3	2	25	2.5	2.5	0.5	0	5.5	30.5	
เฉลี่ยรวม			4.28	4.28	3.72	4.00	4.29	4.18	4.12	3.24	30.89	2.44	2.11	1.33	1.28	7.11	38.00	

ภาพที่ 32 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน		
			2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว (10 คะแนน)		คะแนนเต็ม 10
			2.1 (5 คะแนน)	2.2 (5 คะแนน)	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	10
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	5	10
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	5	10
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	อุทยานปราสาทเมืองสิงห์	3	3	6
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	5	10
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	5	10
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	5	10
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	5	10
9	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	4	4	8
10	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	4	8
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	2	6
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	2	4	6
13	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	5	4	9
14	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิต	4	4	8
15	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	8
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	8
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	5	9
18	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	5	4	9
เฉลี่ยรวม			4.33	4.28	8.61

ภาพที่ 33 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน											คะแนน เต็ม40
			3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)											
			3.1 ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว 15 คะแนน				3.2 ด้านการท่องเที่ยว 25 คะแนน							
			3.1.1	3.1.2	3.1.3	รวม	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5	รวม		
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	2	5	12	3.5	5	5	0	0	13.5	25.5	
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	5	3	13	4	5	3.5	2	1	15.5	28.5	
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	4	4	13	4.5	4.5	5	3	3.5	20.5	33.5	
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	อุทยานปราสาทเมืองสิงห์	4	2	n	6	n	5	5	2	2.5	14.5	20.5	
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	4	5	13	3.5	4.5	4.5	2	3	17.5	30.5	
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	3	4	5	12	3	4.5	4.5	3	4	19	31	
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	4	5	13	3.5	4.5	4.5	3	4	19.5	32.5	
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4	4	5	13	3.5	4.5	4.5	3	4	19.5	32.5	
9	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	3	4	4	11	2	3	4	3	1	13	24	
10	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	5	4	13	3.5	4.5	3.5	1	1	13.5	26.5	
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	1	4	10	3	4.5	4	3	3.5	18	28	
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	4	3	11	3	3	3.5	3	3	15.5	26.5	
13	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	5	4	4	13	4	3.5	4.5	1	2.5	15.5	28.5	
14	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิตย์	4	4	4	12	2.5	5	4	4	2.5	18	30	
15	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	5	4	13	4.5	4	5	4	4.5	22	35	
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	4	5	14	4.5	3.5	4.5	5	4.5	22	36	
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	5	13	4.5	3.5	3.5	4	4.5	20	33	
18	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	5	4	4	13	2.5	5	4	1	1.5	14	27	
เฉลี่ยรวม			4.28	3.78	4.29	12.11	3.50	4.28	4.28	2.61	2.81	17.28	29.39	

ภาพที่ 34 การบริหารจัดการ

ผลการให้คะแนน																					
องค์ประกอบ		คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน/คน																		คะแนนเฉลี่ย
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	ศักยภาพในการดึงดูดด้านการท่องเที่ยว	50	40.0	36.0	39.5	29.5	40.0	42.0	43.0	43.0	47.0	41.5	39.0	20.5	37.0	40.5	39.0	35.0	44.0	30.5	38.17
2	ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	10.0	10.0	10.0	6.0	10.0	10.0	10.0	10.0	8.0	8.0	6.0	6.0	9.0	8.0	8.0	9.0	9.0	9.0	8.67
3	การบริหารจัดการ	40	25.5	28.5	33.5	20.5	30.5	31.0	32.5	32.5	24.0	26.5	28.0	26.5	28.5	30.0	35.0	36.0	33.0	27.0	29.39
รวมทั้งสิ้น		100	75.5	74.5	83.0	56.0	80.5	83.0	85.5	85.5	79.0	76.0	73.0	53.0	74.5	78.5	82.0	80.0	86.0	66.5	76.22

ภาพที่ 35 สรุปผลการให้คะแนน

ภาคผนวก ซ

ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

“พิพิธภัณฑ์ช่องเขาขาด”

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน														
			1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 50 คะแนน													คะแนน	
			1.1 คุณค่าทางประวัติศาสตร์(40 คะแนน)									ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม (10 คะแนน)					คะแนน
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	1.1.6	1.1.7	1.1.8	รวม	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	รวม	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	5	5	4	4	5	5	38	2.5	2.5	2	2.5	9.5	47.5
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	5	5	5	5	4	5	3	37	2.5	2.5	0.5	0.5	6	43
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	4	5	4	4	5	5	5	37	2	2.5	2	2	8.5	45.5
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	5	5	4	4	4	4	5	4	35	2.5	2	2	2	8.5	43.5
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	5	4	4	2	3	5	3	31	2.5	2.5	1.5	2	8.5	39.5
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	4	4	5	3	3	5	3	32	2.5	2.5	1.5	2	8.5	40.5
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	5	4	4	2	3	5	3	31	2.5	2.5	1.5	2	8.5	39.5
8	นักวิชาการ	ภ.วิทยาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	5	4	4	2	3	5	3	31	2.5	2.5	1.5	2	8.5	39.5
9	นักวิชาการ	ภ.วิทยาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	5	4	5	5	4	5	5	38	2	1.5	2.5	2.5	8.5	46.5
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	4	5	3	5	4	4	5	5	35	2	1.5	2.5	2.5	8.5	43.5
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	5	5	4	5	5	4	4	37	2	2	2.5	2.5	9	46
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	4	5	5	3	3	5	4	34	2	2	1.5	2	7.5	41.5
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	3	2	4	4	2	4	2	25	2	1	2	2	7	32
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	5	3	4	5	4	2	4	2	29	2.5	2	0.5	1.5	6.5	35.5
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิต	5	5	5	5	4	4	5	4	37	2.5	2.5	1.5	1.5	8	45
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	3	4	4	4	3	3	29	1.5	2	2	2	7.5	36.5
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	3	3	2	3	3	4	2	2	22	1.5	1	1.5	1.5	5.5	27.5
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	5	4	4	5	5	35	2	2.5	2.5	2	9	44
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	5	4	4	5	3	1	5	2	29	2.5	2.5	1	0.5	6.5	35.5
เฉลี่ยรวม			4.68	4.37	4.00	4.47	3.63	3.47	4.58	3.53	32.74	2.21	2.11	1.71	1.87	7.89	40.63

ภาพที่ 36 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน		
			2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว (10 คะแนน)		คะแนนเต็ม 10 คะแนน
			2.1 (5 คะแนน)	2.2 (5 คะแนน)	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	10
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	5	10
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	5	10
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	4	3	7
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	5	9
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	5	9
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	5	9
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4	5	9
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	5	10
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	5	5	10
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	5	10
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	2	5
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	3	8
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	5	5	10
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิต	5	5	10
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	8
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	3	3	6
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	8
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	5	3	8
เฉลี่ยรวม			4.42	4.32	8.74

ภาพที่ 37 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน											
			3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)											คะแนน
			3.1 ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว 15 คะแนน				3.2 ด้านการท่องเที่ยว 25 คะแนน							เต็ม 40
			3.1.1	3.1.2	3.1.3	รวม	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5	รวม	คะแนน	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	2	5	12	4.5	5	5	1	4	19.5	31.5	
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	4	3	12	4	4.5	4	1	0.5	14	26	
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	4	4	13	3.5	5	4.5	3	3.5	19.5	32.5	
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	5	4	4	13	3.5	5	5	4	2.5	20	33	
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	3	3	11	2.5	4	4	1	2.5	14	25	
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	3	3	10	3	4	3.5	2	2.5	15	25	
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	3	3	11	3	4	3.5	2	2.5	15	26	
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	3	3	11	3	4	3.5	2	2.5	15	26	
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	5	4	14	5	5	4	5	2	21	35	
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	4	4	3	11	4.5	3.5	5	3	1	17	28	
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	5	4	13	5	4	4	3	4.5	20.5	33.5	
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	2	1	1	4	3	3	3	3	1.5	13.5	17.5	
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	2	4	10	2.5	4.5	4.5	3	1.5	16	26	
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	5	4	3	12	4.5	3	4.5	0	1	13	25	
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิตย์	5	4	4	13	3.5	5	3.5	5	2.5	19.5	32.5	
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	12	3.5	4.5	2.5	4	4.5	19	31	
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	2	3	3	8	5	4.5	5	3	4.5	22	30	
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	5	5	15	4	3.5	4	4	4.5	20	35	
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	5	5	4	14	3.5	5	4.5	1	0.5	14.5	28.5	
เฉลี่ยรวม			4.42	3.58	3.53	11.53	3.74	4.26	4.08	2.63	2.55	17.26	28.79	

ภาพที่ 38 การบริหารจัดการ

ผลการให้คะแนน																						
องค์ประกอบ		คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน/คน																			คะแนนเฉลี่ย
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	ศักยภาพในการดึงดูดด้านการท่องเที่ยว	50	47.5	43.0	44.5	43.5	39.5	40.5	39.5	39.5	46.5	43.5	46.0	41.5	32.0	35.5	45.0	36.5	27.5	44.0	35.5	40.58
2	ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	10.0	10.0	10.0	7.0	9.0	9.0	9.0	9.0	10.0	10.0	10.0	5.0	8.0	10.0	10.0	8.0	6.0	8.0	8.0	8.74
3	การบริหารจัดการ	40	31.5	26.0	32.5	33.0	25.0	25.0	26.0	26.0	35.0	28.0	33.5	17.5	26.0	25.0	32.5	31.0	30.0	35.0	28.5	28.79
รวมทั้งสิ้น		100	89.0	79.0	87.0	83.5	73.5	74.5	74.5	74.5	91.5	81.5	89.5	64.0	66.0	70.5	87.5	75.5	63.5	87.0	72.0	78.11

ภาพที่ 39 สรุปผลการให้คะแนน

ภาคผนวก ณ

ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

“พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า”

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน															
			1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 50 คะแนน															คะแนนเต็ม 50
			1.1 คุณค่าทางประวัติศาสตร์(40 คะแนน)										1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม (10 คะแนน)					
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	1.1.6	1.1.7	1.1.8	รวม	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	รวม	คะแนน	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	4	5	5	5	5	5	39	2.5	1	2	2.5	8	47	
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	4	4	4	5	5	4	5	36	2.5	2.5	0.5	2.5	8	44	
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	4	4	4	4	4	3	3	31	2.5	2.5	2.5	2.5	10	41	
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์	5	2	4	4	3	3	3	2	26	2.5	2.5	0.5	2	7.5	33.5	
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	2	4	4	3	3	3	2	26	2.5	2.5	0.5	2	7.5	33.5	
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	2	4	4	3	3	3	2	26	2.5	2.5	0.5	2	7.5	33.5	
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	2	4	4	3	3	3	2	26	2.5	2.5	0.5	2	7.5	33.5	
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	5	3	4	4	4	5	4	34	2.5	2	0.5	2	7	41	
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	4	3	5	4	4	5	5	35	2.5	2.5	2.5	2.5	10	45	
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	5	5	5	4	5	5	5	4	38	2.5	2.5	2.5	1.5	9	47	
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	3	3	5	3	2	5	5	31	2.5	2.5	1.5	2	8.5	39.5	
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	2	2	4	2	2	4	3	23	2.5	1.5	2.5	0.5	7	30	
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	4	4	5	4	3	5	4	34	2.5	2.5	1	2.5	8.5	42.5	
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	5	5	5	5	5	5	5	5	40	2.5	2.5	0.5	2.5	8	48	
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิต	4	4	4	4	4	4	4	4	32	2	2	2	2	8	40	
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	4	5	4	4	4	33	2.5	2.5	2	2	9	42	
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	5	5	4	5	4	5	36	2	2	2.5	2.5	9	45	
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	n	3	5	n	n	3	2	18	2.5	2.5	0.5	n	5.5	23.5	
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	5	4	5	5	4	4	5	5	37	2	2	0.5	1	5.5	42.5	
เฉลี่ยรวม			4.53	3.16	3.68	4.16	3.61	3.50	3.84	3.47	29.58	2.29	2.21	1.24	1.89	7.53	37.11	

ภาพที่ 40 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน		
			2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว (10 คะแนน)		คะแนนเต็ม 10
			2.1 (5 คะแนน)	2.2 (5 คะแนน)	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	5	10
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	4	3	7
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	4	9
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์	4	1	5
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	1	5
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	1	5
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	1	5
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4	4	8
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	5	10
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	4	4	8
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	3	6
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	3	7
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5	5	10
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	4	5	9
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิต	4	4	8
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	8
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	5	9
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	n	5
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	4	5	9
เฉลี่ยรวม			3.95	3.22	7.00

ภาพที่ 41 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน										
			3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)										คะแนน
			3.1 ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว 15 คะแนน				3.2 ด้านการท่องเที่ยว 25 คะแนน						คะแนน
			3.1.1	3.1.2	3.1.3	รวม	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5	รวม	คะแนน
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	2	5	12	5	5	4	1	5	20	32
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	3	3	11	2	3.5	3	3	1.5	13	24
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	5	4	4	13	4	4	4	3	3	18	31
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	3	4	2	9	1.5	3	3.5	2	1.5	11.5	20.5
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	3	4	2	9	1	2	3.5	2	2	10.5	19.5
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	4	2	10	1	3	3.5	2	2	11.5	21.5
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4	4	2	10	1	3	3.5	2	2	11.5	21.5
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4	4	3	11	3	3.5	2	n	n	8.5	19.5
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	4	4	13	2.5	4.5	4	5	2.5	18.5	31.5
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	4	4	3	11	3.5	5	4	1	2	15.5	26.5
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	1	1	5	3	3	3.5	3	4.5	17	22
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	4	4	12	2	4	3.5	2	3.5	15	27
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	4	4	12	5	3.5	4.5	3	4	20	32
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	5	5	4	14	3	5	0.5	2	0.5	11	25
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิต	4	4	4	12	3	2.5	3.5	4	4	17	29
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	12	3.5	2.5	4.5	4	5	19.5	31.5
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	4	4	13	3.5	3.5	4	4	3.5	18.5	31.5
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	5	5	15	4	5	5	1	3	18	33
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	5	4	4	13	2	5	5	2	0	14	27
เฉลี่ยรวม			3.62	3.33	2.81	9.76	2.31	3.12	3.10	2.37	2.12	12.79	22.55

ภาพที่ 42 การบริหารจัดการ

ผลการให้คะแนน																						
องค์ประกอบ		คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน																			คะแนนเฉลี่ย
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	ศักยภาพในการดึงดูดด้านการท่องเที่ยว	50	47.0	44.0	41.0	33.5	33.5	33.5	33.5	41.0	45.0	47.0	39.5	30.0	42.5	48.0	40.0	42.0	45.0	23.5	42.0	39.55
2	ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	10.0	7.0	9.0	5.0	9.0	5.0	5.0	8.0	10.0	8.0	6.0	7.0	10.0	9.0	8.0	8.0	9.0	5.0	9.0	7.74
3	การบริหารจัดการ	40	32.0	24.0	31.0	20.5	19.5	21.5	21.5	19.5	31.5	26.5	22.0	27.0	32.0	25.0	29.0	31.5	31.5	33.0	27.0	26.61
รวมทั้งสิ้น		100	89.0	75.0	81.0	59.0	62.0	60.0	60.0	68.5	86.5	81.5	67.5	64.0	84.5	82.0	77.0	81.5	85.5	61.5	78.0	73.89

ภาพที่ 43 สรุปผลการให้คะแนน

ภาคผนวก ญ

ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

“อุทยานแห่งชาติไทรโยค”

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน															คะแนนเต็ม 50
			1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 50 คะแนน															
			1.1 คุณค่าทางประวัติศาสตร์(40 คะแนน)									1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม (10 คะแนน)						
			1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	1.1.6	1.1.7	1.1.8	รวม	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	รวม		
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	n	n	n	n	n	n	n	4	2.5	0.5	n	2	5	9	
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5		1	5	5	4	5	5	5	35	2.5	2	1.5	2.5	8.5	43.5
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4		4	4	3	4	4	3	3	29	2.5	1	2	2	7.5	36.5
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	4	n	n		4	4	5	5	3	25	2.5	2	2	1	7.5	32.5
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4		2	1	2	2	2	1	1	15	2	0.5	2.5	0.5	5.5	20.5
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4		2	1	2	2	2	2	1	16	2	0.5	2.5	0.5	5.5	21.5
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	4		2	1	2	2	2	1	1	15	2	0.5	2.5	0.5	5.5	20.5
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4		2	1	2	2	2	1	1	15	2	0.5	2.5	0.5	5.5	20.5
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4		3	3	4	3	2	3	4	34	2	0.5	2.5	2.5	9	43
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	5		4	5	5	5	4	5	5	38	2.5	2.5	2	2.5	9.5	47.5
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5		2	1	1	1	1	5	2	18	2.5	0.5	0.5	0.5	4	22
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3		0	0	3	2	0	3	1	12	2.5	1.5	1.5	1	6.5	18.5
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4		2	2	2	3	1	3	4	21	2.5	1	2.5	2.5	8.5	29.5
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	3		3	1	3	5	5	3	3	26	2.5	0.5	2.5	2.5	8	34
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิตย์	4		4	4	5	5	4	5	4	35	2.5	2	2	2	8.5	43.5
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4		4	4	4	5	4	4	4	33	2.5	2	2	2.5	9	42
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4		4	4	5	4	4	4	5	34	2	2	2.5	2.5	9	43
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4		3	2	4	n	n	3	2	18	2.5	2.5	1.5	n	6.5	24.5
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	4		1	1	1	3	2	3	3	18	2	2.5	2.5	1	8	26
เฉลี่ยรวม			3.84	2.47	2.29	3.11	3.12	2.76	3.11	2.72	22.26	2.21	1.18	1.94	1.56	6.79	29.05	

ภาพที่ 44 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน		
			2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว (10 คะแนน)		คะแนนเต็ม 10
			2.1 (5 คะแนน)	2.2 (5 คะแนน)	
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	5	4	9
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	5	5	10
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	4	8
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	5	4	9
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	5	10
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	4	9
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	5	5	10
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	5	5	10
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	4	4	8
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	5	5	10
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	2	4	6
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	3	6
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	5	9
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	4	4	8
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิต	4	4	8
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	4	9
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	8
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	5	10
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	4	4	8
เฉลี่ยรวม			4.16	4.11	8.26

ภาพที่ 45 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ลำดับ	ชื่อผู้ตอบแบบประเมิน	หน่วยงาน	ผลการให้คะแนน										
			3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)										คะแนน
			3.1 ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว 15 คะแนน				3.2 ด้านการท่องเที่ยว 25 คะแนน						คะแนน
			3.1.1	3.1.2	3.1.3	รวม	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5	รวม	คะแนน
1	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. การท่องเที่ยวและกีฬา จ. กาญจนบุรี	4	2	5	4	4	5	4.5	1	4.5	19	23
2	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว	สนง. ททท. จ. กาญจนบุรี	4	5	5	14	4.5	2.5	4	2	2	15	29
3	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	4	3	4	11	4.5	4.5	4.5	3	4	20.5	31.5
4	เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่	กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	5	5	3	13	3.5	5	3.5	4	2.5	18.5	31.5
5	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	3	4	4	11	3.5	3.5	3.5	4	4	18.5	29.5
6	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	3	4	5	12	3.5	3.5	3.5	3	4	17.5	29.5
7	นักวิชาการ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.บูรพา	3	5	5	13	3.5	3.5	3.5	4	4	18.5	31.5
8	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	3	5	5	13	3.5	3.5	3.5	4	4	18.5	31.5
9	นักวิชาการ	ภ.วิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	2	3	2	7	2	2	3.5	4	4.5	16	23
10	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.	4	5	4	13	5	3.5	4	3	4	19.5	32.5
11	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	4	2	4	10	2.5	1.5	3	2	4	13	23
12	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	2	3	8	2	1.5	2.5	4	3.5	13.5	21.5
13	นักวิชาการ	ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	3	4	4	11	4	2	4.5	3	4.5	18	29
14	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์	4	5	4	13	3	2.5	2.5	3	2.5	13.5	26.5
15	นักวิชาการ	คณะกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม ม.ธุรกิจบัณฑิตย์	5	5	4	14	5	4.5	5	4	5	23.5	37.5
16	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	12	3	3	4.5	4	5	19.5	31.5
17	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	4	4	4	12	3.5	4	3.5	4	4	19	31
18	นักวิชาการ	สาขาสังคมศาสตร์ ม.ทักษิณ	5	4	4	13	4	5	4	4	4.5	21.5	34.5
19	นักวิชาการ	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร	3	5	3	11	3	3.5	2.5	5	2	16	27
เฉลี่ยรวม			3.53	3.74	3.84	10.74	3.39	3.18	3.55	3.16	3.71	17.00	27.74

ภาพที่ 46 การบริหารจัดการ

ผลการให้คะแนน																						
องค์ประกอบ		คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน/คน																			คะแนนเฉลี่ย
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	ศักยภาพในการดึงดูดด้านการท่องเที่ยว	50	9.0	43.5	36.5	32.5	20.5	21.5	20.5	20.5	43.0	47.5	22.0	18.5	29.5	34.0	43.5	42.0	43.0	24.5	26.0	30.42
2	ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	9.0	10.0	8.0	9.0	10.0	9.0	10.0	10.0	8.0	10.0	6.0	6.0	9.0	8.0	8.0	9.0	8.0	10.0	8.0	8.68
3	การบริหารจัดการ	40	23.0	29.0	31.5	31.5	29.5	29.5	31.5	31.5	23.0	32.5	23.0	21.5	29.0	26.5	37.5	31.5	31.0	34.5	27.0	29.16
รวมทั้งสิ้น		100	41.0	82.5	76.0	73.0	60.0	60.0	62.0	62.0	74.0	90.0	51.0	46.0	67.5	68.5	89.0	82.5	82.0	69.0	61.0	68.26

ภาพที่ 47 สรุปผลการให้คะแนน

ภาคผนวก ก

รายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม

1. นางสาวภาณุมาศ เปรมประยูร	เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
จังหวัดกาญจนบุรี
2. นางสาวสำเนา จาดทองคำ	ภัณฑารักษ์ชำนาญการจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
บ้านเก่า
3. นางจินดาภา กันสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่จากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า
4. นางสาวนุชจรี จันทร์ลายนภา	เจ้าหน้าที่จากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
5. ร้อยเอกบุญฤทธิ์ ฉายสุวรรณ	หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์
6. นายพงศ์สรรค์ มุสิกรัตน์	ตัวแทนหัวหน้าอุทยานไทรโยค
7. นางเกษณา รักซ์เดช	ผู้จัดการพิพิธภัณฑสถานทางรถไฟไทย-พม่า
8. อาจารย์จงสวัสดิ์ หุนตระกูล	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
กาญจนบุรี